

**T.C.
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI**

**TARIMSAL ÜRETİMİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ AÇISINDAN
GENÇ ÇİFTÇİLERİN ÇİFTÇİLİĞİ ALGILAMALARI VE
ÇİFTÇİLİK YAPMA EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİ:
ISPARTA İLİ ÖRNEĞİ**

Cansu BAŞARANOĞLU

**Danışman
Prof. Dr. Hasan YILMAZ**

ISPARTA - 2019

© 2019 [Cansu BAŞARANOĞLU]

TEZ ONAYI

TARIMSAL ÜRETİMİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ AÇISINDAN GENÇ ÇİFTÇİLERİN ÇİFTÇİLİĞİ ALGILAMALARI VE ÇİFTÇİLİK YAPMA EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİ: ISPARTA İLİ ÖRNEĞİ

Cansu BAŞARANOĞLU tarafından hazırlanan bu tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Hasan YILMAZ
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

İmza

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Hacer Çelik ATEŞ
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KAN
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Yukarıdaki Jüri kararı Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/..... tarih ve/..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Yusuf UÇAR
Enstitü Müdürü

ETİK BEYANI

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak ve bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın hazırladığım bu tez çalışmasında;

Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

09/07/2019

Cansu BAŞARANOĞLU

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇİNDEKİLER	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
ÇİZELGE DİZİNİ.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ	3
3. DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE GENÇ ÇİFTÇİ	15
3.1. Dünyada Genç Çiftçi.....	15
3.2. Türkiye’de Genç Çiftçi	18
3.2.1. Çoban Yetiştirme Eğitim Projesi	18
3.2.2. Genç Çiftçi Destekleme Projesi	18
4. ARAŞTIRMA ALANI.....	24
4.1. Araştırmanın Kapsamı	24
4.2. Araştırma Bölgesine Ait Genel Bilgiler.....	28
4.2.1. Isparta ili hakkında genel bilgi.....	28
4.2.2. Isparta ilinin nüfus bilgisi.....	29
4.2.3. Isparta ilinin tarımsal yapısı	31
5. MATERYAL VE YÖNTEM	34
5.1. Materyal	34
5.2. Yöntem.....	34
5.2.1. Verilerin temininde izlenen yöntem.....	34
5.2.2. Verilerin analizinde izlenen yöntem	35
5.2.3. Anket soru formunun hazırlanması.....	36
6. BULGULAR VE TARTIŞMA	38
6.1. Sosyodemografik Özellikler.....	38
6.1.1. Yaş ve deneyim süresi.....	38
6.1.2. Öğrenim durumu	38
6.1.3. Medeni durum ve hanenin demografik yapısı.....	40
6.1.4. Çocuk Sayısı	41
6.1.5. İkametgah yeri.....	43
6.1.6. Tarım dışı meslek durumu	43
6.2. Tarımsal ve Tarım Dışı Yıllık Gelir.....	45
6.3. Arazi Varlığı ve Ürün Deseni	46
6.4. Genç Çiftçilerin Üretim Faaliyetlerine İlişkin Düşünceleri	50
6.4.1. Aynı ürünü üretme ve ürün değişikliği gerekçeleri.....	50
6.5. Hayvansal Üretim Yapma Durumu ve Hayvan Varlığı	51
6.6. Desteklerden Faydalanma Durumu	52
6.7. Çiftçilerin Tarıma Başlama Şekli, Çiftçiliği Tercih Etme Sebepleri ve Arazi Değerlendirme Eğilimi.....	53
6.8. İleride Çiftçiliğe Devam Etme Eğilimleri	55
6.9. Çiftçilerin Teknik Bilgi Kaynakları	57
6.10. Tarımsal Kuruluşlarla Görüşme Sıklığının Değişme Durumu	59
6.11. Çiftçilerin Pazarlama Sorunları.....	59
6.12. Sertifika Varlığı.....	60

6.13. İşletmelere Yatırım Yapma Durumları	62
6.14. Tarımsal Gelirlerini Değerlendirme Eğilimleri.....	63
6.15. Köylerin Gelişmesi İçin Sunulan Öneriler ve Devletten Beklentiler.....	63
6.16. Kırsal Alanın Avantajlı ve Dezavantajlı Yönleri	65
6.17. Göç Etme Eğilimi ve Sosyokültürel Sorunlar	66
6.18. Kitle İletişim Araçlarının Kullanılma Durumu	70
6.19. Genç Çiftçilerin Yenilikleri Takip Etme Ve Teknoloji Kullanımı	71
6.20. Genç Çiftçi Destekleme Projesi Hakkında Genel Bilgiler	72
6.21. Genç Çiftçilerin Çiftçiliği Algılamalarına İlişkin Ki Kare Analiz Sonuçları ..	78
6.22. Genç Çiftçilerin Çiftçiliğe Yönelik Tutum Ve Davranışlarını Değerlendirmelerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçları	83
7. SONUÇ VE ÖNERİLER	92
8. KAYNAKÇA	101
EKLER	108
EK A. Kriterler Tabloları	109
ÖZGEÇMİŞ	115

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TARIMSAL ÜRETİMİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ AÇISINDAN GENÇ ÇİFTÇİLERİN ÇİFTÇİLİĞİ ALGILAMALARI VE ÇİFTÇİLİK YAPMA EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİ: ISPARTA İLİ ÖRNEĞİ

Cansu BAŞARANOĞLU

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Hasan YILMAZ

Bu çalışmanın amacı tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından genç çiftçilerin çiftçiliği algılamaları ve çiftçilik yapma eğilimlerinin Isparta ili örneğinde belirlenmesidir. Çalışmanın ana materyalini; Isparta ilini sosyoekonomik ve tarımsal potansiyel açıdan temsil edecek şekilde seçilen ilçe ve köylerde tarımsal uğraşlarda bulunan 18-40 yaş arası 110 genç çiftçi ile yapılan anket çalışmasından elde edilen veriler oluşturmuştur. Çalışmada tam sayım yöntemi uygulanmıştır. Çalışma kapsamında tarımsal üretimde bulunan genç çiftçilerin sosyoekonomik özellikleri, uğraştıkları tarımsal faaliyet türleri, genç çiftçilerin çiftçilik yapmasını ve tarımsal üretimle uğraşmasını etkileyen faktörler ile genç çiftçilerin çiftçiliği algılamaları, gelecek planlarında çiftçiliğe devam edip etmeyecekleri de incelenmiştir. Ayrıca, tarımsal üretimde bulunan genç çiftçilerin ülke genelinde uygulanan Genç Çiftçileri Destekleme Projesi'ne bakış açıları da incelenmiştir.

İncelenen işletmelerde genç çiftçilerin ortalama yaşı 28.40 yıl olarak tespit edilmiştir. Çiftçilerin ortalama deneyim süreleri 11.02 yıl olarak bulunurken ortalama eğitim süreleri ise 10.95 yıl olarak saptanmıştır. Genç çiftçilerin %89.09'unun kendi mülkiyetlerine ait arazilerinin olduğu tespit edilmiştir. İncelenen işletmelerde ortalama işletme genişliği 54.70 dekar olarak hesaplanmıştır. Genç çiftçilerin %47.27'sinin tarım dışında başka bir uğraşlarının da olduğu belirlenmiştir. Genç çiftçilerin %67.27'si gelecekte çiftçiliğe devam edeceklerini, %30.91'i ise kente göç etmek istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada Ki-Kare testi ve Faktör Analizi'nden yararlanılarak veriler analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Genç çiftçiler; sadece bitkisel üretimden gelir sağlayanlar ile hem bitkisel hem de hayvansal üretimden gelir sağlayanlar olmak üzere iki gruba ayrılmış ve bu iki grup arasında çiftçiliği algılama açısından bir fark olup olmadığı Ki-Kare analizi ile test edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre iki grup arasında; "iş teklifi gelirse çiftçiliği bırakma", "tarım sektörünün gençler için önemli bir istihdam olduğu", "gençlere yönelik desteklerin gençler için önemli bir motivasyon kaynağı olması", genç çiftçilerin sosyo ekonomik koşullarının iyileştirilmesinin gençlerin köyde kalma ve çiftçilik yapma eğilimini artıracak" değişkenleri bakımından istatistiki olarak önemli bir fark olduğu bulunmuştur.

Genç çiftçilerin çiftçiliğe yönelik tutum ve davranışlarını değerlendirmelerini belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Likert ölçeğine uygulanan güvenilirlik analizinde toplam 19 değişkenin Cronbach Alpha değeri 0.79 olarak hesaplanmıştır. Faktör analizi sonucunda 7 bağımsız faktör tespit edilmiştir. Bu 7 bağımsız faktörün bütün değişkenleri açıklama oranının %65.95 olduğu ortaya çıkmıştır. “Tarımsal Bilinç” faktörünün daha fazla faktör yüküne sahip olduğu ve en önemli açıklayıcı faktör olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çiftçi beklentileri, Genç çiftçi, Sürdürülebilirlik, Tarımsal üretim,

2019, 115 sayfa

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

PERCEPTION OF THE YOUNG FARMERS ON THE FARMING AND THE DETERMINATION OF THEIR TENDENCIES OF ENGAGEMENT IN FARMING IN TERMS OF SUSTAINABILITY OF AGRICULTURAL PRODUCTION: CASE STUDY OF ISPARTA PROVINCE

Cansu BAŞARANOĞLU

**Isparta University of Applied Sciences
The Institute of Graduate Education
Department of Agriculture Economics**

Supervisor: Prof. Dr. Hasan YILMAZ

The purpose of this study is; comprehend of agricultural activity by young farmers in the rural area by the view of sustainable agricultural production and specify the farming propensities on city of Isparta. The main materials of the study are; datas obtained by the survey activity on 110 young farmers between the ages of 18-40 whom chosen from the villages and towns of Isparta that exemplify the city on the way of socio-economic and agricultural potential. In the study; socio-economic characteristics of young farmers who live in rural areas, types of agricultural activities, the reasons that keep them from activity of agriculture, the perception of farming by the rural youths were analyzed. Furthermore, viewpoints of young farmers who live in rural areas, about "The Young Farmers Support Project" that is executed all over the country were evaluated.

The average age of the farmers was found to be 28.40 years in the surveyed establishments. The farmers were found to have 11.02 years of experience on average while their average duration of education was found to be 10.95 years. It was found that 89.09% of the young farmers have their own land. While the average establishment area was found to be 54.70 decares, the tilled land was found to have an average area of 51.98 decares. It was revealed that 47.27% of the young farmers have a profession other than agriculture. While 67.27% of the young farmers stated that they would continue farming, it was found that 32.73% of them were thinking of quitting farming. It was revealed that 30.91% of the young farmers wanted to migrate.

Data were analyzed and interpreted via Chi Square Test and Factor Analysis in the study. Young farmers separated in two groups, earn money only from plant production and also from animal production and these groups as were tested by Khi Square analysis on the comprehend farming activity analysis result were showed that there are significant differences between these two groups on; "Leave farming in case of receiving a working proposal", "Agriculture sector is an important employment area for youths", "Support for youths are important motivation source", "The improvement

of rural youths' socio-economic conditions increase the number of farmers who stay in village".

The factor analysis executed for defining young farmer's attitudes and behaviors on farming. On reliability analysis that executed to Likert scale totally 19 variable Cronbach Alpha value was calculated 0.79 on the result of Factor Analysis 7 factor inconstants were detected. These 7 factor declaration ratio over all inconstants were %65.95 "Agricultural consciousness" factor had more factor load ant the importance of these factors was detected.

Key Words: Agricultural production, Farmers' expectations, Sustainability, Young farmer

2019, 115 pages

TEŞEKKÜR

Bu araştırma için beni yönlendiren, bilgi ve tecrübesi ile yardımcı olan değerli danışmanım Prof. Dr. Hasan YILMAZ'a teşekkür ederim.

Tezin istatistik aşamalarında bana yol gösteren ve katkı sağlayan Doç. Dr. Özgür KOŞKAN'a teşekkür ederim.

Tez yazım sürecinde ve istatistik analizler aşamasında yardım, bilgi ve tecrübesini esirgemeyen Zir. Yük. Müh. Alamettin BAYAV'a teşekkür ederim.

Fikir, görüş ve katkılarından dolayı Isparta İl Tarım ve Orman Müdürlüğü bünyesinde çalışan ziraat mühendislerine teşekkür ederim.

Tezin saha çalışmalarında yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşlarım Zir. Yük. Müh. Kübra YAŞAR ve Rüveyda KÜÇÜKÖTEN'e teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim sürecinde uzakta olsalar da manevi desteklerini hep hissettiren Zir. Müh. Berna KUVETLİ'ye, Mak. Müh. Serkan ÇAYLAN'a, diğer dostlarım ve yakınlarıma teşekkür ederim.

Beni bugünlere getiren, bana sonsuz destek ve imkan sağlayan, hayattaki en büyük şansım olan; annem Hülya BAŞARANOĞLU'na, babam Kemal BAŞARANOĞLU'na ve ağabeyim Erdoğan BAŞARANOĞLU'na teşekkür ederim.

Cansu BAŞARANOĞLU
ISPARTA, 2019

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 4.1. Isparta İli Haritası	28
Şekil 5.1. Faktör Analizinin şekilsel ifadesi	36
Şekil 6.1. Tarım dışı meslek durumu	44
Şekil 6.2. İşletme büyüklüğü dağılımı	48
Şekil 6.3. Türkiye’de işletme büyüklüğü dağılımı.....	48
Şekil 6.4. Aynı ürünleri üretme durumu	50
Şekil 6.5. Hayvansal üretim yapma durumu	52
Şekil 6.6. Destekten faydalanma durumları	52
Şekil 6.7. İleride çiftçiliğe devam etme eğilimleri.....	55
Şekil 6.8. İşletmelerinde teknik bilgi alma durumları.....	57
Şekil 6.9. Çiftçilerin sorunla karşılaşma durumu.....	60
Şekil 6.10. Sertifikaya sahip olma durumu	61
Şekil 6.11. Tarımsal amaçlı yatırım yapma durumları.....	62
Şekil 6.12. Kırsal alanın en önemli avantajı	65
Şekil 6.13. Kırsal alanın en önemli dezavantajı.....	66
Şekil 6.14. Köyden kente göç etme eğilimi	67
Şekil 6.15. Genç çiftçileri kente çeken durumlar	68
Şekil 6.16. Yaşanılan sosyo-kültürel sorunlar.....	70
Şekil 6.17. Kitle iletişim araçlarının kullanılma durumu	70
Şekil 6.18. İnternet kullanma amacı.....	71
Şekil 6.19. Genç Çiftçi Destekleme Projesin’den haberdar olma durumu	72
Şekil 6.20. Genç Çiftçi Destekleme Projesi’ni araştırma durumu	73
Şekil 6.21. Genç Çiftçi Projesi’ne başvuru yapmayı düşünme durumu	73
Şekil 6.22. Projeye başvuru yapma durumu.....	74
Şekil 6.23. Genç Çiftçi Destekleme Projesi’nden destek alma durumu	74
Şekil 6.24. Projeyi avantajlı görme durumları	75
Şekil 6.25. Projede dezavantajlı görülen durumlar	76
Şekil 6.26. Genç Çiftçi Destekleme Projesi’nden beklentinin karşılanma öngörüsü. 77	
Şekil 6.27. Faktör analizi Scor değerleri grafiği	87

ÇİZELGE DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 3.1. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin 2016 yılı proje konuları ve sayıları.....	19
Çizelge 3.2. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin 2017 yılı proje konuları ve sayıları.....	20
Çizelge 3.3. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin 2018 yılı proje konuları ve sayıları.....	21
Çizelge 4.1. Türkiye'de nüfusun kırsal ve kentsel dağılımındaki değişim.....	25
Çizelge 4.2. Türkiye'de yıllara göre 15-39 yaş arası nüfusun değişimi.....	25
Çizelge 4.3. Türkiye'de istihdamın sektörel dağılımı (bin).....	26
Çizelge 4.4. Türkiye'nin İşgücü İstatistikleri.....	27
Çizelge 4.5. Isparta ilinin yıllara göre köy- şehir nüfus değişimi.....	29
Çizelge 4.6. Isparta ilinin 2018 yılı ilçelere göre kırsal ve kentsel nüfusu.....	30
Çizelge 4.7. Isparta ilinin ilçelere göre 15-39 yaş aralığı dağılımı.....	30
Çizelge 4.8. Isparta ilinin arazi varlığı.....	31
Çizelge 4.9. Isparta ilinin tarım alanları dağılımı.....	31
Çizelge 4.10. Isparta ilinin hayvan varlığı.....	33
Çizelge 5.1. Seçilen ilçe ve köyler ile anket sayısı ve dağılımı.....	35
Çizelge 6.1. Ortalama yaş ve deneyim süresi.....	38
Çizelge 6.2. Öğrenim durumu.....	39
Çizelge 6.3. Bir üst öğrenime devam etmeme nedenleri.....	40
Çizelge 6.4. Medeni durum ve hane nüfusu.....	41
Çizelge 6.5. Çocuk sayısı.....	41
Çizelge 6.6. Çocuklarının yaş dağılımı.....	42
Çizelge 6.7. Sosyo-demografik özelliklerinin genel görünümü.....	42
Çizelge 6.8. İkametgah yerleri.....	43
Çizelge 6.9. Tarım dışı meslek dağılımı.....	44
Çizelge 6.10. Tarım ve tarım dışı yıllık geliri.....	45
Çizelge 6.11. Ortalama arazi varlığı.....	47
Çizelge 6.12. Arazi mülkiyeti durumları.....	47
Çizelge 6.13. Ürün deseni.....	49
Çizelge 6.14. Aynı ürüne devam etme gerekçeleri.....	50
Çizelge 6.15. Ürün değişikliği yapma gerekçeleri.....	51
Çizelge 6.16. Faydalanılan destekler.....	53
Çizelge 6.17. Tarıma katılma şekli.....	54
Çizelge 6.18. Çiftçiliği tercih etme sebepleri.....	54
Çizelge 6.19. Miras kalacak araziye değerlendirme eğilimi.....	55
Çizelge 6.20. Çiftçiliğe devam etme gerekçeleri.....	56
Çizelge 6.21. Çiftçiliği bırakma isteğinin gerekçeleri.....	56
Çizelge 6.22. Yardım alınan bilgi kaynakları.....	57
Çizelge 6.23. Genç çiftçilere göre gereksinim duyulan konular.....	58
Çizelge 6.24. Tarımsal yenilikleri öğrenme kaynakları.....	58
Çizelge 6.25. Üretimde bir sorunla karşılaştığında başvuru yerleri.....	59
Çizelge 6.26. Tarımsal kuruluşlarla görüşme sıklığının değişmesi.....	59
Çizelge 6.27. Genç çiftçilerin ürünlerini satarken karşılaştığı sorunlar.....	60
Çizelge 6.28. Sertifika dağılımı.....	61
Çizelge 6.29. Tarımsal amaçla yapılan yatırımlar.....	62
Çizelge 6.30. Tarımsal amaçlı yapılan yatırımların kaynağı.....	63

Çizelge 6.31. Tarımsal gelirlerini değerlendirme eğilimleri.....	63
Çizelge 6.32. Köylerin ve çiftçiliğin gelişmesi için öneriler	64
Çizelge 6.33. Devletten beklentiler	64
Çizelge 6.34. Göç etme gerekçeleri	67
Çizelge 6.35. Göç etmeme gerekçeleri	68
Çizelge 6.36. Kırdan kente göçün azaltılabilmesi için öneriler	69
Çizelge 6.37. Yenilikleri takip etme ve teknoloji kullanım durumu.....	72
Çizelge 6.38. Proje’de avantaj olarak görülen durumlar.....	75
Çizelge 6.39. Genç Çiftçi Destekleme Projesi’nde dezavantaj olarak görülen durumlar.....	76
Çizelge 6.40. Genç Çiftçi Destekleme Projesi’nin beklentileri karşılama nedenleri.	77
Çizelge 6.41. Genç Çiftçi Destekleme Projesi’nin beklentileri karşılamama nedenleri.....	78
Çizelge 6.42. Çiftçilik Alguları.....	82
Çizelge 6.43. Genç Çiftçilerin Çiftçiliğe Yönelik Tutum ve Davranışlarını Değerlendirmelerine Yönelik Önermeler.....	84
Çizelge 6.44. Genç çiftçilerin çiftçiliğe yönelik tutum ve davranışlarını değerlendirdikleri önermelerin tanımlayıcı istatistiği.....	85
Çizelge 6.45. KMO testi.....	86
Çizelge 6.46. Özdeğerle faktör sayısının belirlenmesi ve bu faktörlerle açıklanan varyans.....	87
Çizelge 6.47. Değerlendirme ölçeğinin faktör yükleri.....	90

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
COA	Council of Agriculture
CONAJOC	La Coordinadora Nacional de Jóvenes Cafetaleros (Genç Çiftçi Yetiştiricileri Ulusal Koordinasyon Komitesi)
Da	Dekar
DAKA	Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı
EU	European Union
FIRA	Fond d'investissement du reve de agricole (Tarımın Geleceği İçin Yatırım Fonu)
Ha	Hektar
ILO	International Labour Organization (Uluslararası alışma Örgütü)
IKTM	Isparta İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü
JNC	La Junta Nacional del Café (Ulusal Kahve Üreticileri Birliği)
Kg	Kilogram
KMO	Kaiser-Meyer-Olkin
NFCP	The National Federation of Coffee Producers in Colombia (Kahve Üreticileri Ulusal Federasyonu)
OTP	Ortak Tarım Politikası
TOB	Tarım ve Orman Bakanlığı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
Vd	Ve diğer

1. GİRİŞ

Dünyadaki genel nüfusun giderek çoğalması ve insanların gıdaya olan ihtiyacının her geçen gün artması sebebiyle tarıma daha fazla önem verilmeye başlanmıştır. İnsanların ihtiyaç duyduğu besine erişebilmeleri için gıda güvencesinin sağlanması gerekmektedir. Gıda güvencesi ise tarım sektörünün sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir. Fakat günümüzde kırsal alanlarda yaşayan gençler, kırsal alanlardaki iş ve sosyal imkanların yetersizliği ve tarım sektöründen ziyade diğer sektörlerin çekiciliği yönünden kentsel alanlardaki başka iş dallarına yönelmiştir. Bunun sonucunda ise kırsal alanlarda yaşayan insanların yaş ortalaması artmış dolayısıyla kırsal alanlarda yaşayan kişilerin yaşlı kesim olmasına neden olmuştur. Türkiye ise üretim potansiyeli, ürün çeşitliliği ve genç nüfus açısından güçlü bir ülke konumundadır. Ancak tarım sektöründe bu potansiyeller yeterince değerlendirilememektedir.

Sürdürülebilir tarım kavramı tarımsal üretimde; çevresel, sosyal ve ekonomik faktörleri dengelemeyi hedefleyen bir yaklaşımdır. Sürdürülebilirliğin amaçları, tarımsal üretimde verimliliği korumak, aynı zamanda çevreye verilen zararı azaltmak, kısa ve uzun dönemde ekonomiyi canlı tutmak, tarım sektöründe faaliyet gösteren kişilerin yaşam kalitesini yükseltmek ve bu amaca yönelik uygulamaları geliştirmektir (Turhan, 2005).

Teknolojinin de gelişmesiyle insanlar ve kültürler arasındaki iletişim bağı güçlenmiştir. Küreselleşmenin sunduğu yeni fırsatları nüfus içerisinde en iyi değerlendirebilecek kesimin gençler olduğu bilinmektedir. Fakat özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki genç bireylerin çoğunluğu var olan imkanlardan tam anlamıyla yararlanamamaktadır. Bu yüzden gençlere öncelikler verilerek, onlar için fırsatlar yaratılarak genç bireyler aracılığı ile tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanacağı düşünülmektedir.

Kadınlar, çocuklar ve gençler kalkınma literatüründe dezavantajlı gruplar olarak tanımlanır, çünkü bu grupta yer alan bireyler; sınırlı kaynaklardan ya çok az faydalanmakta ya da hiç faydalanamamaktadır. Bu gruplar kalkınmaya yönelik yapılan çalışmalarda da uzun bir süre göz ardı edilmiş gerekli önemler alınamamıştır

(Gülçubuk vd, 2010). Son yıllarda ise bu dezavantajlı grup içerisinde yer alan gençlere ve kadınlara gereken önem verilmeye başlanmış, araştırmalara konu olmuş ve bu bireylere yönelik projeler uygulanmaya başlamıştır. Örneğin Tarım ve Orman Bakanlığı 2016 yılında Genç Çiftçileri Destekleme Projesi'ni uygulamaya koyarak hem gençleri hem kadınları desteklemiştir.

İnsanların beslenebilmesi, hayatlarını devam ettirebilmesi için gereken gıda maddeleri ile hammaddelerin temini sadece tarım sektörüyle sağlanabilmektedir. İnsan hayatında oldukça önemli bir yere sahip olan tarım sektörünün ikamesi bulunmamaktadır. Gelecek yıllarda dünya nüfusunun yarısından da fazlasını; Afrika ve Asya kıtalarındaki gelişmekte olan ülkelerde dünyaya gelecek olan bireylerin oluşturacağı öngörülmektedir. Bu sebepten dolayı gelecekte kırsal alanlarda yaşayacak olan gençler sosyal ve ekonomik anlamda önemli derece sıkıntıya düşeceği tahmin edilmektedir (Can ve Engindeniz, 2017). Dolayısıyla tarım sektörü ve kırsal alandaki gençler ülkelerin gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun birçok açıdan önemli bir yere sahiptir.

Türkiye, tarım sektöründe; düşük verimlilik, tarımsal eğitim, öğretim ve yayım çalışmalarında eksiklik, teknoloji kullanımındaki yetersizlik, finansman ve destekleme eksikliği gibi sorunlarla mücadele etmektedir. Tarımsal üretimde yaşanan bu sorunlar ülkenin geleceği için önem arz etmektedir. Tarım sektörünün iyileşmesi adına yapılan çalışmaların başarılı olabilmesi için işletmelerin gelişmesi, modern üretim tekniklerin kullanılması, kırdan kente göçün azalması yani gençlerin kırsal alanda kalarak tarım sektöründe çalışmaya devam etmesi gerekmektedir (Doğan vd. 2016).

Bu çalışmada tarımsal üretimde bulunan genç çiftçilerin sosyoekonomik özellikleri, uğraştıkları tarımsal faaliyet türleri, çiftçilik yapmasını ve tarımsal üretimle uğraşmasını etkileyen faktörlerin belirlenmesi ile tarımla uğraşan genç çiftçilerin çiftçiliği algılamaları, gelecek planlarında çiftçilik yapmanın olup olmadığı, sosyoekonomik ihtiyaçlarının belirlenmesi ve çalışma sonucunda elde edilecek bulgular sayesinde genç çiftçilere yönelik yapılacak çalışmalara rehberlik etmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmada tarımsal üretim faaliyetinde bulunan genç çiftçilerin ülke genelinde uygulanan Genç Çiftçi Destekleme Projesi'ne bakış açıları ve değerlendirmeleri de incelenmiştir.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Kızılaslan (2006), “Kente Uzaklığın Kırsal Aile Yapısına Etkileri” adlı araştırma, Sivas ilinde uygulanmış, kente uzak olmanın veya kente yakın olmanın kırsal aile yapısında oluşturduğu sonuçlar incelemiştir. Örnek hacminin belirlenmesinde gayeli örnekleme yöntemi kullanılarak, çalışma sahası kente uzak ve yakın bölgeler olarak belirlenmiştir. Anket aile reisiyle görüşülerek çalışma gerçekleştirilmiştir. Uygulanan anket çalışmasının; 60’ı kent merkezine daha uzakta olan yerler seçilirken diğer 60 anket ise kent merkezine yakın yerlerde yapılmıştır. Kente yakın olan köyler, kente uzak yaşayanlara göre çeşitli konularda farklılık göstermiştir. Araştırma sonucunda hem kente yakın hem kente uzak olan yerlerde kırsal alan çalışmanın yapılması, ihtiyaç ve öncelikli olan ihtiyaçların tayin edilmesi bunun yanında alternatif iş imkanlarına ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır.

Karahan (2006), “Bursa İli Harmancık İlçesinin Sosyo-Ekonomik Yapısı Ve Göç Sorununun İncelenmesi” adlı çalışmada Bursa iline bağlı Harmancık ilçesinde örnek büyüklüğü 92 olarak belirlenerek, yaş gruplarının yüzde 10’u alınarak anket yapılmıştır. Göç sonrası toplumsal yapıda meydana gelen değişikliklerin sosyal ve ekonomik yönden incelenmesi ve göç yapısı ile ilçedeki mevcut durumun halkın göç eğilimine olan etkisi değerlendirilmiştir. Harmancık’taki göçün en büyük sebebi işsizlik, kısıtlı sosyal çevre, sosyal ve kültürel etkinlikler gibi hizmetlerin eksikliği ile eğitim konusunda yetersizlikten kaynaklandığı tespit edilmiştir. Göç eden kişilerin ve göç eğiliminde olanların nedeni; bölgede iş imkanının bulunmayışı ve tarımsal üretim faaliyetinde bulunan ailelerin yeterli araziye sahip olmamasıdır. Bu sebeplerin ise insanları göç etmeye zorladığı ortaya çıkmıştır.

Carbone ve Subioli (2008), “The Generational Turnover In Agriculture: The Ageing Dynamics And The EU Support Policies To Young Farmers” isimli makalede 2000-2006 planlama dönemi için Kırsal Kalkınma Programlarına dahil olan genç çiftçilerin üzerinde durulmuştur. Politikanın etkinliği hakkında bilgiler sunarken aynı zamanda Avrupa Birliği’nde tarım sektöründeki yaşlılığın boyutunu göstermektedir. Mevcut Orta Düzey Değerlendirme Raporları’na dayanarak, 2000-2006 dönemi boyunca seçilen bölgelerinde genç çiftçilere yönelik uygulamalar yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Gürbüz ve Karabulut (2008), “Kırsal Göçler ile Sosyo-Ekonomik Özellikler Arasındaki İlişkilerin Analizi” isimli çalışmada, hiyerarşik kümeleme, korelasyon ve regresyon gibi istatistiksel teknikler kullanılmıştır. Kırsal göçe tesir edici sosyo-ekonomik etken analiz edilmiştir. Türkiye’de kırsal alanlarla kentsel alanlar arasında önemli derecede sosyo-ekonomik dengesizliklerin olduğu gözlenmiştir. Kırsal alanlarla şehir yerleşmeleri arasında olan sosyo-ekonomik dengesizliklerin, kırsal alanlardan kentlere olan göçü hızlandığı ortaya çıkmıştır. Bunun yanında kırsal göçün; değerlendirilemeyen bazı sosyo-psikolojik faktörlerden, şehirlerin imkanlarının daha iyi olması gibi sebeplerden dolayı etkilendiği de ortaya çıkmıştır.

Gülbasar Şire (2009), “Lise Eğitimine Devam Eden Kırsal Gençlik Ve Toplumsal Cinsiyet: Adana İli Örneği” adlı çalışma, kırsal alanda lisede eğitim ve öğretimine devam etmekte olan öğrencilerin bakış açılarını değerlendirme amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda eğitime devam edemeyen kardeşlerde en önemli nedenin ekonomik anlamda imkanlarının kısıtlı olduğu, okuma yazma bilmeyenlerin büyük bir çoğunluğunun kadınların oluşturduğu ortaya çıkmıştır.

Güreşçi (2009), “Kırsal Göç Ve Tarım Politikası Arasındaki İlişki” isimli çalışmada gelişmekte olan ülkelerde kırsal göç önemli bir sorun olduğu belirtilmiş ve bu sorun çerçevesinde bir değerlendirilme yapılmaya çalışılmıştır. Çalışmada; Türkiye gibi hala daha gelişmeye devam etmekte olan ülkelerde toplumsal değişimin ana nedenlerinden birisi olan kırsal göç problemine genel bir bakış açısıyla bakılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada Tarım Politikasının amacı, kapsamı ve araçları birlikte değerlendirilmiştir. Bunun yanında mevcut olan sorunların da çözümüne ulaşılabilmesi için Tarım Politikası’nın odak haline getirilmesi vurgulanmıştır.

Aggelopoulos ve Arabatzıs (2010), “European Union Young Farmers Program: A Greek Case Study” isimli çalışmanın amacı Kırsal Kalkınma ve Kırların Yenilenmesi kapsamındaki koşulların iyileştirilmesine dayanarak değerlendirmektir. Bu çalışmada Kategorik Regresyon metodu kullanılmıştır. Orta Makedonya Bölgesi Programlarına dahil edilmiş bir çiftlik grubunun gelişmelerine değinilmiştir. Daha sonra ise yatırım planlarının gelecekteki işletmelerin nihai ekonomik düzeyinin oluşturulmasında, temel sosyo-ekonomik parametrelerin etkisinin nasıl değiştiğine ilişkin bir analiz değerlendirmesi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, finansman programının

uygulanmasından sonra çiftliklerin, uygun mahsullerden faydalanarak çeşitli bölgelerle karşılaştırması yapılmıştır.

Miller (2010), “Young Farmers: The Future of Agriculture” isimli çalışmada, 132 çiftçi ve 18 tarıma dayalı sanayi işletmesi temsilcileriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda hazırladıkları raporda, genç çiftçilerin, tarımın karşı karşıya kaldıkları üretim maliyetlerindeki artışlar, pazarlama marjlarındaki azalma, ticaret ve pazarlama sorunları olduğu gözlemlenmiştir. Hükümet destekleri gibi konular hakkında çok iyi bilgi sahibi oldukları, tarımın gelişmesinin tarımsal faaliyetlerin kar oranına bağlı olduğu sonucuna varmışlardır.

Doğanay ve Alım (2010), “Türkiye’de Kırsal Nüfusun Şehir Algısı Üzerine Bir Araştırma: Yeşilyurt Köyü Trabzon” isimli çalışmada göçün kaynağı durumundaki kır nüfusunun şehir algıları tespit edilmiştir. Araştırmada, kırsal alanda yaşamını sürdürmeye devam eden 184 kişiye anket uygulanarak bu kişilerin şehir algıları belirlenmiştir. Çalışmada kırsal alanda yaşayan kişilerin şehir algılarına yönelik çeşitli bulgular elde edilmiştir. Anket yapılan kişiler şehirleri; eğitim, sağlık, alışveriş ve iş imkanları olarak gördükleri ortaya çıkmıştır. Fakat buna rağmen, büyük bir oranda bu kişilerin şehre taşınmayı istemedikleri ortaya çıkmıştır.

Basmacı (2011), “Genç İşsizliği Ve Türkiye’de Genç İşsizliğine Yönelik Çözüm Arayışları” isimli çalışmanın amacı; genç işsizliğinin işgücü piyasalarının ve istihdamın değişen yapısı göz önünde bulundurularak açıklanması ve sorunun çözümüne yönelik uluslararası yaklaşımlar dikkate alınarak Türkiye’de genç işsizliğe ilişkin politika durumlarının belirlenmesidir. İşsizlik sorununun gelecekteki olası sonuçlarının tahmin edilmesidir. Türkiye’nin kendine özgü yapısal özelliklerini de göz ardı etmeden bazı tavsiyelerde bulunması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Coşkun ve Zaman (2012), “Kentlere Göç Eden Kırsal Nüfusun Kentsel Uyumu Ve Kentleşme Düzeyleri Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma: Erzurum Kenti Örneği” isimli çalışmada Erzurum ilinde 26 mahallede yüz yüze görüşülerek anket yapılmış, yapılan anketle veri toplanmış ve elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Kırdan kente göç eden kesimin kent ile uyumu ve kentleşme düzeyi üzerine çıkarımlar yapılmıştır. Elde edilen veriler yorumlanmış, Erzurum ilinde köyden kente göç ederek kente

yerleşen kırsal nüfusun kent ve kent ortamında yaşam şekline ilişkin çeşitli bulgular ortaya konmuştur. Bu konuyla ilgili daha detaylı çalışmaların yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Karaturhan vd. (2012), “ Türkiye’de Kırsal Gençliğe Yönelik Yürütülen Yayım ve Eğitim Çalışmaları” isimli çalışmada, Türkiye’de ve dünyada kırsal alanda yaşayan gençlere yönelik yürütülen yayım çalışmalarının önemi üzerinde durulmuştur. Kırsal alanlarda yaşayan gençlere yönelik eğitim çalışmaları yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Romoto (2012), “Young People Perception Of Rural Areas” isimli çalışmada kırsal alanda genç insanların hayatları ve gençlerin tarıma bakış açılarını analiz etmek amacıyla 8 Avrupa ülkesinde 1563 anket yapılmış ve elde edilen veriler sonucunda; kırsal alanda yaşayanların ve bu yaşam tarzını bilenlerin kırsal alanlar hakkında kentten gelenlere göre daha pozitif bir algıya sahip olduğu ve önyargılarının daha düşük düzeyde olduğu ifade edilmiştir. Hizmet ve altyapı eksikliklerinin temel sorunlar arasında gösterildiği, ankete katılan gençlerin %31’nin çocuklarını yetiştirmek için kırsal alanın güzel bir mekân olduğu sonucu çıkarılmıştır.

Quendler (2012), “Young Farmers with Future” isimli çalışmada Avusturya’da çiftçilik yapan veya yapmayı düşünen genç çiftçilerle anket çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada 910 kişiden anket yöntemiyle toplanan verilerin sonuçlarına göre, gençlerin yalnızca genç çiftçileri temsil etmek istemediklerini, aynı zamanda bu konularda aktif bir çalışan kişi olmak istedikleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda gençlerin yeniliklere açık olduğu ve yaşadıkları çevrenin sorunlarını önemsedikleri, iklim değişikliği ve çevrenin korunması gibi konularla yakından ilgili oldukları, çevreye zarar vermeyen tarımsal faaliyetlerin yaygınlaşmasını istedikleri ve uzun dönemde buralara yatırım yapıp çalışmak istedikleri belirlenmiştir.

Yılmaz (2012), “50 Yılda (1960-2010) Van İl’inde Kır-Şehir Nüfus Değişimi” isimli çalışmanın amacı, 1960 ve 2010 yılları arası olan süreçte Van ilinde kır-şehir nüfus oranında meydana gelen değişimlerin incelenmesidir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri kullanılarak Van ilinin durumu değerlendirilmiştir. İlde kır-şehir nüfus oranının değişimini etkileyen faktörlerle aynı zamanda nüfus özellikleri de dikkate

alınarak analiz edilmiştir. 50 yıllık dönemin başında il; toplam nüfusunun sadece %10'unu oluşturken 2010 yılı itibariyle toplam nüfusun %36'sını oluşturduğu saptanmıştır. 1960-2010 döneminde sayım sonuçlarına bakıldığında Van nüfusunun kır-şehir dağılımında önemli değişikliklerin ortaya çıktığını çalışmada tespit etmiştir.

Baran (2013), “Genç ve Gençlik: Sosyolojik Bakış Gençlik” isimli çalışmada gençlik, çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak tanımlamıştır. Bu çalışmada gençlik dönemi, sosyolojik açıdan incelenmiştir. 2012 TÜİK verileri ile gençlik dönemine ilişkin kurumlardan elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Gençlerin sosyalleşme sürecinde ve akran grupları içinde geliştirdiği davranışlar onların farklı bir kültür oluşturmalarına yol açtığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle gençlik ile ilgili yapılan çalışmalara gençlerin doğrudan katılımını sağlayacak politikalar geliştirilmesinin önem taşıdığı ortaya çıkmıştır.

Aşkın vd. (2013), “Kırsal Göçün Ekonometrik Analizi: Yeşilyurt İlçesi” isimli çalışmada, Türkiye’de ciddi boyutlara ulaşan ve beraberinde ağır sorunlara yol açan kırsal göçe neden olan faktörler tahmin edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kırsal göçün, kentin çekici etkilerinden kaynakladığı ortaya çıkmıştır. Kentin çekici durumları ise; istihdam olanağı, eğitim, ulaşım, sağlık olanaklarıdır. Bununla birlikte kırsal alanın itici durumları belirlenmiştir. Bu itici durumlar; gelir yetersizliği, yoksulluk, arazilerin miras yoluyla parçalanması, ürünlerin pazarlanma sorunları, tarım dışı iş olanaklarının olmayışı, eğitim, sağlık hizmetlerinin yetersizliği şeklinde sıralanmıştır. Araştırma sonucunda ise göçlerin yavaşlatılabilmesi konusunda kırsal alandaki sorunların çözümü için sosyal ve ekonomik politikaların oluşturulmasının büyük önem taşıdığı ortaya çıkmıştır.

Ünal vd. (2013), “Kırsal Kesimde İkamet Eden Lisans Öğrencilerin Şehir Algıları: Nitel Bir Analiz” isimli çalışmada Türkiye’de 15–19 yaş aralığındaki gençlerin yaklaşık %37.00’sinin kırsal alanlarda yaşadığı belirtilmiştir. Bu araştırmayla üniversiteye yeni başlayan kırsal alanlardan gelen öğrencilerin şehir algılarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışmada nitel veri toplamada kullanılan odak grup görüşme yöntemi kullanılmış ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine göre görüşme yapılacak öğrenciler belirlenmiştir. Çalışmada verilerin analizi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre, üniversiteli

öğrencilerin şehir, şehirleşme, şehirlerde yaşam algılarının çok benzer olmadığı görülmüştür. Çalışma sonucunda, şehir kavramına ilişkin gelişmişlik, çeşitlilik, sıkıntı ve iletişim zorluğu ana temalarına ulaşılmıştır.

Kocaman ve Yanık (2013), “Kırsal Yerleşimlerde Göç İsteğinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma” adlı çalışmada, kırsal yerleşimlerin kültür teknik çalışmalar yönüyle genel sorunları ele alınmıştır. Bu sorunların çözümü amacıyla, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyleri alt seviyede olan iki köy seçilerek, köylerin kültür teknik yönüyle eksiklikleri anket yoluyla belirlenmiştir. Bu sorunların köylerden göç isteğine ne şekilde etki ettiği belirlenmiştir. Göç isteğinin en aza indirilebilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Arlı vd. (2014), “Gençlerin Kırsalda Çiftçilik Yapma Eğilimleri: Akhisar İlçesi Örneği” isimli çalışmada araştırma yapılan bölgede gençlerin çiftçiliğe olan bakış açılarının değerlendirilmesi, tarım sektöründe devam etme veya etmeme isteklerinde etkili olan kriterlerin belirlenmesi ve genç nüfusun kırsal bölgede tarım sektöründe kalmalarını sağlayacak politikaların ve önerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma, Akhisar ilçesinde toplam 30 köyde yaşayan 18-25 yaş arası basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenerek 100 gençle anket yapılarak veriler elde edilmiştir. Çalışma da PSA (Puan Durumu Analizi), İyi-Kötü Analiz çiftçiliğe devam etme kararını etkileyen faktörleri ve bu faktörlerin çiftçiliğe devam etme kararını ne derecede etkilediğini belirlemek için Logit Model uygulanmıştır. Gençlerin tarım sektöründe kalmaya devam etmeme sebepleri arasında tarımsal gelir düzeyinin düşük olması en önemli faktör olup, kırsal bölgedeki yaşam standartları ise en az önemli faktör olarak ortaya çıkarılmıştır.

Çetin (2014), “Genç İstihdam ve Türkiye’de Teşviklerin Genç İstihdamına Etkisi” adlı tezin amacı gençlerin istihdamı için ilgili teşviklerin etkisinin değerlendirilmesidir. Kadın ve erkek gruplarında genç istihdam üzerindeki teşviklerin etkisi, farkların farkı yöntemiyle analiz edilmiştir. Bunun sonucunda teşvik programlarının genç kadınlar üzerinde hiçbir etkisinin olmadığı, ancak genç erkekler üzerinde pozitif etki yarattığı ortaya çıkmıştır.

Kontogeorgos vd. (2014), “ Young Farmers’ Perceived Service Quality of the Greek Ministry of Agriculture: A SERVQUAL Approach” isimli çalışmada Yunanistan hükümetinin Makedonya bölgesinde, Kırsal Kalkınma ve Gıda Bakanlığı’nın verdiği hizmetlerin değerlendirilmesi için 146 genç çiftçinin katılımıyla “Genç Çiftçilerin Oluşturulması” projesi kapsamında gençlerin beklentileri ve bakanlığın hizmetlerinin kalitesinin araştırılmıştır. Bu çalışma sonuçlarına göre, bakanlığın verdiği hizmetler tatmin edici bulunmamıştır. Bakanlık çalışanlarının sosyal becerileriyle ilgili kalite özelliklerindeki eksiklikler sorunların başında geldiği tespit edilmiştir.

Saçlı (2014), “Tarımsal Üretim ve Tarımsal İşletmelerin Sürdürülebilirliğinin Sağlanmasında Aile Çiftçiliğinin Rolü ve Türkiye” isimli çalışmada “aile çiftçiliği” kavramı üzerinde durulmuştur. Çeşitli göstergeler ile aile çiftçiliğinin tarımsal üretimdeki rolü hakkında araştırma yapılmıştır. Önümüzdeki yıllarda tarım sektöründe yer alacak neslin, tarım işletmeciliğe devam etmesi için gerekli olan miras mevzuatı Türkiye açısından da değerlendirilmiş ve bu konu hakkında öneriler sunulmuştur. Tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için kadın ve genç çiftçilere eğitimler gibi imkanların sunulması gerektiği vurgulanmıştır.

Güresinli (2015), “Tarım Sektöründe Aile Çiftçiliği, Kadın Ve Genç İstihdamı Üzerine Bir Değerlendirmesi” isimli çalışmada, aile çiftçiliği hakkında yerli ve yabancı kaynak taraması yapılmıştır. Ulusal ve uluslararası temel politika ve strateji belgeler rehberliğinde; Tarım sektöründe yer alan genç çiftçilerin ve kadınların kaynaklara ulaşım yöntemleri, örgütlenme ve tarımsal istihdam imkanları değerlendirilmiştir. Dünya ve Türkiye’den toplanan hedefe ulaşılmış örneklerle, alternatif tarım yöntemleri farklı açılardan değerlendirilerek yorum yapılmıştır.

Kimaro vd. (2015), “Determinants Of Rural Youth’s Participation In Agricultural Activities: The Case Of Kahe East Ward in Moshi Rural District” isimli araştırmanın amacı, tarım sektöründeki kırsal gençlerin sosyo-ekonomik gereksinimlerini, tarımsal faaliyet türleri ve kırsal gençliğin tarıma katılımını etkileyen faktörleri ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmada veriler Moshi bölgesindeki Kahe East Ward’dan anket yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırmada, yaş, cinsiyet, medeni durumu, eğitim seviyesi, aile geçmişi, kırsal kredi imkanlarının mevcut durumu, arazi,

tarımsal bilgi, iş alternatiflerinin olmaması kırsal gençliğin tarımsal faaliyetlere katılımıyla ilişkili kayda değer faktörlerin olduğu ortaya çıkmıştır.

Lwanga (2015), “Adopting and Practising ICTled Agriculture by Young Farmer” isimli çalışmada genç çiftçilerin tarımsal faaliyetleri, tarım ürünleri için yeterli olmayan pazar bilgisi ve daha iyi tarım uygulamaları hakkında bilgi eksikliği de dahil olmak üzere birçok eksikliklerin olduğu ortaya çıkmıştır.Çiftçilere cep telefonu ve uygulama kullanımı, radyoda tarım programlarını dinlemelerini önerilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Yılmaz (2015), “Türkiye’de Kırsal Nüfusun Değişimi ve İllere Göre Dağılımı” isimli çalışmanın amacı Türkiye’de 1980-2012 yılları arasındaki meydana gelen kırsal nüfusun değişimini incelemektir. 1980- 2012 yılları arasında kırsal nüfusun ciddi bir oranda azaldığı tespit edilmiş aynı zamanda önümüzdeki süreçte de kırsal nüfusun azalacağı öngörülmüştür. Bu azalmayı önleyebilmek için bakanlıkların çalışmalar yapılması gerektiğinin önemi vurgulanmıştır. Araştırma sonucunda tarımsal üretimin devamlılığının sağlanması için kırsal nüfusun desteklenmesi ve kırsal alanda yaşayanların gelirinin artırılması sonucuna varılmıştır.

Adamowicz ve Szepeluk (2016), “Support To Young Farmers As Part Of Agricultural Policy Of The European Union” adlı çalışmada literatür çalışması yapılarak Avrupa’da tarım sektörünün durumu , Ortak Tarım Politikası ve ulusal tarım politikasının işleyişi incelenmiştir. Ayrıca Polonya'daki genç çiftçilerin mevcut problemleri, çiftçileri destekleme şekilleri ve desteklerin etkileri ele alınmıştır. Çalışmada Avrupa Birliği’nin (AB) bazı kurumlarından elde edilen belgeler ve istatistiki kaynaklardan alınan bilgiler kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, kırsal alanları içeren diğer sosyo-ekonomik sorunları da kapsayan genç çiftçilerin karşılaştığı problemleri değerlendirmek ve bu problemlere yönelik çözümlerin uygulamaya konması gerektiği kanısına varılmıştır.

Deviren (2016), Kırsal Alan Koşullarında Kırsal Gençliğin Yaşam Memnuniyetleri ve Gelecek Beklentileri (Tokat İli Örneği) isimli yüksek lisans çalışmasının amacı Tokat ilinde kırsal alanlarda yaşayan gençlerin var olan durumları, memnuniyet düzeyleri, geleceğe yönelik bakış açıları gibi konuların ortaya konmasıdır. Çalışma 15-24 yaş

arasında olan 200 genç ile yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi için frekans, oransal dağılım ve ki kare yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda lise eğitime devam gençlerin az olması, gençlerin en önemli sorunlarının başında işsizliğin ve eğitim kurumlarının eksikliği yer almaktadır.

Doğan vd. (2016), “Türkiye’de Tarım Sektörünün İktisadi Gelişimi ve Sorunları: Tarihsel Bir Bakış” isimli çalışmada ülkelerin ve toplumların kalkınmasında önemli rol oynayan tarım sektörünün önemi, küreselleşen ekonomik sistem, artan rekabet ortamları ve hızla değişen pazar şartlarının da etkisiyle giderek arttığı otaya çıkmıştır. Tarım sektörünün diğer sektörlere göre daha vazgeçilmez ve çok önemli olduğunu belirtmiştir.

Eren ve Öcal (2016), “Kırsal Göç ve Tarımsal Üretime Etkiler” isimli çalışmada, kırsal göç kırsal alanlarda yaşayan insanların yeni yerleşim alanlarına taşınması şeklinde gerçekleşmiştir. Bu çalışmada, daha önce yapılmış olan çalışmalar ve çeşitli kurumlara ait istatistiklerden faydalanılmıştır. Kırdan kente göç nedenleri ve tarımsal üretime etkileri araştırılmıştır. Ortaya çıkan, problemlerin çözümüne yönelik öneriler getirilmiştir.

Baş (2017), “Türkiye’de Genç Nüfus: Sorunlar ve Politikalar” isimli çalışmada; gençler, insan hayatında yaşanan en hareketli zaman diliminde buldukları şekilde tanımlanmaktadır. Bu zaman dilimindeki gençleri etkin ve verimli kullanımının önem arz ettiği belirtilmiştir. Türkiye’de son dönemlerde oluşan gençlerin sorunları ve genel durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Gençlere yönelik politika önerileri verilmiştir.

Can ve Engindeniz (2017), “Kırsal Kesimde Gençlerin İstihdam Sorunları: Türkiye Üzerine Bir İnceleme” isimli çalışmanın amacı kırsal alanlarda yaşayan gençlerin istihdam olanaklarına ilişkin sorunları değerlendirmektir. Çalışmada istatistik veriler elde edilebilecek kurumlar üzerinden toplanarak 2004 ve 2015 dönem verileri ele alınmış aynı zamanda daha önce yapılan çalışmalarda göz önüne alınarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda kırsal alanlarda yaşayan gençlere tarım üretimin devamlılığı sağlanabilmesi için üretim faaliyetini benimsemelerine yardımcı olunması, gençlere teknik eğitimler verilmesi gerektiği gibi sonuçlara varılmıştır.

Szafraniec vd. (2017), “Between the School and Labour Market. Rural Areas and Rural Youth in Poland, Romania and Russia” isimli çalışmada komünizm sonrası Polonya, Romanya ve Rusya’da yaşayan kırsal gençliğin benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Romanya ve Rusya’da gençler kentlere göç etmek istemektedirler. Fakat Romanya’da kentlerde yaşayan genç kesimin ekonomik şartlardan dolayı kırsal alanlara göç etmeye meyilli oldukları gözlemlenmiştir. Romanya, Rusya ve Polonya’da yaşayan gençlerin mesleki eğitime yönelmek istemeleri ise bu ülkelerin ortak özellikleri arasındadır.

Vidickiene (2017), “Attractiveness of Rural Areas for Young, Educated Women in Post-Industrial Society” isimli makalede kırsal alanda yaşayan kadınların ve gençlerin karşılaştığı problemlere, yaşam tarzındaki değişikliklere, gelirden kaynaklanan sorunlara değinilmiştir. Kırsal alanın yaşam çekiciliğine katkıda bulunmak için kırsal alanda geçim çeşitliliği yaratmak ve çalışma yerinin hareketli olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Çelik (2018), “Tarımda Kadın Girişimciliği Ve Genç Çiftçi Projesi: Kahramanmaraş İli Örneği” isimli tez çalışmasının amacı, Kahramanmaraş ilinde yaşayan ve Genç Çiftçi Projesi’nden yararlanan kadınların mevcut durumlarını değerlendirmek ve önlerinde olan engelleri tespit etmektir. Bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sağlamaktır. Çalışmada 155 kadın ile yüz yüze görüşülerek anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre ise genç çiftçi projesinin bölgede kadın girişimciliği ve sürdürülebilirlik açısından önemli olduğu kanaatine varılmıştır.

Doğan vd. (2018), “Türkiye’de Genç Çiftçi Proje Desteğinden Yararlanma Düzeyini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi” isimli çalışmada Genç Çiftçi Destekleme Projesi kapsamında destek alan 139 kişi ile destekten faydalanamayan 109 kişi ile toplamda 248 genç çiftçiyle görüşülmüş; genç çiftçilerin destekten faydalanmalarına etki eden faktörler belirlenmiştir. Analiz sonucunda cinsiyet, medeni durum, çiftçilikle uğraşma durumu, ailenin çiftçilikle uğraşma durumu, ikamet edilen yerin nüfusu, sosyal güvence durumu, tarım eğitimi sertifika sahibi olma durumu ve mülk arazi sahibi olma durumu faktörlerinde istatistiksel olarak farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Çalışma sonucunda proje kapsamında verilen hayvanların istenilen üretim potansiyelinde olmaması, çiftçiye ekstra maliyetler oluşturması gibi sorunların projenin başarısını engellendiği sonucuna varılmıştır.

Kan vd. (2018), “Evaluation Of Young Farmers Project Support Program in Terms of Agri-Entrepreneurship in Turkey” isimli çalışmanın amacı Türkiye’de 2016 yılında uygulamaya konan Genç Çiftçi Destekleme Projesi’nin girişimcilik açısından ele alınmasıdır. Araştırma kapsamında; Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde olmak üzere toplam 248 genç çiftçi ile görüşmeler sonucunda veriler elde edilmiştir. Çalışmada genç çiftçilerin girişimci kişiliğini geliştirmek amacıyla desteklerin verilmesi gerektiği ancak yeterli büyüklüğe sahip olmayan işletmelere verilen bu desteklerin tarım sektörünü geliştirmeyeceğine; sadece sosyal yardım sağlayacağı görüşüne varılmıştır.

Nag vd. (2018), “Predictive Factors Affecting Indian Rural Farm Youths’ Decisions to Stay in or Leave Agriculture Sector” isimli çalışmanın amacı Hindistanda yaşayan kırsal alanlardaki gençliğin gelecekteki çiftçiliği bırakma düşüncelerini ve gelecekte çiftçilik yapma kararlarını etkileyecek faktörleri belirlemektir. Çalışmada kırsal alanlarda yaşayan 120 genç çiftçi ile görüşülmüştür. Elde edilen bulgularda genç çiftçilerin %41.67’sinin çiftçiliği bırakmak istediği ortaya çıkmıştır. Eğer Genç çiftçiler tarıma karşı daha olumlu duygular beslerse bu kişilerin tarımda daha aktif rol oynayabileceği sonucuna varılmıştır.

Unakıtan ve Başaran (2018), “Genç Çiftçi Projesinin Başarısı İçin Bir Öneri: Genç Çiftçi Kooperatifleri” isimli çalışmada Tarım ve Orman Bakanlığının yürüttüğü Genç Çiftçi Projesi’nden Tekirdağ ilinde yaşayan ve bu projeden yararlanan kişilerle anket çalışması yapılmıştır. Örnek hacmi 42 olarak belirlenmiştir. Çalışmada çok boyutlu ölçekleme ve SWOT analizi yapılmıştır. Çalışmanın amacı ise proje kapsamında hibe alan kişilerin bu konuda değerlendirilmesi ve gelecekte yapılacak çalışmalar için öneriler getirmektir. Çalışma sonucunda gençlere yönelik kurulacak olan kooperatiflerde; gençlerin daha birlik olabileceği, projelerden daha kolay haberdar olabilecekleri, daha kolay iletişim halinde olabilecekleri gibi öneriler verilmiştir.

Kan vd. (2019), “Young Farmers in Agriculture Sector of Turkey: Young Farmers Support Program” isimli çalışmanın amacı 2016 yılında uygulamaya başlanan Genç Çiftçi Destekleme Projesi’nde desteklerden yararlanan genç çiftçilerin hangi özelliklere sahip olduğu, proje kriterlerinin değerlendirilmesi, projenin amaçlarına ne derecede ulaştığını ortaya çıkarmak olmuştur. Çalışmada Genç Çiftçi Destekleme Projesi’nin, kırsal alanlarda yaşayan gençleri canlandırdığı fakat sürdürülebilir olmadığı, kriterlerde ise bölgesel farklılıkların dikkate alınması gerektiği sonucuna varılmıştır.

3. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE GENÇ ÇİFTÇİ

3.1. Dünyada Genç Çiftçi

Günümüzde kırsal alanda yaşayan kişilerin yaşlanması ve genç nüfusun işsizlikle mücadeleleri birçok ülke için risk oluşturmaktadır. Tarım sektöründe faaliyet gösteren kişilerin sadece yaşlı bireyler olmasını önlemek ve genç işsizliği azaltmak için gençlere yönelik tarıma teşvik etme çalışmaları başlanmıştır.

Kırsal alanda nüfusun giderek azalmasını yavaşlatmak için genç bireyler her zaman desteklemektedir. Yapılan çalışmalarda, genç çiftçilere yönelik ekonomik teşvikler ile tarım işletmesinin çeşitlendirmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Yani günümüzde çoğunlukla kırsal kesimin yaşlanması dünya genelinde oluşan bir sorundur. (Carbone ve Subioli, 2008).

International Labour Organization (ILO) Küresel İstihdam Eğilimi 2014 raporuna göre, 202 milyon kişinin iş arayan nüfus olduğu belirtilmiştir. Bu iş arayan kişilerin 74.5 milyonu yani yaklaşık %37'sini gençler oluşturmaktadır. Dünyada genç işsizlik oranının en yüksek olduğu yer; Ortadoğu-Kuzey Afrika bölgesidir. 2014 yılı verilerine göre bölgedeki genç işsizlik oranı %29.5'tir (ILO, 2015).

ILO Dünyada İstihdam Sosyal Bakış 2018 raporuna göre; dünyadaki işsizlik oranının 2018'de yüzde 5,5'e; toplam işsiz sayısının 192 milyon civarında olması, 2019'da dünyadaki işsizlik oranında bir değişikliğin olmayacağını, işsiz sayısının ise 1.3 milyon artacağı tahmin edilmektedir (ILO, 2018).

Avrupa'da tarım hala orta yaşlı ve yaşlı çiftçilerin hakimiyeti altındadır. Avrupa kırsalında yaşayan gençlerin; tarım sektörünün sürdürülebilirliğini sağlamak ve tarımın gelişim süreci açısından kritik bir faktör olduğu belirtilmektedir (Villa, 1999). Günümüzde, AB'deki işletmelerin ve çiftçilerin tarımında ise göze çarpan durum; genç çiftçilerin az olması ve çiftçi nüfusunun hızla yaşlanmasıdır. Genç çiftçilerin, tarım sektörüne yeni beceriler kazandırması ve daha profesyonel bir yönetim sağlayabilecek düzeyde oldukları bilinmektedir. Yaşlanan tarımsal işgücü için,

çiftçilerin mesleğinin geleceği garanti altına alınması gerektiği vurgulanmaktadır (Redigor, 2012).

Dünya’da genç çiftçilerle ilgili yapılan projeler bölümünde “ Tarım Sektöründe Aile Çiftçiliği, Kadın Ve Genç İstihdamı Üzerine Bir Değerlendirme” isimli 2015 yılında yayınlanan bir araştırmadan faydalanılmıştır.

Avrupa Birliği’nde 2013 Ortak Tarım Politikası (OTP) Reformu ile AB’ye üye ülkelerin ödemeler konusunda genç çiftçilere yönelik zorunlu destek planı getirilmiştir. Reform, doğrudan desteklerle ilgili konular içermektedir. 2015 yılından itibaren işletme kuran 40 yaşından küçük olan kişiler yararlanmıştır. Genç çiftçilere yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetleri, fiziksel materyallere ulaşım gibi genel yatırımlar başlangıç ödeneğinin yanında program kapsamında yer almıştır.

Tayvan’da Küçük Arazi Sahibi, Büyük Kiracılar Programı 2008 yılında başlatılmıştır. Programın amacı, uzun dönemli olarak yaşlı çiftçilerin arazilerini genç çiftçilere kiralamasını özendirmek şeklinde ifade edilmiştir. Council of Agriculture (COA), 2010 yılında küçük genç çiftçilere eğitim ve pazarlama hizmetlerine ek olarak düşük faiz oranları uygulamış, bunun yanında çiftliklere ekipman ve çiftçilerin işletmelerini geliştirmesine yönelik destekte bulunmuştur. Bunun yanında tarımla ilgilenmeyi tercih eden gençlere, bazı çiftliklerde stajyerlik imkanları sağlanmıştır.

Etiyopya’da Topraksız Gençlere Yamaç Arazilerinin Dağıtılması Projesi’nde genç çiftçilerin güçlendirilmesi için, yamaç arazilerde toprak ve su muhafaza yapılarının inşasının yapılması hedeflemiştir. Bu projede bölgedeki gençlerin katılımıyla iyileştirilen alanlar genç çiftçilere dağıtılmıştır.

Fransa’da AB iş birliği ile Kuruluş Yardımı Programı gerçekleştirilmiştir. Projede tarım sektöründe çalışmak isteyen genç çiftçilere finansal destek sağlanması hususunda, başlangıç ödeneği, düşük faizli özel krediler bunun yanında vergi ve benzeri teşvikler sağlanarak gençlere imkanlar sunulmuştur.

Kanada’da Kamu-Özel Yatırım Fonu 2011 yılında tarımsal faaliyetlerde gençlerin kaynaklara ulaşması için Quebec Genç Çiftçiler Federasyonu ve Quebec Tarımsal

Üreticiler Birliği'nin girişimi ile 75 milyon dolar bütçeli Tarımın Geleceği İçin Yatırım Fonu (FIRA) kurulmuştur. Bu kuruluşun amacı ise, 18-40 yaş aralığındaki çiftçilerin ve tarımsal örgütlerin FIRA'nın finansal hizmetlerinden faydalanması için 3 yıl sonra geri ödemeli olarak kredi imkanı sunmak, FIRA'nın hissedar olduğu çiftliklerden arazi kiralayabilme gibi imkanlar sunmaktır.

Kamboçya'da Tarımsal Yatırım Geliştirme ve Yönetim Programıyla ekolojik tarım, çiftlik eğitimi, kişisel gelişim, finansal yönetim gibi konularda gençlere eğitim verilmektedir. Eğitim bittiğinde ise öğrencilerin kendi iş modellerini uygulayabilmeleri amacıyla 3 yıl sonra geri ödemek şartıyla kredi verilmektedir. Bu projeden faydalanan kişilerin ortalama gelirlerinin üçe katlandığı tespit edilerek başarı sağlanmıştır.

Madagaskar'da 2009'da başlayan projeden yararlanacak çırak statüsündeki genç çiftçilerin eğitim ve materyal giderleri proje kapsamında karşılanmıştır. Eğitim sonunda ise eğitime katılan kişilere kendi işletmelerini kurma ya da çırak olarak eğitim aldıkları işletmelerde istihdam sağlama imkânı verilmiştir. Yeni işletme kuracak genç yatırımcılara, başlangıç desteği verilmiştir.

Peru'da Genç Kahve Yetiştiricilerinin oluşturduğu Peru Ulusal Kahve Üreticileri Birliği (JNC), 52 kahve üretici örgütünü bünyesinde bulundurmaktadır. JNC'nin yaşlı üyeleri, genç çiftçilerin JNC'nin karar alma organlarında bulunabilmeleri için 2005 yılında JNC'nin bir bölümü olan Genç Çiftçi Yetiştiricileri Ulusal Koordinasyon Komitesini (CONAJOC) kurmuşlardır. Bu örgüt aynı zamanda genç çiftçilere teknik destek de vererek genç çiftçileri desteklemiştir.

Kolombiya'da bulunan Kahve Üreticileri Ulusal Federasyonu (NFCEP), 34 kahve kooperatifini bünyesinde barındırmaktadır. 2006 yılında projeye başlayacak ya da işletme faaliyetlerine devam edecek olan genç çiftçilerin pazar alanlarına daha kolay erişim sağlamaları hedeflenmiştir. Proje bu noktada genç çiftçilere yol gösterici niteliği taşımaktadır. NFCEP kahve işletmelerinden temin ettiği kahveleri, 540 satış yerlerine ulaştırmaktadır. Birlik sağlanabildiği için piyasa şartlarına göre daha uygun fiyatlarla kahve satışını yapmayı başarmışlardır.

Güney Avrupa Üretici ve Tüketicilerin Buluşması 2013 yılında ‘We deliver taste platformu, tarım, gıda ve gastronomi alanlarında kendini geliştiren ve profesyonelleşen bir grup genç girişimci tarafından oluşturulmuştur. Bu platform sayesinde genç aile çiftçilerinin ürettikleri ürünler satın alınarak, geniş pazar alanlarına satışlar sağlanmıştır. İnternet aracılığıyla ulaşım ağı geliştirilerek, pazarlamada sorun yaşayan genç çiftçilere bu platform kolaylık sağlayarak daha fazla alana ulaşımını kolaylaştırmıştır.

Dünya genelinde ülkelerin gelişmişlik düzeyine bakılmaksızın direkt olarak genç çiftçilere yönelik ya da proje içersinde bazı kısımlarda gençlere de yer verildiği ortaya çıkmıştır.

3.2. Türkiye’de Genç Çiftçi

3.2.1. Çoban Yetiştirme Eğitim Projesi

2010 yılında Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından uygulanan, Konya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü aracılığı ile “Çoban Yetiştirme Eğitimi Projesi” yürütülen başlanmıştır. Proje kapsamında Meram, Karapınar ve Cihanbeyli ilçeleri olmak üzere toplam 3 ilçede 22-35 yaş aralığındaki genç çiftçilere iki haftalık teorik ve uygulama eğitimleri verilmiştir. ile yaklaşık 140 kişinin eğitilmesi amaçlanmıştır. (Anonim, 2010).

3.2.2. Genç Çiftçi Destekleme Projesi

Tarım ve Orman Bakanlığının Kırsal Kalkınma destekleri kapsamında desteklenen Genç Çiftçi Destekleme Projesi’nde gençler; kırsal alanda yaşayan 18-40 yaş aralığında tarımsal alanda faaliyet gösteren ve göstermek isteyen gerçek kişiler şeklinde tanımlanmıştır. Tarım ve Orman Bakanlığı, 18-40 yaş aralığında olan tarım ve hayvancılık alanında faaliyet gösteren çiftçileri, hayvansal üretim (büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, arı ve arı ürünleri yetiştiriciliği ile kanatlı ve ipekböceği yetiştiriciliği), bitkisel üretim (kapama meyve bahçesi tesisi, fide/fidan, süs bitkisi yetiştiriciliği, kontrollü örtü altı yetiştiriciliği ve kültür mantarı üretimi) ve yöresel ürünlerin üretimi ve tüketime sunulması alanlarında desteklemek amacıyla hibe

programını 2016 yılında yürürlüğe koymuştur. Proje kapsamında genç çiftçilere makine, ekipman, malzeme, fide, fidan, tohum, misel, torf, arılı kovan ve canlı hayvan alımı hususunda destek verilmiştir (Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı, 2018).

Projenin amacı resmi gazetede “tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması, genç çiftçilerin girişimciliğinin desteklenmesi, gelir düzeyinin yükseltilmesi, alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması ve kırsalda genç nüfusun istihdamına katkı sağlayacak kırsal alandaki tarımsal üretime yönelik projelerin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir” şeklinde ifade edilmiştir (Resmi Gazete, 2018).

Başvuru şartlarına uyan genç çiftçiler öncelikle <https://genciftci.tarim.gov.tr> adresi üzerinden internet aracılığı ile önbaşvuru yapmışlardır. Kesin başvurular ise genç çiftçilerin ikamet ettiği veya ikamet etmeyi taahhüt ettiği yerlere bağlı olduğu il/ilçe tarım ve orman müdürlüklerine şahsen yapılarak gerçekleştirilmiştir. Daha sonra ise belirli kriterlerin puanlama sistemiyle değerlendirilerek destek alacak kişiler belirlenmiştir. Kriter puanlamaları diğer bir bölümde ayrı olarak değerlendirilmiştir.

Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin 2016 yılı proje konuları ve sayıları Çizelge 3.1'de verilmiştir. Projenin ilk yılı olan 2016 yılında değerlendirmeler sonucunda 11077'si kadın ve 3893'ü erkek olmak üzere 14970 genç çiftçi hibe almaya hak kazanmıştır. 14970 projenin; 10500 adedi büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, 2030 adedi arıcılık, 525 adedi kanatlı ve ipek böcekçiliği, 1.915 adedi de meyvecilik, seracılık, mantarcılık ile tıbbi ve aromatik bitki olmuştur. Hayvancılık ise %70.14 oran ile en fazla destek alan proje dalı olmuştur. 2016 yılında proje için 450 milyon TL harcanmıştır (Anonim, 2016a).

Çizelge 3. 1. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin 2016 yılı proje konuları ve sayıları

Proje Konusu	Proje Sayısı	%
Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık	10 500	70.14
Arıcılık	2 030	13.56
Kanatlı ve İpek Böcekçiliği	525	3.51
Diğer (Meyvecilik, seracılık, mantarcılık, tıbbi aromatik bitki)	1 915	12.79
Toplam	1 4970	100

Kaynak: Anonim, 2016a

Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin 2017 yılı proje konuları ve sayıları Çizelge 3.2'de verilmiştir. 2017 yılında ise 16067 kişiye hibe verilmiştir. 16067 projenin; 12420 tanesi büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, 1423'ü arıcılık, 732'si örtü altı, 563'ü kanatlı hayvan ve ipekböceği yetiştiriciliği, 411'i mantar üretimi, 359'u meyvecilik, 154'ü fide-fidan, süs bitkisi üretimi tesisi, tıbbi aromatik bitki ve coğrafi işaretli ürün alanlarında uygulanmıştır. Hayvancılık ise %77.30 oran ile en fazla destek alan proje dalı olmuştur. 2017 yılında proje için 482 milyon TL harcanmıştır (Anonim, 2017).

Çizelge 3. 2. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin 2017 yılı proje konuları ve sayıları

Proje Konusu	Proje Sayısı	%
Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık	12 420	77.30
Arıcılık	1 423	8.86
Örtü altı	732	4.56
Kanatlı ve İpek Böcekçiliği	563	3.50
Mantarcılık	411	2.56
Meyvecilik	359	2.23
Diğer (süs bitkisi, tıbbi aromatik ve coğrafi işaretli)	159	0.99
Toplam	16 067	100

Kaynak: Anonim, 2017.

2018 yılında ise toplam 16733 kişi hibe desteğinden faydalanmıştır. Proje konuları içerisinde hayvancılık yine önemli bir yer tutmuştur. Desteklenen projede 12582 hayvancılık , 1627 arıcılık, 515 proje tavuk yetiştiriciliği ve ipek böcekçiliği , 492 adet mantar yetiştiriciliği, 260 adet kapama meyve bahçesi konusunda bitkisel üretim projeleri uygulanmıştır. Diğer projeleri ise 1257 adet seracılık, tıbbi aromatik bitkiler oluşturmuştur. Hayvancılık ise %75.19 oran ile en fazla destek alan proje dalı olmuştur (Çizelge 3.3). 2018 yılında proje için 501 milyon TL harcanmıştır (Anonim, 2018a).

Çizelge 3. 3. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin 2018 yılı proje konuları ve sayıları

Proje Konusu	Proje Sayısı	%
Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık	12 582	75.19
Arıcılık	1 627	9.72
Kanatlı ve İpek Böcekçiliği	515	3.08
Mantarcılık	492	2.94
Meyvecilik	260	1,55
Diğer (seracılık, tıbbi aromatik bitki)	1 257	7.52
Toplam	16 733	100

Kaynak: Anonim, 2018

3.2.2.1. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin kriter tablolarının değerlendirilmesi

Proje kapsamında genç çiftçilerin başvurularının değerlendirilebilmesi için her yıl farklı olmak üzere kriterler belirlenerek puanlamalar yapılmıştır. Bu bölümde 2016, 2017 ve 2018 yılı puanlama kriter tabloları değerlendirilmiştir (EK A).

- ✓ Yaş aralığı puanlamalarına bakıldığında 2016 yılında 18-30 yaş aralığına 10 puan, 31-40 yaş aralığına 8 puan verilmiştir. 2017 ve 2018 yıllarında ise 18-25 yaş aralığına 14 puan, 26-32 yaş aralığına 10 puan, 33-40 yaş aralığına 6 puan verilmiştir. 2016 yılına göre 2017 ve 2018 yıllarında yaş aralıkları daraltılarak puan aralıkları genişletilmiştir.
- ✓ İkametgah yerinin nüfus sayısına bakıldığında 2016 yılında 1000 kişi ve altı olan yerlere 10 puan, 1001-10000 nüfuslu yere 8 puan, 10001 ve yukarısı olan yerlerde yaşayan kişilere 6 puan verilmiştir. 2017 ve 2018 yıllarına bakıldığında 1000 kişi ve altı olan yerlere 14 puan, 1001-10.000 nüfuslu yerde yaşayan kişilere 10 puan, 100001 ve yukarısı nüfusa sahip olan yerlerde yaşayanlara 6 puan verilmiştir. 2016 yılına göre 2017 ve 2018 yılının puan sayısı artırılmıştır.
- ✓ İkametgah yerinin il – ilçe uzaklığına bakıldığında 2016 yılında 40 km'den uzak yerde yaşayana 10 puan, 10-40 km uzaklıkta yaşayana 8 puan, 10 km'den

yakın yerde yaşayana 6 puan verilmiştir. Bunun sonucunda ikametgah edilen yerin il - ilçe merkezine uzak olması puan olarak avantaj sağlamıştır. Bu kriter 2017 ve 2018 yılında kullanılmamıştır.

- ✓ Eğitim düzeyine bakıldığında 2016 yılında okuma yazma bilen, ortaokul mezunlarına 10 puan, lise ve üstü eğitim alan kişilere 8 puan verilmiştir. 2017 ve 2018 yılında ise ortaokul mezunlarına 14 puan, lise ve üstü eğitim alan kişilere 10 puan verilmiştir. 2017 ve 2018 yılında ise eğitim düzeyinin puanları 2016'ya göre arttırılmıştır. Her 3 yılda da eğitim seviyesinin düşük olması puan avantajı sağlamıştır.
- ✓ Tarımsal üretim konusuna bakıldığında 2016 yılında büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği olan kişiye 10 puan, bitkisel üretim, yöresel, tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği olan kişiye 8 puan, kanatlı, arıcılık ve pamuk yetiştiriciliği olan kişiye 6 puan verilmiştir. Böylece büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık yapan kişiler diğer kişilere göre daha avantajlı durumda olmuştur. Bu kriter 2017 ve 2018 yılında kullanılmamıştır.
- ✓ Proje konusunda yerli gen ve coğrafi işaretlemeleri olan kişiye 2016 yılında 5 puan verilmiştir. Bu kriterden 2017 ve 2018 yılında 'yerli gen' ifadesi kaldırılmıştır. Coğrafi işaretleme olana 2017 yılında 5 puan, 2018 yılında 6 puan verilmiştir.
- ✓ Tarımsal üretim konusunda eğitim alan kişilere 2016 yılında 5 puan verilirken 2017 ve 2018 yılında 14 puan verilmiştir. Böylece tarımsal alanda eğitim alan kişilere yönelik avantaj sağlanmıştır.
- ✓ İkameti başvuru aşamasında kırsal alanda veya yatırım yerinde olan kişilere 2016 yılında 5 puan verilirken 2017 ve 2018 yılında 10 puan verilmiştir.
- ✓ Başvuru aşamasında işletme ve yatırıma konu olan arazi mülkiyeti kendisine ait olan kişilere 2016 yılında 5 puan verilmiştir. Bu kriter 2017 ve 2018 yılında kullanılmamıştır.

- ✓ Engelli, şehit yakını ve gazilere 2016 yılında 5 puan verilmiştir. 2017 ve 2018 yılında bu kritere 'engelliye bakmakla yükümlü' ifadesi de dahil edilmiştir ve 10 puan olarak değerlendirilmiştir.
- ✓ Kadınlara 2016 ve 2017 yılında ekstra 5 puan, 2018 yılında ise 6 puan verilmiştir. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nde kadınlara pozitif ayrımcılık yapılmıştır.
- ✓ Aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin altında olan kişilere 2016 yılında 5 puan verilirken 2017 ve 2018 yılında 10 puan verilmiştir.
- ✓ Evli olan kişilere 2016 ve 2017 yılında 5 puan verilirken 2018 yılında 10 puan verilmiştir.
- ✓ İşletme varlığı açısından 2017 ve 2018 yılında mülkiyeti kendisine ait işletmesi ya da arazisi olan kişiye 14 puan, mülkiyeti kendisine ait olmayan işletmesi ya da arazisi olan kişiye 10 puan, işletme ya da arazisi olmayan kişiye 6 puan verilmiştir. Bu kriter 2016 yılında kullanılmamıştır.
- ✓ Kanatlı ve bitkisel proje konularında, iyi tarım veya organik tarım uygulaması yapan kişilere 2017 yılında 5 puan verilirken 2018 yılında 6 puan verilmiştir. Bu kriter 2016 yılında kullanılmamıştır.
- ✓ Askerliğini yapmış olanlara 2018 yılında 10 puan verilmiştir. Bu kriter 2016 ve 2017 yılında kullanılmamıştır.

4. ARAŞTIRMA ALANI

4.1. Araştırmanın Kapsamı

Türkiye nüfusu önemli bir değişim sürecindedir. Kentleşme, kırdan kente göç ve yaşlı nüfusun ağırlıklı olarak kırsal bölgelerde kalması gibi sebepler, kırsal yaşlanma konusunun önemini ortaya çıkarmaktadır. Kırsal alanın yaşlanmasına bakılarak bu konuyla ilgili daha fazla araştırma yapılmasını gerektiği düşünülmektedir (Öztürk, 2015).

Kırsal alanda gençler dezavantajlı gruplar arasında yer almaktadır ve dolayısıyla kentlere göç eden kişiler çoğunlukla genç bireylerdir. Bunun sonucunda ise Türkiye’de kırsal alanda yaşayan nüfusun yaş ortalaması giderek artmaktadır. Oysaki tarım sektöründe uzmanlaşmış genç üreticilerin gelecekte kırsal alanın refahı, tarımsal üretimin gelişimi ve sürdürülebilir bir kalkınma için önemli bir yere sahip olacağı öngörülmektedir. Kırsal nüfusun yarısından fazlasını kapsayan kadın ve genç nüfusun eğitime özel olarak ayrıca önem verilmesi gerekmektedir. Kırsal kalkınmanın sağlanmasında yayım çalışmalarının etkinliğinin artırılması, zamanında önlemlerin alınması gerekmektedir. Bunun sonucunda yapılacak değerlendirmeler nesnel verilere dayalı ve objektif bir şekilde yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır (Gülçubuk ve ark., 2010).

TÜİK kayıtları’na göre Türkiye’de nüfus her yıl artmaktadır. Fakat buna rağmen nüfus artış hızı her yıl düşmektedir. 2000 yılında nüfus artış hızı 14.3 iken 2016 yılında 10.6’ya düşmüştür. 2023 yılında bu oranın 8.4’e gerileyeceği öngörülmektedir. Türkiye nüfusu 2017 yılında 80 810 525 kişidir (TÜİK,2016).

Türkiye’de nüfusun kırsal ve kentsel dağılımındaki değişim Çizelge 4.1’de verilmiştir. 1927 yılına bakıldığında nüfusun yaklaşık olarak %76’sı kırsal alanda yaşarken yaklaşık %24’ü il ve ilçe merkezlerinde yaşamaktadır. 2010 yılına bakıldığında ise bu oranların tam tersi bir hal aldığı görülmektedir. İl ve ilçe merkez nüfusları sürekli artarken belde ve köyler sürekli olarak azalmıştır. 2018 yılı itibariyle ise köy nüfusu %7.7’ye kadar düşerken kent nüfusu %92.3’e kadar yükselmiştir. Tarım sektörü açısından bu oranların risk oluşturduğu ortaya çıkmıştır (TÜİK, 2019).

Çizelge 4. 1. Türkiye’de nüfusun kırsal ve kentsel dağılımındaki değişim

Yıllar	İl ve İlçe Merkezleri		Belde Ve Köyler		Toplam Nüfus
		%		%	
1927	3 305 879	24.2	10 342 391	75.8	13 648 270
1950	5 244 337	25.0	15 702 851	75.0	20 947 188
1975	16 869 068	41.8	23 478 651	58.2	40 347 719
1980	19 645 007	43.9	25 091 950	56.1	44 736 957
1985	26 865 757	53.0	23 798 701	47.0	50 664 458
1990	33 326 351	59.0	23 146 684	41.0	56 473 035
2000	44 006 274	64.9	23 797 653	35.1	67 803 927
2010	56 222 356	76.3	17 500 632	23.7	73 722 988
2013 *	70 034 413	91.3	6 633 451	8.7	76 667 864
2014	71 286 182	91.8	6 409 722	8.2	77 695 904
2015	72 523 134	92.1	6 217 919	7.9	78 741 053
2016	73 671 748	92.3	6 143 123	7.7	79 814 871
2017	74 761 132	92.5	6 049 393	7.5	80 810 525
2018	75 666 497	92.3	6 337 385	7.7	82 003 882

Kaynak: TÜİK, 2019.

2013* yılında kırsal alanda yaşanan ani düşüşün sebebi ise 2012 yılında "il ve ilçe merkezleri" ile "belde ve köyler", 6360 sayılı yasa uyarınca yapılan idari bölünüş değişiklikleridir.

Türkiye’de yıllara göre 15-39 yaş arası nüfus değişimi Çizelge 4.2’de verilmiştir. Türkiye’de genç nüfusa bakıldığında yıllar geçtikçe sayıca artış göstermiş olsa da oranlara bakıldığında toplam nüfus içinde genç nüfus payının azaldığı görülmektedir. 2000 yılına bakıldığında 15-39 yaş aralığında olan bireyler %42.8 oranında iken 2018 yılında bu oran %39.2’ye gerilemiştir. Genç nüfus oranında bir düşüş yaşanmış olsa dahi Türkiye genç nüfus açısından güçlü bir potansiyele sahip ülke yorumu yapılabilir.

Çizelge 4. 2. Türkiye’de yıllara göre 15-39 yaş arası nüfusun değişimi

Yıllar	Toplam Türkiye Nüfusu	15-39 Yaş Arası Nüfus	Genç Nüfusun Toplam Nüfusa Oranı (%)
2000	64 729 501	27 721 000	42.8
2005	68 860 539	29 332 000	42.6
2010	72 561 312	30 759 000	41.7
2015	77 695 904	31 794 389	40.6
2016	79 814 871	32 039 827	40.1
2017	80 810 525	32 072 259	39.6
2018	82 003 882	32 157 090	39.2

Kaynak: TÜİK, 2019.

2017 yılı itibariyle nüfusun %39.6'sı 15-39 yaş arasındadır. Bununla birlikte Tarım ve Orman Bakanlığının çiftçi kayıt sistemine kayıtlı 18-40 yaş aralığındaki çiftçi sayısı 330.412'dir. Bu sayı Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı toplam çiftçi sayısının %13.46'sını oluşturmaktadır (Anonim, 2016a).

Avrupa Birliği'nde ise 35 yaşın altındaki çiftçilerin oranı %6.5 iken 65 yaş üstü çiftçiler toplam çiftçilerin %35'ini oluşturmaktadır (CEJA, 2016).

Türkiye'de istihdamın sektörel dağılımı Çizelge 4.3'te verilmiştir. Türkiye'de istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında tarım sektörünün sayıca artış gösterdiği fakat oranlara bakıldığında ise düşüş yaşandığı görülmektedir. 2017 yılı itibariyle tarım sektörünün payı %19.4 olarak belirtilmiştir. Diğer sektörler bakıldığında ise %54.1 oranında hizmet sektörü ilk sırada yer almaktadır. Bunu sırasıyla %19.4 oranında tarım, %19.1 oranında sanayi, %7.4 oranında inşaat sektörünün takip ettiği görülmektedir.

Çizelge 4. 3. Türkiye'de istihdamın sektörel dağılımı (bin)

Yıllar	Toplam	Tarım %	Sanayi %	İnşaat %	Hizmet %
2012	23 937	5 301 22.1	4 903 20.5	1 717 7.2	12 016 50.2
2013	24 601	5 204 21.1	5 101 20.7	1 768 7.2	12 528 50.9
2014	25 933	5 470 21.1	5 316 20.5	1 912 7.4	13 235 51.0
2015	26 661	5 483 20.6	5 332 20.0	1 914 7.2	13 891 52.2
2016	27 205	5 305 19.5	5 296 19.5	1 987 7.3	14 617 53.7
2017	28 189	5 646 19.4	5 383 19.1	2 090 7.4	15 246 54.1

Kaynak: TÜİK, 2019a

İşgücü istatistiklerine ilişkin bilgiler Çizelge 4.4'te verilmiştir. TÜİK İşgücü İstatistikleri, 2018'e göre 2018 yılı Türkiye genelinde 15 yaş ve üstü olan işsiz kişilerin sayısı 2017 yılına göre 83 bin kişi artarak işsiz kişi sayısı 3 milyon 537 bin kişi olmuştur. İşsizlik oranı 2018 yılı itibariyle %11.02 oranındadır. Erkeklerde işsizlik oranı %9.7, kadınlarda ise %14.2 oranındadır. İşsizlik oranı 2017'ye göre kıyaslandığında erkeklerde %0.1 oranında artış, kadınlarda ise %0.2 oranında azalış meydana gelmiştir. Tarım dışı işsizlik oranında ise bir önceki yıla göre %0.1 oranında azalma yaşanmıştır. 15-24 yaş grubunu içeren genç işsizlik oranı ise 2017 yılında %20.8 iken 2018 yılında %20.3 oranında azalarak %20.3 oran seviyesinde yer almıştır.

Ne eğitimde ne de istihdamda olan gençlerin oranı ise 2017 yılında %24.2 iken 2018 yılında bu oran %0.3 artarak %24.5 olmuştur.

2018 yılında istihdam eden kişilerin sayısı 549 bin kişi artarak 28 milyon 738 bin kişi olmuştur. Oran olarak bakıldığında ise 2017'ye göre istihdam edenler %0.3 oran ile artış göstererek 2018 yılında 47.4 oranına ulaşmıştır. Tarım sektöründe çalışan sayısı 167 bin kişi azalırken, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı ise 717 bin kişi artmıştır.

İşgücü; 2018 yılında bir önceki yıla göre 631 bin kişi artarak 32 milyon 274 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise %0.4 oranında artarak %53.2 olarak gerçekleşmiştir.

Çizelge 4. 4. Türkiye'nin işgücü istatistikleri

	Toplam		Erkek		Kadın	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
15 ve daha yukarı yaş	BİN					
Nüfus	59 894	60 654	29 649	30 007	30 244	30 647
İşgücü	31 643	32 274	21 484	21 801	10 159	10 473
İstihdam	28 189	28 738	19 460	19 720	8 729	9 018
Tarım	5 464	5 297	2 993	2 943	2 471	2 353
Tarım dışı	22 724	23 441	16 467	16 776	6 258	6 665
İşsiz	3 454	3 537	2 024	2 082	1 431	1 455
İşgücüne dahil olmayanlar	28 251	28 380	8 166	8 206	20 085	20 174
	%					
İşgücüne katılma oranı	52.8	53.2	72.5	72.7	33.6	34.2
İstihdam oranı	47.1	47.4	65.6	65.7	28.9	29.4
İşsizlik oranı	10.9	11.0	9.4	9.5	14.1	13.9
Tarım dışı işsizlik oranı	13.0	12.9	10.7	10.8	18.5	17.8
15-64 yaş grubu						
İşgücüne katılma oranı	58	58.5	78.2	78.6	37.6	38.3
İstihdam oranı	51.5	52.0	70.7	70.9	32.2	32.9
İşsizlik oranı	11.1	11.2	9.6	9.7	14.4	14.2
Tarım dışı işsizlik oranı	13.1	13.0	10.8	10.8	18.6	17.9
Genç nüfus (15-24)						
İşsizlik oranı	20.8	20.3	17.8	17.6	26.1	25.3
Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı	24.2	24.5	14.6	15.6	34.0	33.6

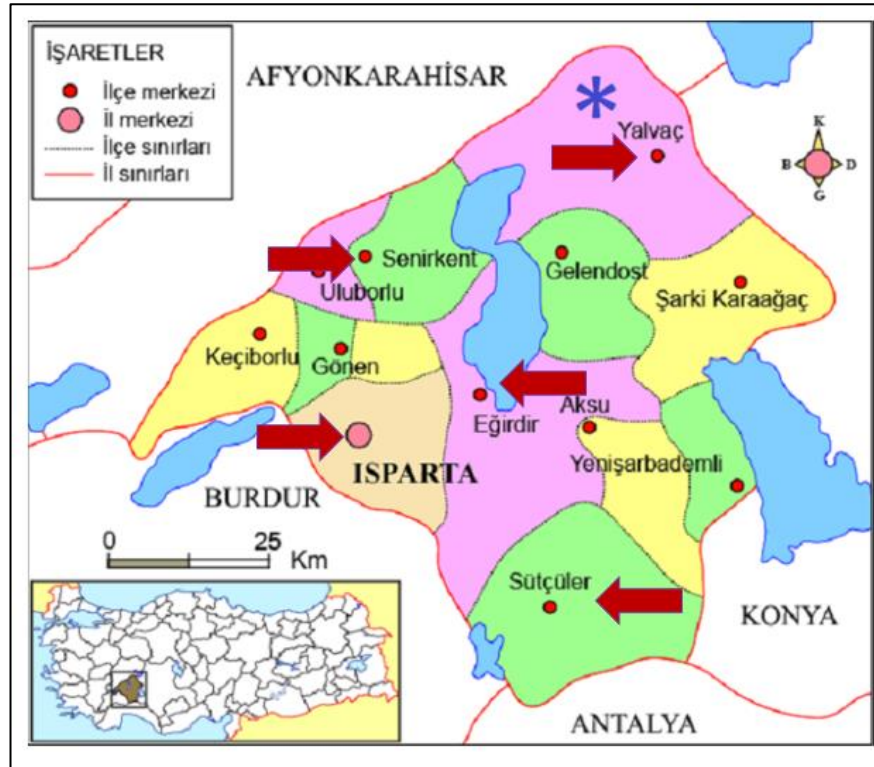
Kaynak: TÜİK, 2019a

4.2. Araştırma Bölgesine Ait Genel Bilgiler

4.2.1. Isparta ili hakkında genel bilgi

Isparta ili şehir haritası Şekil 4.1’de verilmiştir. Isparta ili , Akdeniz Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi’nin kesiştiği, Göller Yöresi olarak adlandırılan bölgenin iç kesiminde yer alan, ortalama rakımı 1035 m olan, yaklaşık 70 km² genişliğine sahip Türkiye’nin güney kısmında konumlanan bir ildir. Yıllık sıcaklık ortalaması 13.2°C, ortalama en düşük sıcaklık 3.5°C dir. Isparta ili, Akdeniz iklimi ile Orta Anadolu’da hüküm süren karasal iklim arasındaki geçiş bölgesinde yer almaktadır. Bu sebeple il sınırları içinde her iki iklim özellikleri de görülmektedir. Isparta ilinde, kışları serin, yazları sıcak bir iklim yaşanır. Isparta ilinde Akdeniz’e yakın olan güney bölgelerinde Akdeniz ikliminin özelliği görülmektedir. İl merkezinde kışlar ilin kuzey bölümlerine göre ılık ve yağışlı geçer. Kuzeydoğuya gidildikçe karasal iklim özellikleri kendini gösterir. Kuzey bölgeler ise daha az yağış alır. (Anonim,2000 ; Anonim, 2018a).

Isparta ili haritası Şekil 4.1’de verilmiştir (Anonim, 2019). Isparta ilinde yapılan bu çalışmada gidilen ilçeler oklarla gösterilmiştir.

Şekil 4. 1. Isparta İli Haritası

4.2.2. Isparta ilinin nüfus bilgisi

Isparta ilinin yıllara göre köy- şehir nüfus değişimi Çizelge 4.5'te verilmiştir. Yıllar itibariyle bakıldığında Isparta ilinin toplam nüfusu sürekli artış göstermiştir. Köy ve kent nüfusu karşılaştırıldığında ise 10 yıl içinde köy nüfusu yaklaşık %7 azalırken kent nüfusu yaklaşık %7 artmıştır. 2007 yılında köyde yaşayan insanların oranı %34.69 iken 2018 yılı itibariyle de köy nüfus oranı %27.05'e kadar düşmüştür. Dolayısıyla kırsal nüfus azalırken kentsel nüfus oranında artış yaşandığı görülmektedir.

Çizelge 4. 5. Isparta ilinin yıllara göre köy- şehir nüfus değişimi

Yıllar	Köy	%	Kent	%	Toplam
2007	145 641	34.69	274 204	65.31	419 845
2008	142 608	35.00	264 855	65.00	407 463
2009	140 642	33.42	280 154	66.58	420 796
2010	137 234	30.61	311 064	69.39	448 298
2011	133 918	32.56	277 327	67.44	411 245
2012	133 204	31.97	283 459	68.03	416 663
2013	128 571	30.78	289 203	69.22	417 774
2014	124 750	29.79	294 030	70.21	418 780
2015	121 511	28.81	300 255	71.19	421 766
2016	120 162	28.12	307 162	71.88	427 324
2017	118 297	27.26	315 533	72.73	433 830
2018	119 389	27.05	322 023	72.95	441 412

Kaynak: TÜİK, 2019a

Isparta ilinin 2018 yılı ilçelere göre kırsal ve kentsel nüfusu Çizelge 4.6'da verilmiştir. Kırsal nüfusun en fazla olduğu ilçe %75.96 ile Sütçüler, kırsal alan nüfusunun en az olduğu ilçe ise %8.37 oran ile Merkez ilçedir. Isparta ilinin geneline bakıldığında ise %27.05'i kırsal alanlarda, %72.95'inin ise kentsel alanlarda yaşadığı görülmektedir. Isparta ilinde yaşayan kişilerin çoğunluğunun il ve ilçe merkezlerinde yaşadığı ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4. 6. Isparta ilinin 2018 yılı ilçelere göre kırsal ve kentsel nüfusu

İlçeler	Köy	%	İlçe		Toplam
			Merkezi	%	
Sütçüler	8 133	75.96	2 574	24.04	10 707
Gelendost	10 123	65.67	5 291	34.33	15 414
Şarkikaraağaç	15 560	60.83	10 018	39.17	25 578
Aksu	2 590	57.14	1 943	42.86	4 533
Senirkent	6 731	56.99	5 080	43.01	11 811
Gönen	4 064	55.19	3 300	44.81	7 364
Yalvaç	25 283	54.20	21 363	45.80	46 646
Keçiborlu	7 346	51.07	7 037	48.93	14 383
Eğirdir	15 092	46.53	17 344	53.47	32 436
Atabey	1 473	26.89	4 004	73.11	5 477
Uluborlu	1 072	16.78	5 316	83.22	6 388
Yenişarbademli	296	12.87	2 004	87.13	2 300
Merkez	21 626	8.37	236 749	91.63	258 375
Toplam	119 389	27.05	322 023	72.95	441 412

Kaynak: TÜİK, 2019a

Isparta ilinin 2018 yılı ilçelere göre 15-39 yaş arası nüfus dağılımı Çizelge 4.7'de gösterilmiştir. Isparta ilinde ilçeler düzeyinde 15-39 yaş arası nüfusa bakıldığında %28.23 oran ile gençlerin en az olduğu yer Gelendost ilçesi iken gençlerin en fazla olduğu yer ise Merkez ilçedir. Isparta ilinin geneline bakıldığında ise toplam nüfusun %38.30'unu 15-39 yaş aralığında olan bireylerin oluşturulduğu görülmektedir.

Çizelge 4. 7. Isparta ilinin ilçelere göre 15-39 yaş aralığı dağılımı

İlçeler	15-39 Yaş aralığı		
	(Kişi)	%	Toplam
Uluborlu	2 249	35.21	6 388
Eğirdir	11 211	34.56	32 436
Yalvaç	15 704	33.67	46 646
Atabey	1 766	32.24	5 477
Gönen	2 304	31.29	7 364
Şarkikaraağaç	7 761	30.34	25 578
Keçiborlu	4 337	30.15	14 383
Senirkent	3 425	29.00	11 811
Aksu	1 283	28.30	4 533
Yenişarbademli	651	28.30	2 300
Sütçüler	3 027	28.27	10 707
Gelendost	4 352	28.23	15 414
Merkez	11 0999	42.96	258 375
Toplam	169 069	38.30	441 412

Kaynak: TÜİK, 2019a

4.2.3. Isparta ilinin tarımsal yapısı

4.2.3.1. Isparta ilinin arazi varlığı

Isparta ili arazi varlığı Çizelge 4.8’de verilmiştir. Isparta ilinde 2017 yılı itibariyle toplam arazi miktarı 893 307 hektardır. Isparta ilinin arazi varlığının%42.22’lik kısmını orman arazisi kaplamaktadır. Bunu sırasıyla %23.13 oran ile tarım arazisi, %7.85 oran ile su yüzeyi, %2.00 oran ile çayır-mera arazisi takip etmektedir. Diğer araziler ise %18.81 oranında yer kaplamaktadır.

Çizelge 4. 8. Isparta ilinin arazi varlığı

Arazinin cinsi	Miktarı (Ha)	%
Orman Arazisi	386 047	42.22
Tarım Arazisi	251 282	28.13
Su Yüzeyi (göl,gölet baraj)	70 156	7.85
Çayır Mera Arazisi	17 827	2.00
Diğer Araziler	167 995	18.81
TOPLAM	893 307	100

Kaynak:Anonim, 2018b

4.2.3.2. Isparta ilinin tarım alanları dağılımı

Isparta ili tarım alanları dağılımı Çizelge 4.9’da verilmiştir. Isparta ilinde 2017 yılı itibariyle 123284.60 hektar alanla tarla bitkileri %49.06 oranla ilk sırada yer almaktadır. Bunu sırasıyla %16.44 oran ile meyvelikler, %10.48 oran ile nadas alan, %2.33 oran ile sebzelikler, %0.02 oran ile örtüaltı alan takip etmektedir. Kullanılmayan alan ise tarım alanlarının %21.49’unu oluşturmaktadır. Isparta ilinin yaklaşık olarak yarısını tarla bitkilerinin oluşturduğu ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4. 9. Isparta ilinin tarım alanları dağılımı

Ürün Cinsi	Miktarı (Ha)	%
Tarla Bitkileri	123 284.60	49.06
Meyvelikler	41 335.80	16.44
Nadas	26 335.50	10.48
Sebzelikler	5 861.30	2.33
Örtüaltı (Süs Bitkileri)	63.3	0.02
Örtüaltı (Sebze)	395.3	0.18
Kullanılmayan Alan	54 006.20	21.49
T O P L A M	251 282	100

Kaynak:Anonim, 2018.c

4.2.3.3. Isparta ilinin hayvan varlığı, süt ve et üretimi

Isparta ili hayvan varlığı, süt ve et üretimi Çizelge 4.10'da verilmiştir. Isparta ilinde 2017 yılı itibariyle toplam 133.654 adet büyükbaş, 418.653 adet küçükbaş hayvan varlığı mevcuttur. Büyükbaş hayvanlar içerisinde %64.54 oranla kültür sığırı ilk sırada yer almaktadır. Kültür sığırı sırasıyla %19.98 oranla melez sığır ve %15.28 oranla yerli sığırı takip etmiştir.

Büyükbaş hayvanlardan yaklaşık 170225 ton süt üretimi ve yaklaşık 5743 ton et üretimi sağlanmıştır.

Küçükbaş hayvan varlığının %54.44'ünü yerli koyun oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla %45.30 oranıyla kıl keçisi, %0.26 oranı ile merinos keçisi takip etmektedir. Küçükbaş hayvanlardan yaklaşık 17943 ton süt üretimi ve yaklaşık 46 ton et üretimi sağlanmıştır.

Çizelge 4. 10. Isparta ilinin hayvan varlığı

	Hayvan Türü	H.Sayısı (Adet)	H.Sayısı (%)	Süt (Ton)	Et (Ton)
BÜYÜKBAŞ HAYVANLAR	Sığır (kültür)	86 265	64.54	134 726.88	
	Sığır (melez)	26 716	19.98	25 393.58	
	Sığır (yerli)	20 424	15.28	9 708	
	Manda	249	0.20	108	
	TOPLAM	133 654	100	170 225.522	5 743.68
KÜÇÜKBAŞ HAYVANLAR	Koyun (yerli)	227 921	54.44	9 143.12	
	Keçi (kıl)	189 683	45.30	8 781.69	
	Koyun (merinos)	1 049	0.26	18.25	
	TOPLAM	418 653	100	17 943.067	46.37
KÜMES HAYVANLARI	Yumurta	369 948			
	Tavuğu				
	Hindi	17 339			
	Ördek	3 747			
	Kaz	1 912			
	Toplam	392 946			
TEK TIRNAKLILAR	At	567			
	Katır	22			
	Eşek	1 846			
	Toplam	2 635			
Arıcılık				Bal Üretimi (Ton)	
	Eski Tip	470			
	Yeni Tip	28 792			
	Toplam	29 262	264		

Kaynak:Anonim, 2018d.

5. MATERYAL VE YÖNTEM

5.1. Materyal

Bu çalışmanın ana materyali, Isparta ili Merkez ve ilçelerde yaşayan 18-40 yaş arası tarımsal faaliyette bulunan genç çiftçilerden elde edilen verilerden oluşmuştur. Genç çiftçilerin sosyo ekonomik koşulları, çiftçilik sorunları, çiftçiliği algılamaları ve gelecek beklentilerini belirlemek için bu amaç doğrultusunda göre anket soru formu düzenlenerek yüz yüze görüşmeler sonucunda birincil veriler elde edilmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın uygulamaya koyduğu Genç Çiftçi Destekleme Projesi 18-40 yaş aralığında yer alan kişileri kapsadığı için yapılan bu çalışmada da yaş aralığı 18-40 olarak alınmıştır.

Çalışma ile ilgili ikincil veriler; TÜİK, İl - İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, yerli ve yabancı çalışmalar, yüksek lisans ve doktora tezleri, araştırma raporları gibi kaynaklardan temin edilmiştir. Ek olarak konu ile ilgili kişi ve kuruluşlar tarafından yapılan konuyla ilişkili olan çalışmalardan da faydalanılmıştır.

5.2. Yöntem

5.2.1. Verilerin temininde izlenen yöntem

Isparta İl Tarım ve Orman Müdürlüğü teknik elemanları ile görüşme yapılarak Isparta ili sosyo ekonomik ve tarımsal potansiyel ile genç çiftçi sayısının yüksek olması açısından temsil edebilecek özellikteki 5 ilçe ve bu ilçelerin her birinden 1 köy olmak üzere 5 köy gayeli örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu köylerdeki genç çiftçi sayısı Isparta İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından 2014 yılında yapılan bir çalışma ile tespit edilen sayılar dikkate alınmıştır. Tam sayım yöntemi ile bu köylerde bulunan genç çiftçiler ile anket yapılmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda Senirkent - Büyükkabaca köyünde (64), Eğirdir - Tepeli köyünde (13), Yalvaç – Kuyucak köyünde (12), Sütçüler - Kesme köyünde (11), ve Merkez – Yakaören köyünde (10) olmak üzere toplam 110 genç çiftçi ile anket yapılmıştır (Çizelge 5.1).

Çizelge 5. 1. Seçilen ilçe ve köyler ile anket sayısı ve dağılımı

İlçe ve Köyler	18-40 yaş arası çiftçi sayısı
Senirkent – Büyükkabaca	64
Eğirdir- Tepeli	13
Yalvaç – Kuyucak	12
Sütçüler – Kesme	11
Merkez – Yakaören	10
Toplam	110

5.2.2. Verilerin analizinde izlenen yöntem

Anketlerden elde edilen veriler düzenlenmiş bu veriler bilgisayar ortamında istatistik paket programlarıyla tanımlayıcı istatistikler yardımı ile yüzde, ortalama, standart sapma, ki kare analizi ve faktör analizi yapılarak değerlendirilmeler ve yorumlar yapılmıştır.

5.2.2.1. Ki-Kare analizi

Ki-kare (X^2) testi özellikle sosyal bilimler alanındaki araştırmacılarca çok çeşitli amaçlar için kullanılmaktadır. Uyumluluk seviyesi testi, ilişkilerin var olup olmadığı kullanım alanlarından bazılarıdır.

Ki-kare testi sadece ilişkilerin tespitinde değil, değişkenler arasındaki farklılıkların belirlenmesinde de kullanılmaktadır. Gözlenen frekanslar ile beklenen frekanslar arasındaki farkın karesinin; beklenen frekanslara olan oranlarının toplamı Ki- kareyi (X^2) vermektedir. Ki-kare istatistiği formülü aşağıdaki gibi ifade edilir (Köseoğlu ve Yamak, 2008).

$$X^2 = \sum \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{(E_{ij})} \quad (5.1)$$

Burada;

X^2 : Ki-kare

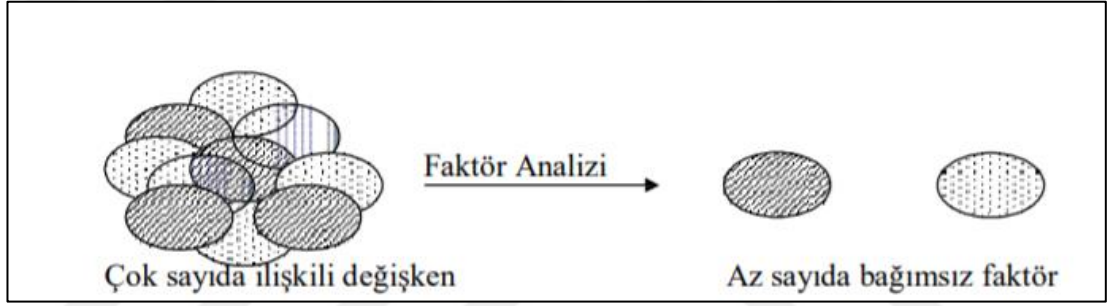
O_{ij} : Gözlenen frekans

E_{ij} : Beklenen frekans olarak açıklanmaktadır.

5.2.2.2. Faktör analizi

Çiftçilere yöneltilen sorulara yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla likert ölçeğinden yararlanılmıştır. Çalışmada 3'lü likert ölçeği kullanılmıştır. Her bir önerme için katılmıyorum (1), kararsızım (2), katılıyorum (3) şekilde kodlamalar yapılmıştır.

Faktör analizi, birbirleriyle ilişkili çok sayıdaki karmaşık değişkenleri bir araya getirme yoluyla az sayıda anlamlı ve birbirinden bağımsız faktör adı verilen yeni değişkenler oluşturan çok değişkenli olan analiz yöntemidir. Faktör analizi çok sayıda değişkenden az sayıda faktör elde etme özelliği ile bir boyut indirgeme ve bağımlık yapısını yok etme yöntemidir (Kalaycı, 2006).

Şekil 5. 1. Faktör Analizinin şekilsel ifadesi (Tatlıldil, 2002)

Korelasyon katsayısının 1.00 olması mükemmel pozitif bir ilişkiyi; -1.00 olması, mükemmel bir negatif ilişkiyi; 0.00 olması ise ilişkinin olmadığını gösterir. Büyüklük bakımından yorumlanmasında farklı görüşler olmakla birlikte genellikle korelasyon katsayısının mutlak değer olarak 0.70-1.00 arasında olması yüksek; 0.70- 0.30 arasında olması orta; 0.30-0.00 arasında olması ise, düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2002).

5.2.3. Anket soru formunun hazırlanması

Araştırma konusuna yönelik olarak hem yurtiçi hem de yurtdışında yapılan çalışmaların taraması yapılmıştır. Yapılan taramalar sonucunda elde edilen bilgilere dayanılarak anket soru formu oluşturulmuştur. Anket soru formunda anket yapılan kişinin yaşı, öğrenim durumu, medeni hali, tarım dışında başka mesleğinin olup olmadığı, herhangi bir destekten yararlanıp yararlanmadığı, arazi varlığı, çiftçinin

ürettiği ürünler, hayvan varlığı, aylık geliri ve tarım dışı aylık geliri gibi bilgiler elde edilebilecek sorulara yer verilmiştir. Bunun yanında kendilerine yönelik yani Tarım ve Orman Bakanlığının yürüttüğü Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nden haberdar olup olmadıkları, projeye bakış açılarını değerlendirmeye yönelik sorular da yer almıştır. Aynı zamanda devletten beklentileri, kırdan kente göçü yavaşlatmaya yönelik önerileri, kırsal alanın avantajları ve dezavantajları, toplumda karşılaştıkları sosya kültürel sorunları gibi sorulara yer verilmiştir.

6. BULGULAR VE TARTIŞMA

6.1. Sosyodemografik Özellikler

6.1.1. Yaş ve deneyim süresi

Çiftçilerin ortalama yaş ve ortalama deneyim süreleri Çizelge 6.1’de verilmiştir. 110 kişiyle yapılan anket sonucunda çiftçilerin ortalama yaşı 28.40 olarak bulunmuştur. En küçük 18, en büyük çiftçi yaşı 40 olarak bulunmuştur.

Isparta ilinde yapılan başka bir çalışmada ise çiftçilerin ortalama yaşı 49.6 olarak bulunmuştur (Bozkıran, 2015). Çalışmalar karşılaştırıldığında ise yapılan bu çalışma genç çiftçileri hedef kitle belirlediği için yaş ortalamasının daha düşük seviyede olduğu ortaya çıkmıştır.

Tekirdağ ilinde yapılan başka bir çalışmada ise 30 yaş üzeri kişilerin oranı %72.40 bulunurken 30 yaş altı kişilerin oranı % 27.60 olarak bulunmuştur (Unakıtan ve Başaran, 2018). Bu çalışmada 30 yaş üzeri olan kişilerin oranı %42.73 bulunurken, 30 yaş altı kişilerin oranı %57.27 olarak bulunmuştur. Çalışmalar kıyaslandığında ise yapılan bu çalışmadaki 30 yaş ve üzeri insanların oranı daha düşük çıkmıştır.

Çizelge 6.1’de görüldüğü gibi çiftçilerin ortalama deneyim süresi 11.02 yıl olarak tespit edilmiştir. Isparta ilinde çiftçilerle yapılan başka bir çalışmada ise ortalama deneyim süresi 16.2 yıl olarak bulunmuştur (Bozkıran, 2015).

Çizelge 6.1. Ortalama yaş ve deneyim süresi

	Minumum	Maksimum	Ortalama Yıl
Ortalama yaş	18	40	28.40
Çiftçilik Deneyim Süresi	2	25	11.02

6.1.2. Öğrenim durumu

Genç çiftçilerin öğrenim durumuna ilişkin bilgiler Çizelge 6.2 de verilmiştir. Çizelgede görüldüğü gibi genç çiftçiler en yüksek oranda (%48.18) lise düzeyinde

öğrenime sahiptirler. Genç çiftçilerin sırasıyla %24.55'i önlisans – lisans, %15.45'i ortaokul ve %11.82'si ise ilkokul düzeyinde öğrenime sahip oldukları saptanmıştır.

Araştırma bölgesinde genç çiftçilerin ortalama 10.95 yıl eğitim aldıkları tespit edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayımladığı 2017 Performans Programı'na göre Türkiye ortalama eğitim süresi 8.5 yıl olarak belirtilmiştir (Anonim, 2017a). Buna göre araştırma bölgesinde çiftçilerin aldığı eğitim süresi Türkiye ortalamasına göre daha yüksek çıkmıştır. Türkiye ortalamasına kıyasla yaklaşık 2.5 yıl kadar daha fazla eğitim gördükleri tespit edilmiştir.

Yunanistan'da yapılan bir çalışmada ise genç çiftçilerin %31'i ilköğretim, %29'u ortaokul, %23'ü lise, %17'si ise önlisans – lisans mezunudur (Aggelopoulos ve Rabatzis, 2010). Yapılan bu çalışma kapsamındaki çiftçilerin eğitim seviyesinde ilköğretim mezunu olanlar ilk sırada yer almıştır. Buna göre yapılan bu çalışmada genç çiftçilerin en fazla mezun olduğu okul düzeyi lise olur iken Yunanistan'da yapılan çalışmada en fazla mezun olunan okul düzeyinin ilköğretim olduğu gözlemlenmiştir. İki çalışma karşılaştırıldığında ise Isparta ilinde yapılan bu çalışmada yer alan kişilerin mezun olduğu okul düzeyinin daha yüksek bir seviyede olduğu saptanmıştır.

Çizelge 6.2. Öğrenim durumu

	N	%
İlköğretim	13	11.82
Ortaokul	17	15.45
Lise	53	48.18
Önlisans / Lisans	27	24.55
Toplam	110	100.00

6.1.2.1. Bir üst öğrenime devam etmeme nedenleri

Genç çiftçilerin ortaokul, lise ya da yüksek öğrenimine devam etmeme nedenleri Çizelge 6.3'te verilmiştir. Anket yapılan 110 genç çiftçinin %24.56'sı önlisans - lisans eğitimine devam ederken %75.54'ü lise ya da önlisans – lisans eğitimine devam etmemiştir. Devam etmeme / edememe nedenleri ise %60.24'ünün kendisinin istememesi, %16.87'sinin ekonomik durumlarının iyi olmaması, %16.87'sinin okulu

kazanamaması, %3.61'inin köylerinde okul olmaması, %2.41'ünün ailelerinin okumalarını istememesidir. Sonuç neticesinde gençlerin çoğunluğunun kendi tercihlerinden dolayı eğitim hayatına devam etmediği tespit edilmiştir.

Tokat ilinde yapılan bir çalışmada ise eğitim hayatına devam etmeme gerekçeleri olarak %30.00 oran ile başarısızlık, %21.7 oran ile kendisinin istememesi, %13.3 oran ile yaşadığı yerde okulun olmaması, %8.5 oran ile ailesinin istememesi, %5.0 oran ile ekonomik durumların kötü olması ifadeleri yer almıştır (Deviren, 2016). İki çalışma karşılaştırıldığında ise Isparta ilinde yapılan bu çalışmada çiftçilerin kendi tercihi en büyük gerekçe iken diğer çalışmada en büyük olan gerekçe başarısızlık olmuştur. Tokat ilinde yapılan çalışmada ekonomik durumun kötü olması gerekçesi son sırada yer alırken bu çalışmada ikinci sırada yer almıştır.

Çizelge 6. 3. Bir üst öğrenime devam etmeme nedenleri

	N	%
Kendi istemedi	50	60.24
Durumları iyi değildi	14	16.87
Kazanamadı	14	16.87
Köyde okul yoktu	3	3.61
Ailesi göndermedi	2	2.41
Toplam	83	100.00

6.1.3. Medeni durum ve hanenin demografik yapısı

Genç çiftçilerin medeni durumu ve hane nüfusu ile ilgili bilgiler Çizelge 6.4'te gösterilmiştir. Genç çiftçilerin hane nüfus ortalaması yaklaşık 4.37 kişi olarak bulunmuştur. Hane nüfusunda en fazla 10 kişi en az ise 2 kişi yaşadığı tespit edilmiştir. Antalya ilinde yapılan başka bir çalışmada ise ortalama hane halkı 4.0 kişi olarak tespit edilmiştir (Yılmaz, 2012). İki çalışma kıyaslandığında ise hane halkı ortalamasında çok büyük bir farkın olmadığı gözlemlenmiştir.

Çizelge 6.4'e bakıldığında genç çiftçilerin %60.91'inin evli, %39.09'unun bekar olduğu görülmektedir. Evli çiftçilerin hane halkı ortalaması 2.58 kişi iken bekar çiftçilerin hane halkı ortalaması 1.79 kişiden oluştuğu görülmektedir.

Genç çiftçilerin eşlerinin yaş ortalaması 27.7 yıl olarak bulunmuştur. Eşlerin %98.5 i ev hanımı iken %1.5'i öğretmendir.

Çizelge 6. 4. Medeni durum ve hane nüfusu

	N	%	Ortalama Hane Halkı Sayısı
Evli	67	60.91	2.58
Bekar	43	39.09	1.79
Toplam	110	100.00	4.37

6.1.4. Çocuk Sayısı

Çocuk sayılarına ilişkin bilgiler Çizelge 6.5'te verilmiştir. Genç çiftçilerin çocuk sayıları ortalama 1.14 kişi olarak hesap edilmiştir. Genç çiftçilerin %10.45'inin çocuğu bulunmamaktadır, %28.36'sının bir çocuğu, %32.84'ünün iki çocuğu, %19.40'ının üç çocuğu, %8.96'sının ise dört çocuğu bulunmaktadır. Genç çiftçilerin en fazla oranda iki çocuğa (%32.84) sahip oldukları tespit edilmiştir.

Çizelge 6. 5. Çocuk sayısı

	N	%
Çocuğu yok	7	10.45
1 Çocuk	19	28.36
2 Çocuk	22	32.84
3 Çocuk	13	19.40
4 Çocuk	6	8.96
Toplam	67	100.00

Genç çiftçilerin çocuklarının yaş dağılımı ile ilgili veriler Çizelge 6.6'da verilmiştir. Genç çiftçilerin 1-5 yaş aralığında %45.1 kız çocuğu %41.2 oranında erkek çocuğu; 6-10 yaş aralığında %24.2 oranında kız çocuğu, %35.0 oranında erkek çocuğu; 11- 15 yaş aralığında %22.5 oranında kız çocuğu, %20.6 oranında erkek çocuğu, 16-20 yaş aralığında %8.2 kız çocuğu, %3.2 oranında erkek çocukları olduğu ortaya çıkmıştır.

Genel olarak bakıldığında ise 1-5 yaş aralığındaki çocuklar %43.2 oranında , 6-10 yaş aralığındaki çocuklar %29.6 oranında, 11-15 yaş aralığındaki çocukların %21.6 oranında, 16-20 yaş aralığındaki çocukların %5.6 oranında olduğu tespit edilmiştir. Genç çiftçilerin çocukları en fazla %43.2 oran ile 1 ve 5 yaş aralığında olduğu ortaya çıkmıştır.

Çizelge 6. 6. Çocuklarının yaş dağılımı

Cinsiyet	1-5 Yaş		6-10 Yaş		11-15 Yaş		16-20 Yaş		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Kız	28	45.1	15	24.2	14	22.5	5	8.2	62
Erkek	26	41.2	22	35.0	13	20.6	2	3.2	63
Genel	54	43.2	37	29.6	27	21.6	7	5.6	125

Genç çiftçilerin sosyo-demografik özelliklerinin genel görünümü Çizelge 6.7’de verilmiştir. Anket yapılan çiftçiler minimum 18, maksimum 40 yaşındadır. Çiftçilerin ortalama yaşı 28.40 olarak bulunmuştur. Hane halkı sayıları ise minimum 2 kişi, maksimum 10 kişi olarak tespit edilmiştir. Hane halkı ortalaması 4.37 kişi olarak tespit edilmiştir. Deneyim süresi ise minimum 2 yıl, maksimum 25 yıl olarak ortaya çıkmıştır. Deneyim süresi ortalama 11.02 yıl olarak bulunmuştur. Eğitim süresi minimum 5 yıl iken maksimum 18 yıl olarak bulunmuştur. Eğitim süresi ortalaması 10.95 yıl olarak hesap edilmiştir.

Konuyla ilgili Kahramanmaraş’ta yapılan başka bir çalışmada ise çiftçilerin ortalama yaşı 27.24, ortalama hane halkı sayısı 4.90 kişi, ortalama çocuk sayısı 1.17 kişi, ortalama deneyim süresi 6.98 yıl olarak bulunmuştur (Çelik, 2018). İki çalışma kıyaslandığında ise ortalama yaş, ortalama aile birey sayısı ve ortalama çocuk sayıları birbirine yakın iken ortalama deneyim süreleri arasında yaklaşık 4 yıl kadar bir farkın olduğu gözlemlenmiştir.

Çizelge 6. 7. Sosyo-demografik özelliklerinin genel görünümü

	Min.	Max.	Ortalama	Std. Sapma
Yaş	18	40	28.40	6.66
Aile Birey Sayısı	2	10	4.37	1.34
Aile Çocuk Sayısı	1	4	1.14	0,96
Deneyim Süresi	2	25	11.02	5.90
Eğitim Süresi	5	18	10.95	3.27

6.1.5. İkametgah yeri

Genç çiftçilerin ikametgah yerleri Çizelge 6.8’de verilmiştir. Anket yapılan genç çiftçilerin %88.19 gibi çok büyük bir oranı köyde yaşamını sürdürdüğü belirtmiştir. İl merkezi ya da ilçe merkezinde yaşayan çiftçilerin ulaşım olanaklarının iyi olması ya da tarımsal üretim faaliyetinde bulunduğu köyün yakın olması sebebi ile genç çiftçilerin %6.76’si il merkezinde, %5.45’i ilçe merkezinde yaşamaktadır.

Çizelge 6. 8. İkametgah yerleri

	N	%
Köy	97	88.19
İl merkezi	7	6.37
İlçe merkezi	6	5.45
Toplam	110	100.00

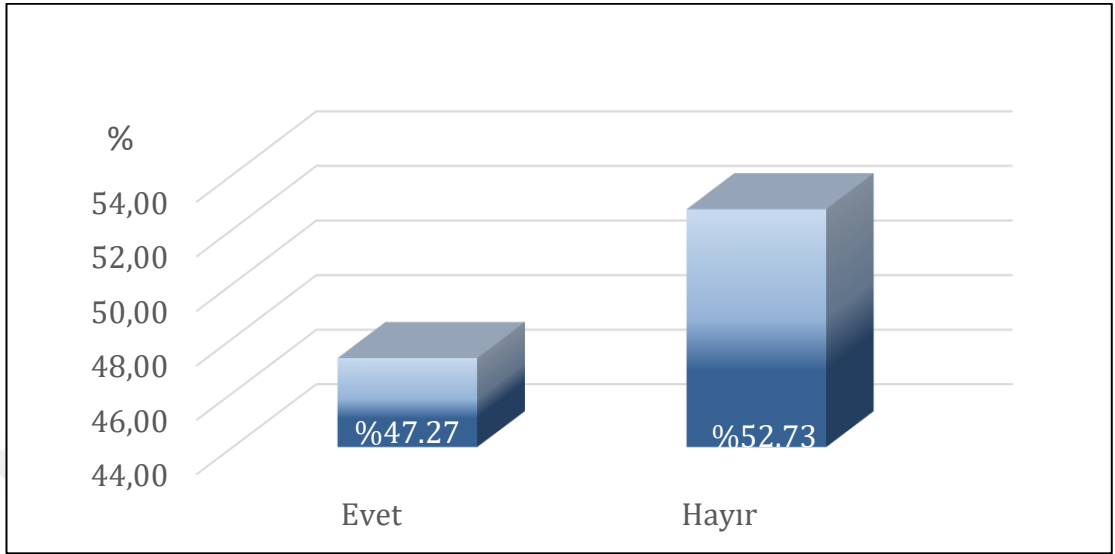
6.1.6. Tarım dışı meslek durumu

Genç çiftçilerin tarım dışı meslek durumu Şekil 6.1’de verilmiştir. Şekle bakıldığında genç çiftçilerin %47.27’sinin tarım dışı başka bir mesleğinin olduğu, %52.73’ünün ise sadece çiftçilikle uğraştığı görülmektedir.

Burdur ilinde çiftçilerle yapılan bir çalışma sonucunda ise tarım dışı mesleği olanların oranı %17.7 iken sadece tarımla uğraşanların oranı %82.2 olarak bulunmuştur (Başbuğ, 2016). İki çalışma karşılaştırıldığında bu çalışmada tarım dışı meslekle uğraşan genç çiftçilerin oranının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Genç çiftçilerin daha fazla oranda tarım dışı meslekle uğraştığı söylenebilir.

Yunanistan’da 2014 yılında yapılan bir çalışmada ise çiftçilerin %71.2’si sadece tarımdan gelir elde ettiği, %28.8’inin ise tarım haricinde de başka bir gelirlerinin olduğu belirtilmiştir (Kontogeorgos, 2014). İki çalışma karşılaştırıldığında ise Yunanistan’daki çiftçilerin çoğunluğu sadece tarımsal üretimden gelir elde ettiği, bu çalışmada ise tarım dışı meslekten elde edilen gelirle sadece tarımsal üretimden elde edilen gelirlerin oranları arasında çok büyük bir farkın olmadığı saptanmıştır. Böylece Türkiye’de tarımsal üretimden elde edilen gelirin yeterli olmaması, tarım sektöründeki

istikrarsızlıklar gibi sebeplerden dolayı çiftçiler tarım haricinde başka mesleklere de yöneldiği saptanmıştır.

Şekil 6. 1. Tarım dışı meslek durumu

Genç çiftçilerin tarım dışı meslek dağılımı Çizelge 6.9'da verilmiştir. Genç çiftçilerde tarım dışı mesleği olanların %46.15'i işçi (şoför, aşçı, kasiyer vb.) olarak çalışmaktadır. %26.93'ü esnaf, %19.23'ü devlet memuru ve %7.69'u muhtardır.

Konuyla ilgili yapılan başka bir çalışmada tarım haricindeki meslekler %35.24 oran ile esnaf, %27.62 oran ile memur, %26.67 oran ile işçi ve diğer mesleklerden oluşmaktadır (Öz, 2016). İki çalışma kıyaslandığında bu çalışmada işçilik ilk sırada yer alırken diğer çalışmada ilk sırada esnaf yer almaktadır. Aynı zamanda meslekler arasında bir farklılığın olmadığı saptanmıştır.

Çizelge 6. 9. Tarım dışı meslek dağılımı

	N	%
İşçi	24	46.15
Esnaf	14	26.93
Devlet Memuru	10	19.23
Muhtar	4	7.69
Toplam	52	100.00

6.2. Tarımsal ve Tarım Dışı Yıllık Gelir

Genç çiftçilerin tarımdan ve tarım dışı meslekten elde ettiği ortalama yıllık gelirleri Çizelge 6.10'da verilmiştir. Genç çiftçilerin tarımdan elde ettiği ortalama yıllık gelirleri 40 bin 700 TL olarak bulunmuştur. Genç çiftçilerin sadece bitkisel üretimden elde ettiği ortalama yıllık gelir 29 bin 445 TL bulunurken sadece hayvansal üretimden elde edilen ortalama yıllık gelir 11 bin 255 TL olarak bulunmuştur. Anket yapılan genç çiftçilerin %43.64'ünün tarım dışı mesleğinin olduğu belirtmiştir. Bu tarım dışı meslekten elde edilen ortalama yıllık gelir ise 16 bin 518 TL olarak bulunmuştur. Çiftçilerin yıllık ortalama gelirleri ise 57 bin 218 TL olarak bulunmuştur. 2018 yılı Türkiye Cumhuriyeti asgari ücret net 2.020 TL'dir.

Konya ilinde yapılan bir çalışmada ise çiftçilerin yıllık ortalama tarımsal gelirleri 33 bin 569 TL bulunurken, yıllık ortalama gelirleri ise 44 bin 158 TL olduğu ortaya çıkmıştır (Üçpınar, 2016).

Antalya ilinde 2018 yılında yapılan bir çalışmaya göre çiftçilerin tarımsal üretimden elde ettiği ortalama yıllık gelir 115 bin 928 TL, tarım dışı meslekten elde edilen ortalama yıllık gelir 30 bin 155 TL olarak bulunmuştur (Yiğit, 2019). İki çalışma karşılaştırıldığında Antalya ilinde tarımsal üretim faaliyetinden ve tarım dışı elde edilen gelirler arasında büyük bir farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır. Hububat yerine; katma değeri yüksek olan meyve üretimi sayesinde Antalya ilinde elde edilen yıllık ortalama gelir miktarının daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Çizelge 6. 10. Tarım ve tarım dışı yıllık gelir

	Yıllık Ortalama	
	Gelir (TL)	%
Tarımdan Elde Edilen Yıllık Ortalama Gelir	40 700	71.13
Bitkisel Üretimden Elde Edilen		
Ortalama Yıllık Gelir	29 445	72.35
Hayvansal Üretimden Elde Edilen		
Ortalama Yıllık Gelir	11 255	27.65
Tarım Dışı Meslekten Elde Edilen Yıllık Ortama Gelir	16 518	28.87
Toplam Gelir	57 218	100.00

6.3. Arazi Varlığı ve Ürün Deseni

Çiftçilerin arazi durumuna ilişkin bilgiler Çizelge 6.11’de verilmiştir. Araştırma sonucunda ortalama işletme büyüklükleri 54.70 dekar (5.5 ha) olarak tespit edilmiştir. 2014 yılı TÜİK verilerine göre Türkiye’de ortalama işletme büyüklüğü 5.9 hektar olarak belirtilmiştir. Bunun sonucunda yapılan bu çalışmada ortalama işletme büyüklüğü Türkiye ortalamasına yakın bir değer olarak ortaya çıkmıştır.

İşletmelerin parsel sayısı ortalama 6.95 olarak bulunmuştur. Isparta ilinde yapılan bir çalışmada ortalama parsel sayısı 9.03 olarak bulunmuştur (Mesci, 2018). İki çalışma karşılaştırıldığında yapılan bu çalışmada ortalama parsel sayısının daha az olduğu saptanmıştır.

Tarım işletmesinin ortalama işlenen alanı 51.98 dekar, ortalama nadas alan miktarı 1.29 dekar, nadas alanı haricinde tarıma elverişli olduğu halde boş bırakılan ortalama arazi alanı 1.43 dekar olarak tespit edilmiştir. Tarıma elverişli olup araziyi boş bırakan çiftçilerin; arazinin uzak olması, dağ eteğinde yer alması, küçük olması gibi sebeplerle araziyi boş bıraktıkları, o arazilerde tarımsal bir faaliyet yapmadıkları belirlenmiştir. Konya’da yapılan bir çalışmada ortalama işlenen alan 144 dekar, ortalama nadas alanı 39 dekar olarak bulunmuştur (Maç, 2013).

Çalışmada ortalama sulu arazi miktarı 33.89 dekar olarak bulunurken ortalama kuru arazi miktarı 20.81 dekar olarak bulunmuştur.

Mülk arazi ortalaması, 32.09 dekar, kira ile işlenen arazi ortalaması 14.36 dekar, ortakçılıkla işlenen arazi ortalaması 8.25 dekar olarak hesap edilmiştir.

Çizelge 6. 11. Ortalama arazi varlığı

	Oralama Dekar	%
İşlenen Alan	51.98	95.03
Nadasa Bırakılan	1.29	2.36
Tarıma elverişli fakat boş bırakılan arazi	1.43	2.61
Toplam İşletme Arazisi	54.70	100.00
Sulu arazi	33.89	61.96
Kuru arazi	20.81	38.04
Toplam İşletme Arazisi	54.70	100.00
Mülk arazi	32.09	58.67
Kira ile işlenen	14.36	26.25
Ortakçılık ile	8.25	15.08
Toplam İşletme Arazisi	54.70	100.00

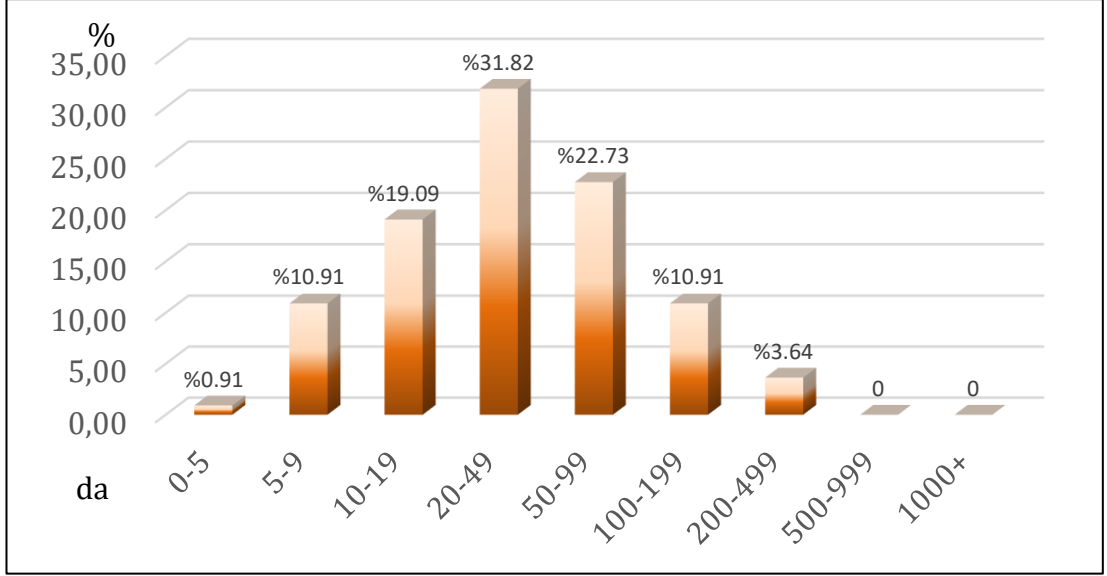
Genç çiftçilerin arazi mülkiyetine ilişkin bilgiler Çizelge 6.12’de verilmiştir. Genç çiftçilerin %89.09’unun kendisine ait arazisi bulunmaktadır. Çiftçilerin %20.00’si arazi kiralarak, %16.36’i ortakçılık yaparak da işletme faaliyetini sürdürmektedir. Şırnak ilinde yapılan bir çalışmaya göre çiftçilerin %84.37’sinin arazisi olduğu, %15.63’ünün arazi kiraladığı ortaya çıkmıştır. Ortalama mülk arazi alanı 84.37 dekar, ortalama kiralanmış arazi alanı 24.36 dekar olarak bulunmuştur (Ögel, 2018). İki çalışma karşılaştırıldığında Şırnak ilindeki ortalama mülk arazi büyüklüğünün bu çalışmaya göre daha fazla olduğu, ortalama kiralanmış arazi büyüklüklerinin ise çok büyük bir farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

Çizelge 6. 12. Arazi mülkiyet durumları

	N	%*
Mülk arazi	98	89.09
Kira ile işlenen arazi	22	20.00
Ortakçılıkla işlenen arazi	18	16.36

*Arazi mülkiyet durumlarında birden fazla durum olduğu için toplam oran 100’ü geçmiştir.

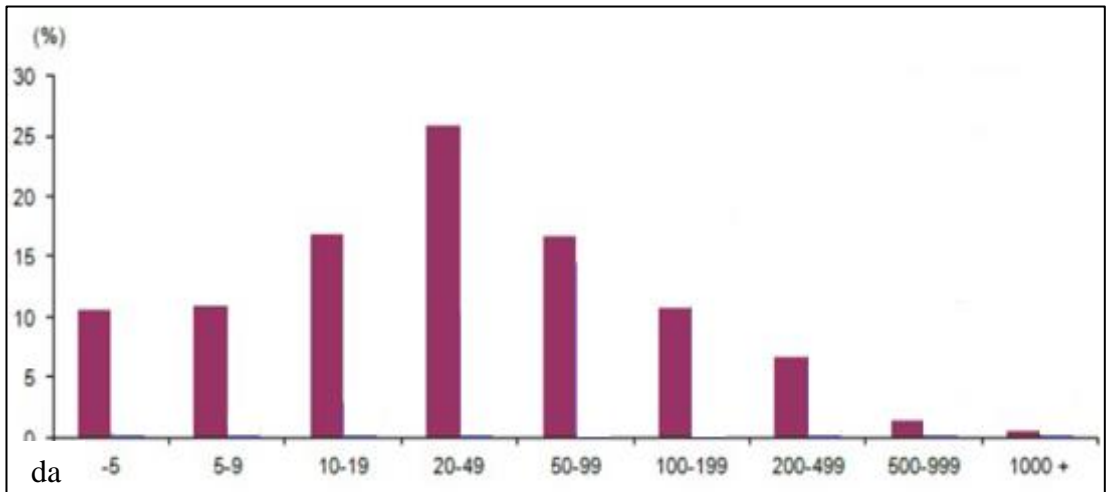
Çiftçilerin işletme büyüklüğü dağılımı Şekil 6.2’de verilmiştir. Genç çiftçilerin işletme büyüklüğü en fazla %31.82 oran ile 20-49 dekar aralığında yer almıştır. Bunu %22.73 oran ile 55-99 dekar aralığı, %19.09 oran ile 10-19 dekar aralığı, %10.91 oran ile hem 5-9 dekar aralığı hem de 100-199 dekar aralığı, %3.64 oran ile 200-499 dekar aralığı ve %0.91 oran ile 0-5 dekar aralığı takip etmiştir.

Şekil 6. 2. İşletme büyüklüğü dağılımı (%)

Türkiye’de işletme büyüklüğü dağılımı Şekil 6.3’te verilmiştir. Tarımsal İşletme Yapı Araştırması, 2016’ya göre Türkiye’deki işletme büyüklüğü dağılımında ilk sırada yaklaşık %25.00’lik oranla 20-49 dekar genişliği yer almaktadır. Yaklaşık %17.50’lik oran ile hem 10-19 dekar aralığı hem de 50-99 dekar aralığı yer almıştır. Bunu 5-9 dekar aralığı, 100-199 dekar aralığı, 0-5 dekar aralığı, 200-499 dekar aralığı, 500-999 dekar aralığı, 1000 ve daha büyük olan işletme büyüklüğü takip etmiştir.

Türkiye ortalaması ile bu çalışma karşılaştırıldığında her ikisinde de ilk sırada 20-49 dekar aralığı yer almaktadır. İkinci sırada yer alan 10-19 dekar aralığına bakıldığında ise oranlar arasında çok büyük farkların olmadığı görülmektedir. Yapılan bu çalışmada 400 dekardan daha fazla olan işletme büyüklüğü tespit edilmemiştir.

Şekil 6. 3. Türkiye’de işletme büyüklüğü dağılımı (TÜİK, 2016)

Genç çiftçilerin ürün deseni Çizelge 6.13'te verilmiştir. İşletmelerde ekilen arazinin %36.43'ünü elma, %16.02'sini buğday, %10.83'ünü arpa, %6.96'sını nohut, %29.76'sını diğer ürünler (kiraz, kayısı pancar vd.) oluşturmaktadır.

Çiftçilerin 23 farklı ürün yetiştirdiği tespit edilmiştir. Çiftçilerin yetiştirdiği ürünler arasında ilk sırada %68.18 oranında elma yetiştiriciliği yer almaktadır. Ortalama işlenen alan 18.94 dekar olarak bulunmuştur. Yetiştirilen ürünler arasında ikinci sırada %28.18 oranında kiraz yer almaktadır. Ortalama işlenen alan 3.26 dekar olarak hesap edilmiştir. Üçüncü sırada %28.18 oran ile kayısı yer almaktadır. Ortalama işlenen alan genişliği 2.31 dekar olarak saptanmıştır. Bu ürünü sırasıyla arpa, üzüm vd. takip etmiştir.

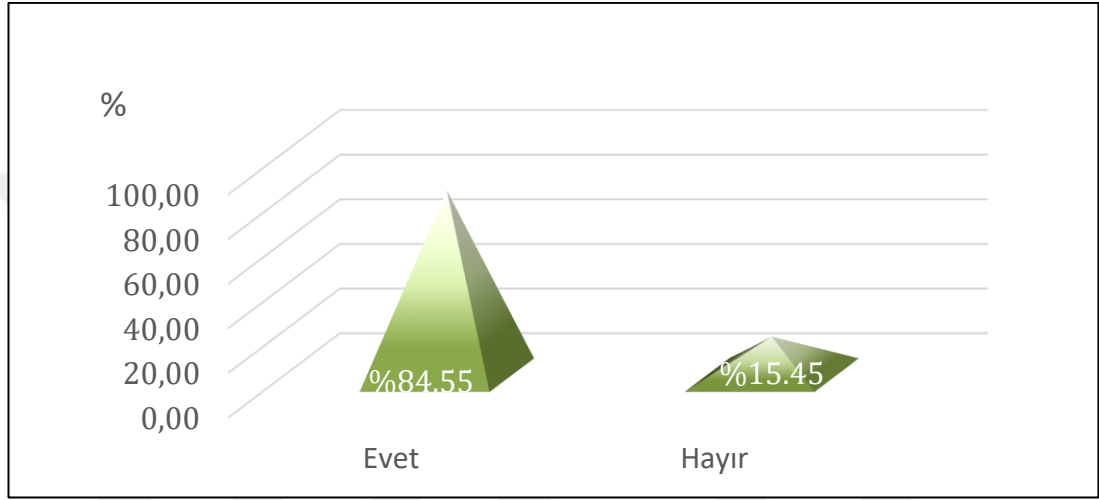
Çizelge 6. 13. Ürün deseni

	Ortalama İşlenen Alan (da)	Ortalama İşlenen Alan (%)	N	%*
Elma	18.94	36.43	75	68.18
Buğday	8.33	16.02	23	20.91
Arpa	5.63	10.83	17	15.45
Nohut	3.62	6.96	9	8.18
Kiraz	3.26	6.28	31	28.18
Kayısı	2.31	4.44	31	28.18
Pancar	1.79	3.45	12	10.91
Barbunya	1.63	3.13	10	9.09
Üzüm	1.48	2.85	13	11.82
Gül	1.07	2.06	9	8.18
Yonca	0.95	1.84	2	1.82
Erik	0.77	1.49	15	13.64
Yulaf	0.55	1.05	2	1.82
Fiğ	0.42	0.80	3	2.73
Haşhaş	0.31	0.59	3	2.73
Vişne	0.30	0.58	6	5.45
Fasulye	0.25	0.49	2	1.82
Şeftali	0.12	0.23	3	2.75
Armut	0.11	0.21	1	0.91
Çilek	0.05	0.10	2	1.82
Biber	0.05	0.09	1	0.91
Ayva	0.03	0.05	1	0.91
Karpuz	0.02	0.03	1	0.91
Toplam	51.98	100.00	-	-

*Çiftçiler birden fazla ürün çeşidi ürettiği için oranlar toplamı 100'ü geçmiştir.

6.4. Genç Çiftçilerin Üretim Faaliyetlerine İlişkin Düşünceleri

Genç çiftçilerin aynı ürünleri üretmeye devam etme düşünceleri Şekil 6.4'te verilmiştir. Genç çiftçilerin %84.55'i gibi büyük bir kısmı aynı ürünü ya da ürünleri üretmeye devam edeceğini, %15.45'i ise aynı ürünü ya da ürünleri üretmeye devam etmeyeceğini söylemiştir. Çiftçilerin çoğunluğunun üretim deseninde bir değişiklik yapmadan, aynı ürünleri üretmeye devam edeceği saptanmıştır.

Şekil 6. 4. Aynı ürünleri üretme durumu

6.4.1. Aynı ürünü üretme ve ürün değişikliği gerekçeleri

Genç çiftçilerin aynı ürün ya da ürünlerin üretimine devam etme gerekçeleri Çizelge 6.14'te verilmiştir. Çiftçilerin %43.01'i yetiştirdiği ürünlerin iklime uygun olması gerekçesiyle aynı ürünleri üretmeye devam edeceğini belirtmiştir. Bunu sırasıyla %24.73 oran ile yetiştireceği başka ürün alternatifini olmadığını düşünmesi, %18.28 oran ile ürettiği ürünlerin kar oranlarının iyi olduğunu düşünmesi, %12.90 oran ile yetiştirdiği ürün ile ilgili bilgi sahibi olma düşüncesi, %4.30 oran ile toprak yapısının ürettiği ürünlere uygun bulma düşüncesi takip etmiştir.

Çizelge 6. 14. Aynı ürüne devam etme gerekçeleri

	N	%*
İklime uygun bulması	40	43.01
Alternatifi olmadığını düşünmesi	23	24.73
Kar etmesi	17	18.28
Ürün bilgisi olması	12	12.90
Toprak yapısını uygun bulması	4	4.30

* Birden fazla cevap olduğu için oranlar toplamı 100'den fazla çıkmıştır.

Genç çiftçilerin aynı ürün ya da ürünlerin üretimine devam etmeyip ürün değişikliği yapma gerekçeleri Çizelge 6.15'te verilmiştir. Çiftçilerin %70.59'u gibi büyük bir çoğunluğu ürettiği ürünün kar oranlarının azalması nedeniyle daha fazla kar getireceğini düşündüğü başka ürün ya da ürünleri üretmek istediği ortaya çıkmıştır. Çiftçilerin %29.41'i ise ürettiği ürün ya da ürünlerde verim düşüklüğü yaşama sebebi daha fazla verim elde edeceğini düşündüğü, başka ürünler üreteceğini söylemiştir.

Çizelge 6. 15. Ürün değişikliği yapma gerekçeleri

	N	%
Karının azaldığını düşünmesi	12	70.59
Verim düşüklüğü yaşaması	5	29.41
Toplam	17	100.00

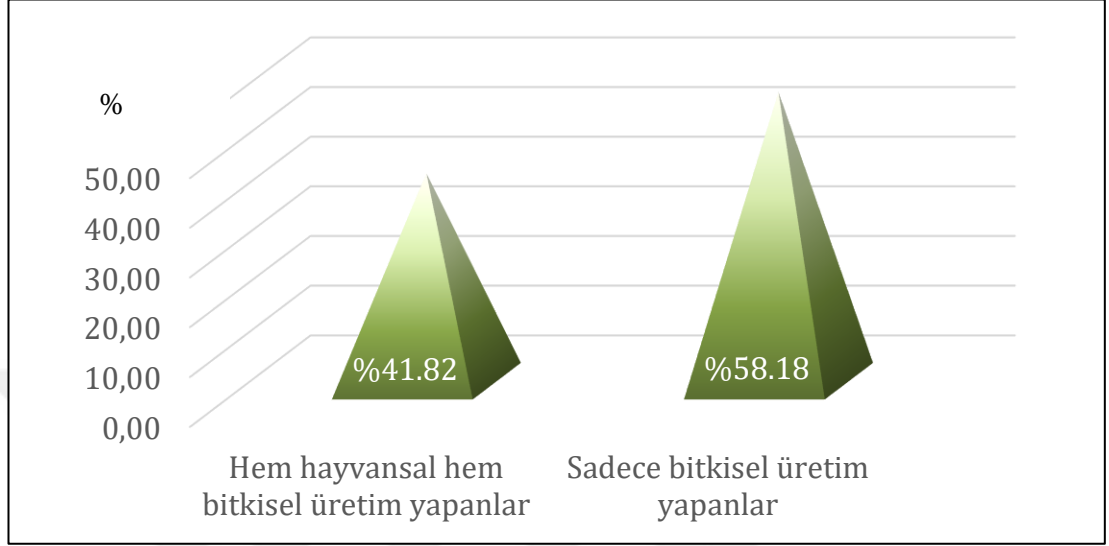
6.5. Hayvansal Üretim Yapma Durumu ve Hayvan Varlığı

Genç çiftçilerin hayvansal üretim yapma durumu Şekil 6.5'te verilmiştir. Genç çiftçilerin %41.82'sini hem hayvansal hem bitkisel üretim yaparken %58.18'i sadece bitkisel üretim yapmaktadır. Ancak hayvansal üretim yapan her çiftçi hayvansal üretimden gelir elde etmemektedir. Hayvansal üretim yapıp gelir elde etmeyen çiftçiler kendi öz tüketimi ve yakınları için hayvansal üretim yaptığını belirtmiştir. Hayvansal üretim yapan çiftçilerin ise %86.96'sı hayvansal üretimden gelir sağlarken %13.04'ü hayvansal üretimden gelir sağlamadığı saptanmıştır. Çalışmada sadece hayvansal üretim yapan herhangi bir çiftçiyle karşılaşılmamıştır.

Samsun ilinde yapılan bir çalışmada ise çiftçilerin %59.8'inin hayvanı olduğu, %40.2'sinin hayvanının olmadığı saptanmıştır. Hayvan sahibi olan çiftlerin %74'ü ticari amaç için, %26'sı ise kendi öz tüketimi için hayvan yetiştirdiği belirtilmiştir (Abacı, 2018). İki çalışma kıyaslandığında ise her iki çalışmada da hayvan varlığı olan kişilerin çoğunluğunun ticari amaç için hayvan yetiştirdiği ortaya çıkmıştır.

Burdur ilinde yapılan bir çalışmada çiftçilerin %29.46'sının bitkisel üretimin yanında aynı zamanda hayvancılık yaptığı, %70.54'ünün ise sadece bitkisel üretim yaptığı belirtilmiştir (Parlak, 2018). İki çalışma kıyaslandığında ise bu çalışmada bitkisel üretim yanında hayvansal üretim de yapan çiftçilerin oranının daha fazla olduğu

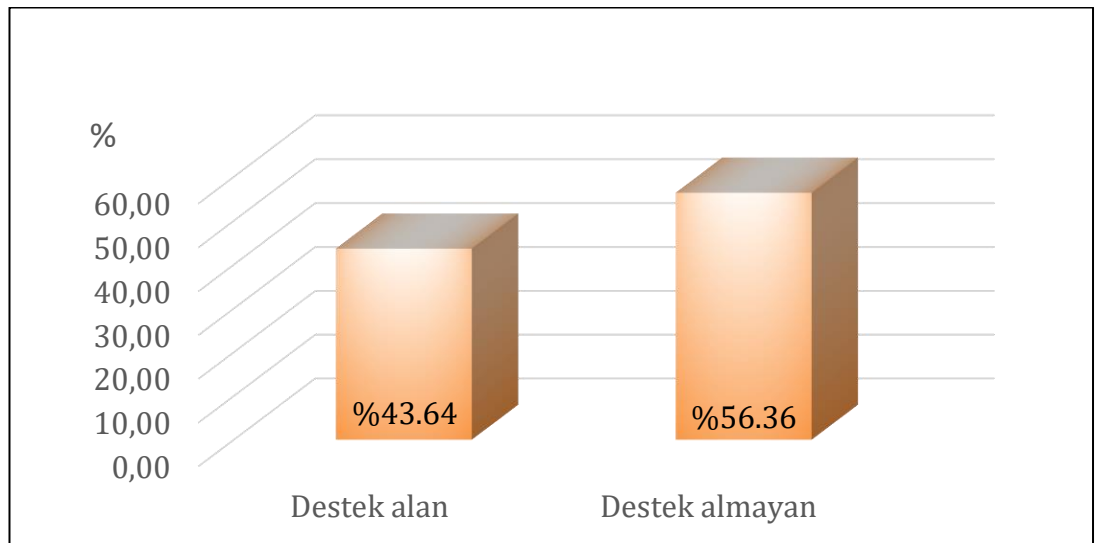
saptanmıştır. Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılan işletmelerin ortalama hayvan sayısı 15.37 baş, büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yapan işletmelerin ortalama hayvan sayısı 2.38 baş olarak bulunmuştur.

Şekil 6. 5. Hayvansal üretim yapma durumu

6.6. Desteklerden Faydalanma Durumu

Genç çiftçilerin herhangi bir destekten faydalanma durumları Şekil 6.6'da verilmiştir. Genç çiftçilerin %56.36'sının bir veya birden fazla tarımsal desteklerden faydalandığı, %43.64'ünün ise hiçbir destekten faydalanmadığı tespit edilmiştir.

Şekil 6. 6. Destekten faydalanma durumları

Genç çiftçilerin faydalandığı desteklerin dağılımı Çizelge 6.16'da gösterilmiştir. Desteklerden faydalanan çiftçilerin %83.33 gibi büyük bir kısmı hem gübre hem mazot desteğinden faydalanmıştır. Bunu sırasıyla % 25.00 oranıyla tohum desteği, %8.33 oranıyla küpe desteği, %4.17 oranıyla süt desteği, %2.08 oranıyla damızlık desteği takip etmiştir.

Yapılan başka bir çalışmada ise çiftçilerin %21.4'ününe hayvancılık desteği, %4.5'ünün mazot desteği, %0.9'unun ise gübre ve sulama desteği aldığı ortaya çıkmıştır (Parlak, 2018). İki çalışma karşılaştırıldığında ise yapılan bu çalışmada gübre ve mazot destekleri ilk sırada yer alırken diğer çalışmada hayvancılığa yönelik desteklerin daha önemli bir yere sahip olduğu saptanmıştır.

Adana ilinde yapılan başka bir çalışmada ise çiftçilerin %90.6'sı gübre, mazot, toprak analizi desteği, %92.7'si fark ödemeleri desteği, %25.3'ü hayvancılık desteklerinden faydalandığı belirtilmiştir (Özgür, 2018). İki çalışma kıyaslandığında gübre, mazot destekleri birbirine yakın değerlere sahip iken diğer destek konularında farklılıkların olduğu gözlemlenmiştir.

Çizelge 6. 16. Faydalanılan destekler

	N	%*
Gübre desteği	40	83.33
Mazot desteği	40	83.33
Tohum desteği	12	25.00
Küpe desteği	4	8.33
Süt desteği	2	4.17
Damızlık desteği	1	2.08

* Birden fazla cevap olduğu için oranlar toplamı 100'den fazla çıkmıştır.

6.7. Çiftçilerin Tarıma Başlama Şekli, Çiftçiliği Tercih Etme Sebepleri ve Arazi Değerlendirme Eğilimi

Genç çiftçilerin tarıma katılma şekli Çizelge 6.17'de verilmiştir. Çiftçilerin %80.00'inin ailesi çiftçilikle uğraştığı için kendisinin de çiftçilik yapmaya başladığı tespit edilmiş, çiftçilerin %20.00'sinin ise kendi yatırımı ile çiftçiliğe başladığı, tarımsal üretim faaliyetinde bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Çizelge 6. 17. Tarıma katılma şekli

	N	%
Ailesi çiftçi	88	80.00
Kendi yatırımı	22	20.00
Toplam	110	100.00

Genç çiftçilerin çiftçiliği tercih etme sebepleri Çizelge 6.18’de verilmiştir. Çiftçilerin %40.91’i başka mesleği olmadığından çiftçiliği tercih ettiği, %27.27’si sadece tarımsal üretim yaparak geçim kaynağı sağlayabildiği için, %26.36’sı ailesinin de çiftçi olduğunu belirterek bir aile geleneği olduğunu düşündüğü için, %5.45’inin ise tarımsal üretim faaliyetinde yer almayı sevdiği için çiftçiliği tercih ettiğini belirtmiştir.

Isparta ilinde yapılan başka bir çalışmada tercih sebepleri olarak; %46.74 oran ile çiftçiliğin baba mesleği olması, %20.11 oran ile geçim kaynağı sağlaması, %20.11 oran ile arazinin boş kalmaması, %8.15 oran ile sevmesi, %4.89 oran ile çiftçiliği karlı olarak görmesi ifadeleri yer almıştır (Bıtrak, 2018). İki çalışma karşılaştırıldığında yapılan bu çalışmada çiftçiliği tercih etmedeki en önemli sebep %40.91 oranında başka mesleğin olmaması iken diğer çalışmada en önemli sebep olarak %46.74 oranla baba mesleğinin olması ortaya çıkmıştır. İki çalışmada da çiftçiliği tercih etme sebeplerinin birbirinden çok farklı olmadığı saptanmıştır.

Çizelge 6. 18. Çiftçiliği tercih etme sebepleri

	N	%
Başka mesleğinin olmaması	45	40.91
Mecbur olması	30	27.27
Aile geleneği olması	29	26.36
Sevmesi	6	5.45
Toplam	110	100.00

Genç çiftçilerin miras kalacak arazi değerlendirme şekli Çizelge 6.19’da verilmiştir. Çiftçilerin %83.64 gibi büyük bir çoğunluğu miras kalacak olan araziye işlemeye devam ederek tarımsal üretim faaliyetini genişleteceğini, %10.91’inin artan tarımsal maliyetler, düşen kar oranları nedeniyle araziye satacağı, %5.45’inin ise araziyi kendisinin işlemesi yerine kiralayacağı saptanmıştır.

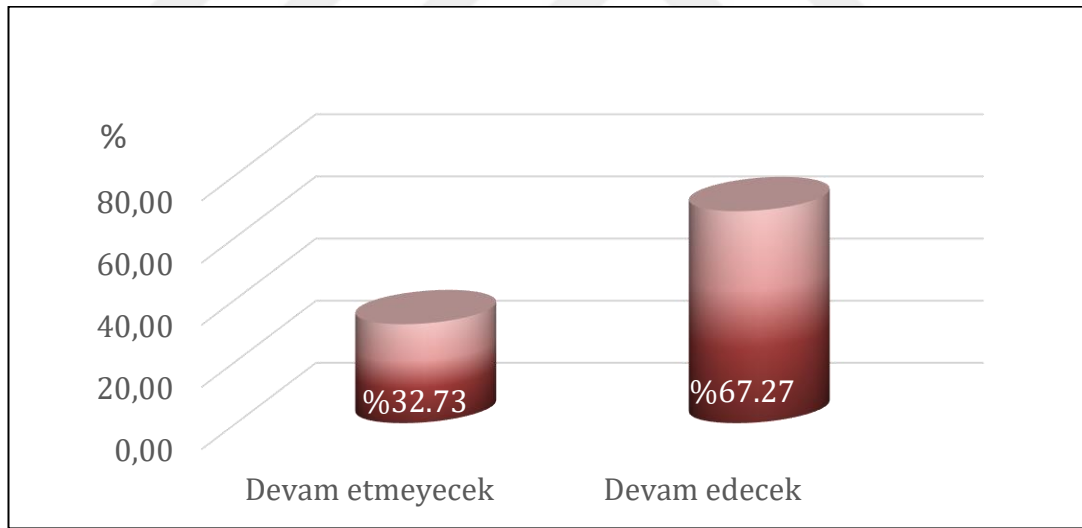
Çizelge 6. 19. Miras kalacak araziye değerlendirme eğilimi

	N	%
İşleyecek	92	83.64
Satacak	12	10.91
Kiraya verecek	6	5.45
Toplam	110	100.00

6.8. İleride Çiftçiliğe Devam Etme Eğilimleri

Şekil 6.7’de görüldüğü gibi genç çiftçilerin %67.27’si önümüzdeki yıllarda çiftçiliğe devam edeceğini belirtirken %32.73’ü çiftçiliği bırakma düşüncesinde olduğunu belirtmiştir. Bu durumda genç çiftçilerin çoğunluğunun tarım sektöründe faaliyet göstermeye devam edeceği ortaya çıkmıştır.

Bu oranlara bakıldığında ise genç çiftçilerin %32.73’ünün tarımı bırakma durumu söz konusu olduğunda tarım sektörünün ciddi bir şekilde risk altına sokacağı, tarımsal üretim faaliyetlerinde bir düşmenin yaşanacağı düşünülmektedir.

Şekil 6. 7. İleride çiftçiliğe devam etme eğilimleri

Genç çiftçilerin devam etme gerekçelerine Çizelge 6.20’de yer verilmiştir. Çiftçilerin %67.27’si devam edeceğini belirtmiştir. Devam edecek olan gençlerin %44.59’u çiftçilik mesleğinden gelir elde ettiği için, %24.32’si tarımsal üretim faaliyetini sevdiği için, %10.81’i kendi gelirlerinin yanında ayrıca bir ek gelir elde ettiği için, %8.11’i çiftçilik haricinde başka bir mesleği ya da alternatifinin olmadığını düşündüğü için, %5.41’i arazi imkanına sahip olduğu için, %4.05’i çiftçilik mesleğini diğer mesleklere

göre daha cazip bulduğu için, %2.70'i ise işletmesine yatırım yaptığı için tarım sektöründe çalışmaya devam edeceğini belirtmiştir. Genç çiftçilerin devam etmedeki en önemli gerekçenin gelir elde etmesi sonucuna varılmıştır.

Çizelge 6. 20. Çiftçiliğe devam etme gerekçeleri

	N	%
Geçimini çiftçilikten sağlaması	33	44.59
Sevmesi	18	24.32
Ek gelir sağlaması	8	10.81
Başka alternatifinin olmaması	6	8.11
Arazi imkanının olması	4	5.41
Diğer mesleklere göre cazip bulması	3	4.05
Yatırım yapmış olması	2	2.70
Toplam	74	100.00

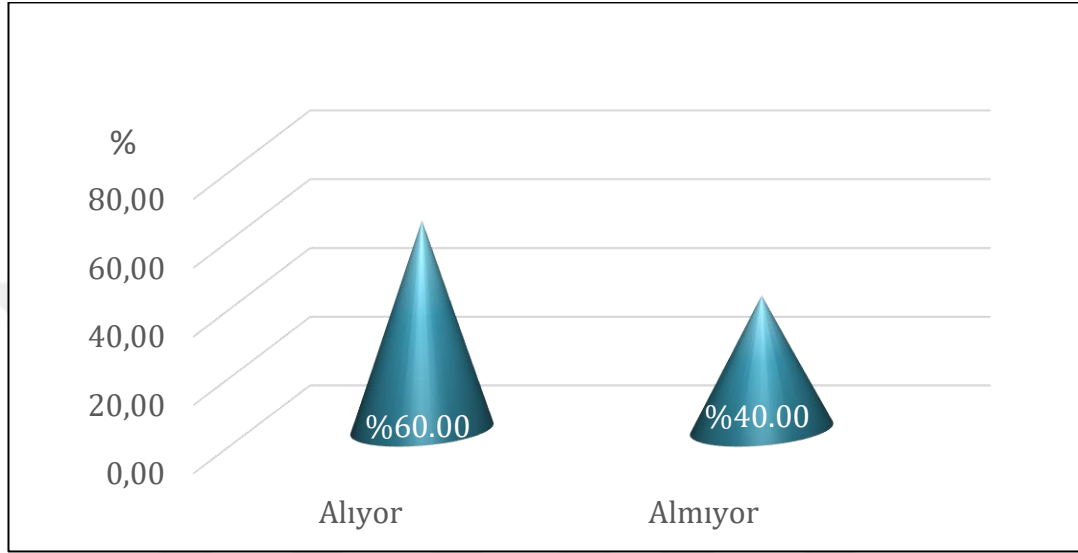
Yapılan çalışmada çiftçilerin %32.73'ü çiftçiliğe devam etmeyeceklerini belirtmişlerdir. Çiftçilerin devam etmeme isteğinin gerekçeleri Çizelge 6.21'de verilmiştir. Çiftçilerin %83.33'ü gibi büyük bir kısmı işletmeye yapılan masrafların ve üretim maliyetlerinin artmasından, %16.67 oran ile kendi mesleğini yapacak olmalarından dolayı çiftçiliği bırakacaklarını belirtmişlerdir. Kendi mesleğini yapacak olan kişilerin çiftçilik yerine kentlere giderek; ziraat mühendisliği, öğretmenlik gibi meslekleri tercih edeceği ortaya çıkmıştır.

Çizelge 6. 21. Çiftçiliği bırakma isteğinin gerekçeleri

	N	%
Tarımsal üretimin masraflı hale gelmesi / karın azalması	30	83.33
Kendi mesleğini yapacak olması	6	16.67
Toplam	36	100.00

6.9. Çiftçilerin Teknik Bilgi Kaynakları

Genç çiftçilerin işletmelerinde teknik bilgi alma durumları Şekil 6.8’de verilmiştir. Çiftçilerin %60.00’ı teknik bilgi yardımı alır iken %40.00’u herhangi bir teknik bilgi yardımı almamaktadır.

Şekil 6. 8. İşletmelerinde teknik bilgi alma durumları

Genç çiftçilerin yardım aldığı bilgi kaynakları Çizelge 6.22’te gösterilmiştir. Çiftçilerin %68.18’i zirai ilaç bayilerinden, %27.27’si il- ilçe tarım ve orman müdürlüklerinden, %4.55’i ise internette yardım aldığını belirtmiştir. Çiftçilerin en fazla yardım aldığı kaynağın zirai ilaç bayileri olduğu ortaya çıkmıştır.

Yapılan başka bir çalışmada teknik bilgi alınan yerler %68.9 oran ile zirai ilaç bayi, %13.9 oran ile kendi bilgisini ve tecrübesini uygulaması, %10.00 oran ile ziraat mühendisine danışma, %4.4 oran ile il tarım ve orman müdürlüğü, %2.8 oran ile eş, dost olarak ifade edilmiştir (Yiğit, 2019). İki çalışma karşılaştırıldığında her iki çalışmada çok yakın değerler ile zirai ilaç bayii ilk sırada bilgi alınan kaynak olmuştur.

Çizelge 6. 22. Yardım alınan bilgi kaynakları

	N	%
Zirai ilaç bayi	45	68.18
İl /İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü	18	27.27
İnternet	3	4.55
Toplam	66	100.00

Genç çiftçilerin bilgiye ihtiyaç duyduğu alanlar ile Çizelge 6.23'te verilmiştir. Çiftçilerin yarısından fazlasının %60.91 oran ile ilaçlama konusunda bilgiye ihtiyaç duyduğu, %30.00'nun gübreleme, %6.36'sının sulama, %2.73'ünün ise budama konusunda bilgi eksikliği yaşadığı tespit edilmiştir. Çiftçilerin en fazla ihtiyaç duyduğu konunun ilaçlama olduğu saptanmıştır.

Çizelge 6. 23. Genç çiftçilere göre gereksinim duyulan konular

	N	%
İlaçlama	67	60.91
Gübreleme	33	30.00
Sulama	7	6.36
Budama	3	2.73
Toplam	110	100.00

Genç çiftçilerin yeniliği öğrenme kaynakları Çizelge 6.24'te verilmiştir. Genç çiftçilerin %62.73 gibi büyük bir kısmının eş, dost ve akraba aracılığıyla yeni bir bilgiye ulaştığı ortaya çıkmıştır. Çiftçilerin %49.09'u zirai ilaç bayi aracılığıyla, %28.18'inin internet aracılığıyla, %15.45'inin İl - İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü aracılığıyla, %5.45'nin fuarlar aracılığıyla, %2.73'ünün ise kooperatifler aracılığıyla yeniliği öğrendiği tespit edilmiştir.

Çizelge 6. 24. Tarımsal yenilikleri öğrenme kaynakları

	N	%
Eş, dost, akraba	69	62.73
Zirai ilaç bayi	54	49.09
İnternet	31	28.18
İl – ilçe Tarım ve Orman Müdürlüğü	17	15.45
Fuarlar	6	5.45
Kooperatifler	3	2.73

* Birden fazla cevap olduğu için oranlar toplamı 100'den fazla çıkmıştır.

Genç çiftçilerin üretimde bir sorunla karşılaştığında başvurduğu yerler Çizelge 6.25'te verilmiştir. Çiftçilerin %55.45'inin zirai ilaç bayiye başvurduğunu, %47.27'sinin kendi tecrübesine dayanarak karşılaştığı sorunla mücadele ettiği, %38.18'inin çevresine danışarak problemi çözdüğü, %17.27'sinin İl- İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğüne başvuru yaparak sorunlarını çözmeye çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Çiftçilerin bir sorunla karşılaştığında ilk başvurduğu yer zirai ilaç bayileri olarak tespit edilmiştir.

Çizelge 6. 25. Üretimde bir sorunla karşılaşıldığında başvuru yerleri

	N	%
Zirai ilaç bayii	61	55.45
Kendi tecrübesine güvenmesi	52	47.27
Eş, dost, akraba	42	38.18
İl – ilçe Tarım ve Orman Müdürlüğü	19	17.27

* Birden fazla cevap olduğu için oranlar toplamı 100'den fazla çıkmıştır.

6.10. Tarımsal Kuruluşlarla Görüşme Sıklığının Değişme Durumu

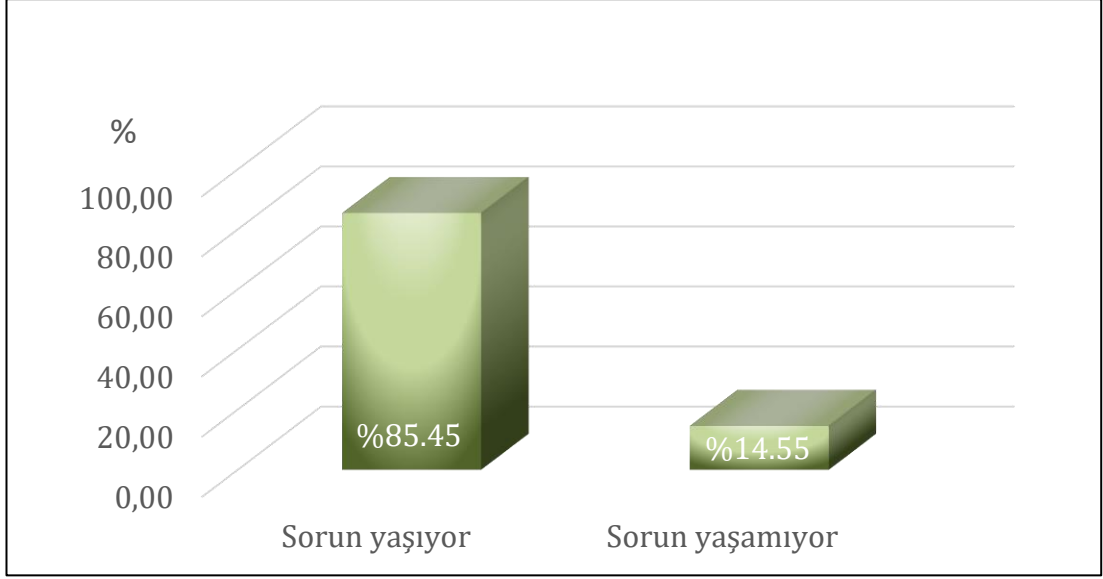
Genç çiftçilerin tarımsal kuruluşlarla görüşme sıklığının değişme durumu Çizelge 6.26'de verilmiştir. Çiftçilerin %43.64'ü daha önceki yıllara göre son yıllarda tarımsal kuruluşlarla görüşmelerinde herhangi bir değişikliğin olmadığını, %32.73'ü internet aracılığı ile ihtiyaçlarını giderebildiği için görüşme sıklığının azaldığını, %23.64'ü kurumlardaki yetkili kişilerle yüz yüze iletişim kurarak daha net bilgiler aldığını belirterek görüşme sıklığının arttığını söylemiştir.

Çizelge 6. 26. Tarımsal kuruluşlarla görüşme sıklığının değişmesi

	N	%
Aynı	48	43.64
Azaldı	36	32.73
Arttı	26	23.64
Toplam	110	100.00

6.11. Çiftçilerin Pazarlama Sorunları

Genç çiftçilerin ürünlerini satarken herhangi bir sorunla karşılaşma durumları Şekil 6.9'da verilmiştir. Çiftçilerin %85.45'i ürünün satışı sırasında bazı sorunlar yaşadığını belirtirken %14.55'inin herhangi bir sorun yaşamadığı ortaya çıkmıştır.

Şekil 6. 9. Çiftçilerin sorunla karşılaşma durumu

Genç çiftçilerin ürünlerini satarken karşılaştığı sorunlar Çizelge 6.27’de verilmiştir. Çiftçilerin en çok karşılaştığı problem %75.53 oran ile ürünlerin fiyatının belirlenmesi sırasında yaşadığı sorundur. Ürünleri alan kişilerle çiftçiler arasında fiyat konusunda fikir ayrılıkları yaşadığı tespit edilmiştir. Diğer sorunlar %63.83 oran ile tüccar ile ürün kalitesi gibi konularda yaşanan anlaşmazlıklar, %62.77 oran ile çiftçilerin ürünlerini satacak pazar ortamı bulamamaları ve %15.96 oran ile çiftçilerin sattığı ürünleri alan kişiden para temini yapılamaması şeklinde tespit edilmiştir.

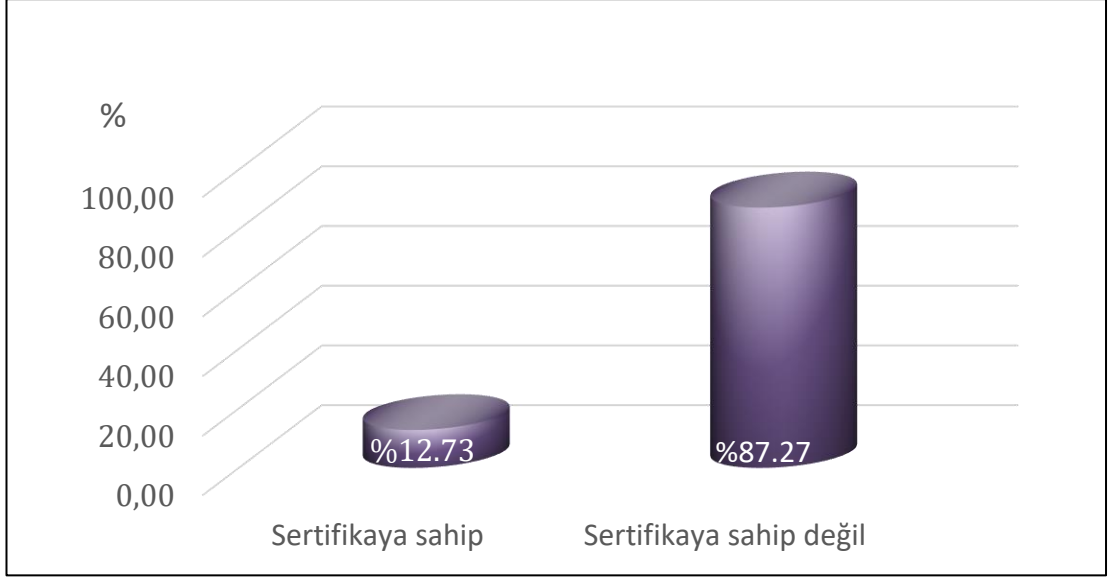
Çizelge 6. 27. Genç çiftçilerin ürünlerini satarken karşılaştığı sorunlar

	N	%
Fiyat anlaşmazlığı	71	75.53
Tüccarla anlaşmazlık	60	63.83
Pazar bulma durumu	59	62.77
Satıcıdan para alamama	15	15.96

* Birden fazla cevap olduğu için oranlar toplamı 100’den fazla çıkmıştır.

6.12. Sertifika Varlığı

Genç çiftçilerin tarımla ilgili herhangi bir sertifikaya sahip olma durumları Şekil 6.10’da verilmiştir. Çiftçilerin %12.73’ü tarımla ilgili sertifikaya sahip iken %87.27’si herhangi bir sertifikaya sahip değildir.

Şekil 6. 10. Sertifikaya sahip olma durumu

Çiftçilerin sertifika dağılımı Çizelge 6.28’de verilmiştir. Sertifikası olan çiftçilerin %28.57’sinin iyi tarım, %14.29’sinin budama, %14.29’sinin alet-makine kullanımı, %14.29’sinin ilaçlama, %14.29’sinin tohum yetiştirme, %7.14’ünün, hayvan yetiştirme, %7.14’ünün tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği sertifikası bulunmaktadır. En çok sertifika alınan konunun iyi tarım uygulamaları olduğu ortaya çıkmıştır.

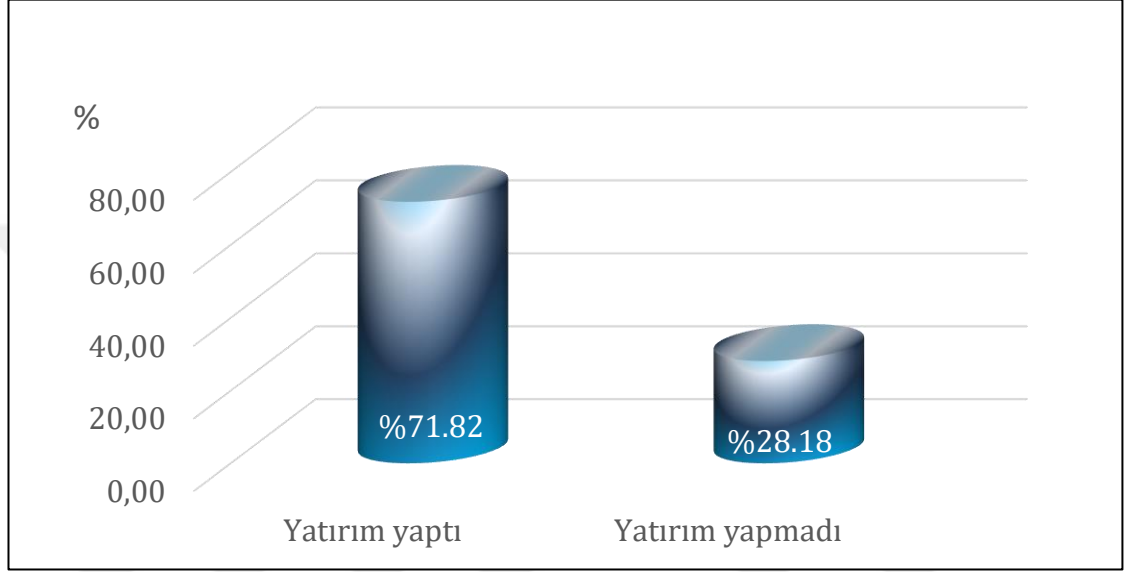
Isparta ilinde yapılan başka bir çalışmada anket yapılan çiftçilerin %45.90’ı tarımsal konuyla ilgili bir eğitime katıldığını belirtirken %54.10’u herhangi bir eğitime katılmadığını belirtmiştir. Eğitim konuları ise %77.46 oran ile yetiştiricilik, %12.68 oran ile sulama, %4.22 oran ile tarımsal desteklemeler, %2.82 oran ile iyi tarım uygulamaları ve %2.82 oran ile arıcılıkla ilgili olarak ifade edilmiştir (Bıtrak, 2018). İki çalışma karşılaştırıldığında bu çalışmada iyi tarım uygulamaları eğitimi ilk sırada yer alırken diğer çalışmada ilk sırada ürün yetiştiriciliği eğitimi yer almaktadır.

Çizelge 6. 28. Sertifika dağılımı

Sertifika Konuları	N	%
İyi tarım	4	28.57
Alet - makine kullanımı	2	14.29
Budama	2	14.29
Tohum yetiştirme	2	14.29
İlaç atma	2	14.29
Tıbbi aromatik	1	7.14
Hayvan Yetiştirme	1	7.14
Toplam	15	100.00

6.13. İşletmelere Yatırım Yapma Durumları

Genç çiftçilerin tarımsal amaçlı yatırım yapma durumu Şekil 6.11’te verilmiştir. Genç çiftçilerin %71.82’si sulama, alet-makine, arazi alımı, bina onarım gibi işletmelerine tarımsal yatırımlar yaptığını belirtirken %28.18’i tarımsal amaçlı herhangi bir yatırım yapmadığını belirtmiştir.

Şekil 6. 11. Tarımsal amaçlı yatırım yapma durumları

Genç çiftçilerin tarımsal amaçla yaptığı yatırımlar Çizelge 6.29’da verilmiştir. Çiftçilerin yaptığı yatırımlar arasında %64.56 oran ile arazileri için sulamaya yönelik yapılan yatırımlar ilk sırada yer almaktadır. Bunu sırasıyla %60.76 oran ile alet – makine, %44.30 oran ile arazi alımı, %6.33 oran ile bina yapımı – onarım yatırımı takip etmektedir.

Çizelge 6. 29. Tarımsal amaçla yapılan yatırımlar

	N	%
Sulama	51	64.56
Alet - makine	48	60.76
Arazi alımı	35	44.30
Bina yapımı - onarımı	5	6.33

* Birden fazla cevap olduğu için oranlar toplamı 100’den fazla çıkmıştır.

Genç çiftçilerin tarımsal amaçlı yaptığı yatırımların kaynakları Çizelge 6.30’da verilmiştir. Çiftçilerin %53.16’sı öz kaynaklardan, %30.38’i yabancı kaynaklar (kredi,

borç) aracılığı ile, %16.46'sının ise hem öz kaynağı hem de yabancı kaynağı kullanarak yatırım yaptığı tespit edilmiştir.

Çizelge 6. 30. Tarımsal amaçlı yapılan yatırımların kaynağı

	N	%
Öz kaynak	42	53.16
Yabancı kaynak	24	30.38
Hem öz hem yabancı kaynak	13	16.46
Toplam	79	100.00

6.14. Tarımsal Gelirlerini Değerlendirme Eğilimleri

Genç çiftçilerin arta kalan paralarını değerlendirme eğilimleri Çizelge 6.31'de verilmiştir. Çiftçilerin yarısından fazlası %51.82 oran ile işletmelerine tarımsal yatırım yaparak tarımsal faaliyetini geliştireceğini, %19.09 oranı ile ev alacağını, %14.55 oran ile arsa alacağını, %7.27 altın – döviz alacağını, %4.55 oran ile bankaya yatıracağını, %2.73 oran ile evinde saklayacağını ifade etmiştir. Çiftçilerin tarımsal gelirlerini değerlendirmesinde öncelik olarak tarımsal alanlara yatırım yapma ifadesine yer verdiği saptanmıştır.

Çizelge 6. 31. Tarımsal gelirlerini değerlendirme eğilimleri

	N	%
Tarımsal yatırım yapar	57	51.82
Ev alır	21	19.09
Arsa alır	16	14.55
Altın – döviz alır	8	7.27
Bankaya yatırır	5	4.55
Evinde saklar	3	2.73
Toplam	110	100.00

6.15. Köylerin Gelişmesi İçin Sunulan Öneriler ve Devletten Beklentiler

Genç çiftçilerin köylerin ve çiftçiliğin gelişmesi için verdiği öneriler Çizelge 6.32'de verilmiştir. Çiftçilerin köylerin gelişmesi için verdiği en önemli öneri %48.18 oran ile kooperatiflerin kurulması olmuştur. Genç çiftçiler için kooperatifler; tanıtım, pazarlama, birlik olma, kredilere daha kolay erişme, bilgi düzeyini geliştirme vb. gibi faktörler için çok önemlidir. Diğer öneriler ise %26.36 oran ile kırsal alanlarda eğitime daha fazla önem verilmesi, %24.55 oran ile köylere seraların kurulması, su imkanlarının gelişmesi, hayvanlar için ortamlar sağlanması, altyapı eksiklerin

giderilmesi şeklinde projelerin geliştirilmesi, %18.18 oran ile yetiştirilen ürünlere yönelik pazar – pazarlama imkanları yaratılması, %13.64 ile tarımsal kuruluşlarla çiftçilerin daha fazla görüşmesi ve tarım alanları için bu kuruluşların daha aktif rol alması, %11.82 oran ile üretilen ürünler için ihracat ortamının sağlanması, %9.09 oran ile arazi toplulaştırılması yapılarak işletmelerin genişletilmesine yönelik ifadeler olarak belirtilmiştir.

Çizelge 6. 32. Köylerin ve çiftçiliğin gelişmesi için öneriler

	N	%*
Kooperatifler kurulmalı	53	48.18
Eğitime önem verilmeli	29	26.36
Projeler geliştirilmeli (sera, su, hayvan, soğuk h.d.)	27	24.55
Pazar imkanı sunulmalı	20	18.18
Tarım kuruluşları daha aktif olmalı	15	13.64
İhracat ortamı yaratılmalı	13	11.82
Arazi toplulaştırma uygulanmalı	10	9.09

* Birden fazla cevap olduğu için oranlar toplamı 100'den fazla çıkmıştır.

Genç çiftçilerin devletten beklentileri Çizelge 6.33'te verilmiştir. Çiftçilerin devletten beklentileri arasında ilk sırada %83.64 oran ile girdilere destek verilmesi ifadesi yer almıştır. Diğer beklentiler ise %15.45 oran ile çiftçilerin üretim sırasında kullandığı girdilerin maliyetlerinin düşürülmesi, %15.45 oran ile gençlere çiftçilere kırsal alanda kalmaya teşvik edici ekstra destekler – ayrıcalıklar verilmesi, %6.36 oran ile çiftçi ile tüketici arasındaki aracının ortadan kaldırılması, %6.36 oran ile kırsal alanlarda altyapı çalışmalarının arttırılması, %5.45 oran ile fiyat dalgalanmalarının önüne geçilmesi, %5.45 oran ile arazi sahibi yerine araziyi işleyen kişiye desteğin verilmesi, %4.55 oran ile arazi toplulaştırılması şeklinde sıralanmıştır.

Çizelge 6. 33. Devletten beklentiler

	N	%
Girdilere destek vermeleri	92	83.64
Maliyet düşürücü önlem almaları	17	15.45
Gençlere ekstra destekler verilmeli	17	15.45
Aracıyı ortadan kaldırmalı	7	6.36
Altyapıyı geliştirmeleri	7	6.36
Fiyatları sabitlemeli	6	5.45
Arazi sahibine değil kiralayana destek verilmeli	6	5.45
Arazi toplulaştırma yapılmalı	5	4.55

* Birden fazla cevap olduğu için oranlar toplamı 100'den fazla çıkmıştır.

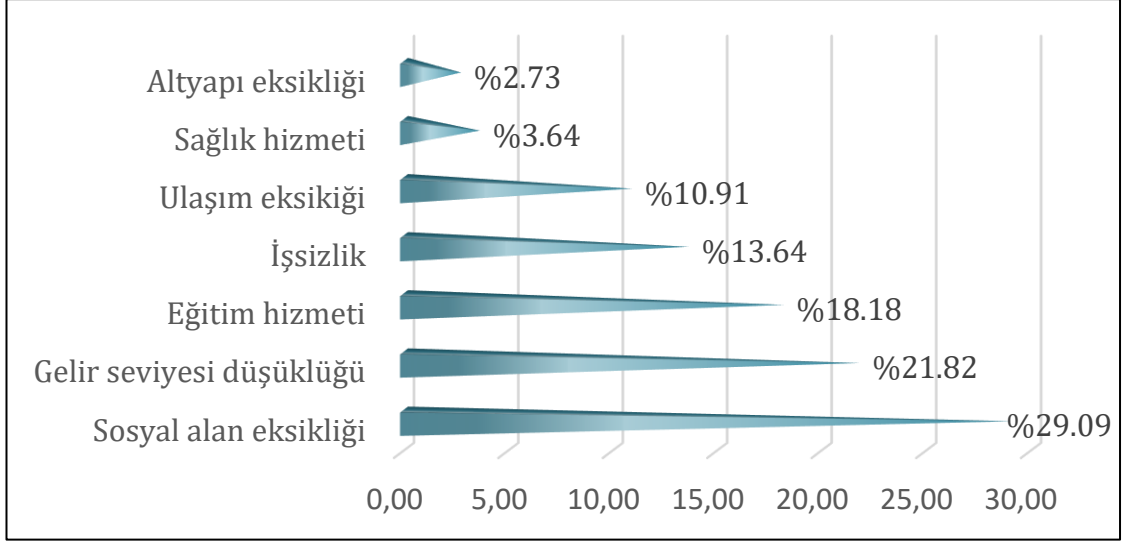
6.16. Kırsal Alanın Avantajlı ve Dezavantajlı Yönleri

Genç çiftçilere göre kırsal alanın en önemli avantajları Şekil 6.12’de verilmiştir. Çiftçilere göre kırsal alanın en önemli avantajı %30.00 oran ile bireylere geçim kaynağı yaratması olmuştur. Diğer avantajlara bakıldığında ise; %23.64 oran ile kırsal alanların huzurlu ve sakin olması, %20.91 oran ile kırsal alanlarda gelenek, görenek ve alışkanlıkların olması, %13.64 oran ile doğal yaşam olması, %9.09 oran ile temiz havanın olması %2.73 oran ile akraba ilişkilerinin iyi olması şeklinde ortaya çıkmıştır.

Şekil 6. 12. Kırsal alanın en önemli avantajı

Genç çiftçilere göre kırsal alanın en önemli dezavantajları Şekil 6.13’te verilmiştir. Çiftçilere göre kırsal alanın en önemli dezavantajı %29.09 oran ile sosyal alanın eksikliğidir. Diğer dezavantajlar ise; %21.82 oran ile gelir seviyesinin düşüklüğü, %18.18 oran ile eğitim hizmetlerinin yetersiz olması, %13.64 oran ile işsizliğin olması, %10.91 ile ulaşımın rahat sağlanamaması, %3.64 oran ile sağlık hizmetlerinin eksikliği, %2.73 oran ile altyapı eksikliği şeklinde sıralanmıştır.

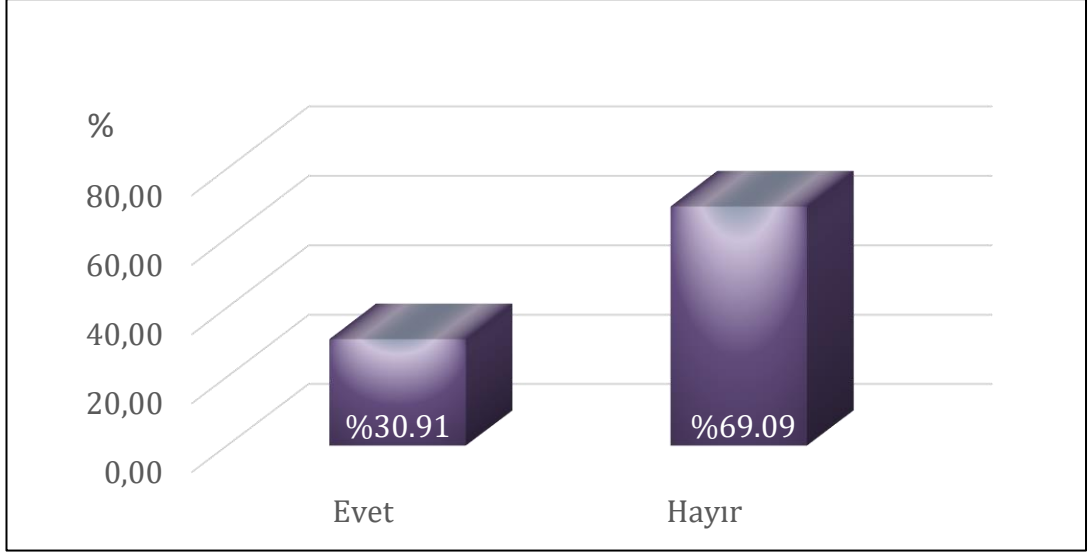

Şekil 6. 13. Kırsal alanın en önemli dezavantajı

6.17. Göç Etme Eğilimi ve Sosyokültürel Sorunlar

Genç çiftçilerin köyden kente göç etme eğilimi Şekil 6.14'te verilmiştir. Çiftçilerin %30.91'i köyden göç etmeyi isterken %69.09'u köyden kente göç etmek istemediğini belirtmiştir. Kırdan kente yapılan göçler; kırsal alanların etkin bir şekilde kullanılamaması gibi sorunlar nedeniyle ülke ekonomisi için oldukça kötü sonuçlar doğurarak tarım sektörünün gerilemesine ve tarım sektöründeki kişilerin giderek yaşlanmasına neden olmaktadır.

Erzurum ilinde yapılan başka bir çalışmada ise çiftçilerin %75.5'i göç etmek isterken %24.5'i göç etmek istememektedir (Kocaman ve Yanık, 2012). İki çalışma karşılaştırıldığında ise oranların neredeyse tam tersi bir hal aldığı görülmektedir. Yapılan bu çalışmada göç etme isteği Erzurum ilinde yapılan çalışmadaki göç isteğinden daha az bir seviyede yer almaktadır. Dolayısıyla çiftçilerin göç etme eğilimlerinin bölgeden bölgeye değişiklik gösterdiği saptanmıştır.

Şekil 6. 14. Köyden kente göç etme eğilimi

Genç çiftçilerin göç etme gerekçeleri Çizelge 6.34'te verilmiştir. Gelir yetersizliği %75.53 gibi büyük bir oran ile ilk sırada yer almıştır. Diğer gerekçeler ise %11.76 oran ile üretimi bırakacak, meslek değişikliği yapacak olaması, %8.82 oran ile eşinin ya da çocuklarının il-ilçe merkezinde yaşamak istemelerinden dolayı çıkan aile içi anlaşmazlık, %5.88 oran ile mevcut mülk arazisinin olmaması şeklinde sıralanmıştır. Erzurum ilinde yapılan bir çalışmada göç etme gerekçeleri %74.4 oran ile su yetersizliği, %18.0 oran ile gelir yetersizliği, %5.0 oran ile diğer sebepler, %2.0 oran ile hayvan yetersizliği şeklinde sıralanmıştır (Kocaman ve Yanık, 2012). İki çalışma karşılaştırıldığında Erzurum ilinde göç etme gerekçelerinin en önemlisi suyun yetersizliği olurken, Isparta'da yapılan bu çalışmadaki en önemli gerekçe gelir yetersizliği olmuştur. İki çalışmadaki göç etme gerekçelerine bakıldığında; bölgeler arasında söylenen gerekçelerde farklılıkların olduğu görülmektedir.

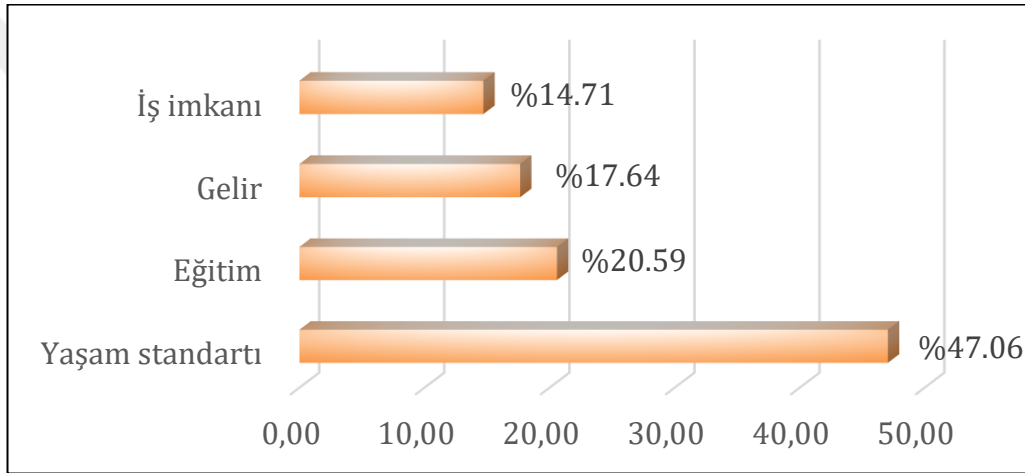
Çizelge 6. 34. Göç etme gerekçeleri

	N	%
Gelir yetersizliği	25	73.53
Üretimi bırakacak	4	11.76
Aile içi anlaşmazlık	3	8.82
Arazisi olmadığı için	2	5.88
Toplam	34	100.00

Genç çiftçileri kente çeken durumlar Şekil 6.15'te verilmiştir. Çiftçileri kente çeken en önemli faktör %47.06 oranında kentlerde olan yaşam standartlarının daha yüksek olmasıdır. Bunu sırasıyla % 20.59 oran ile kentsel alanlarda eğitim imkanlarının daha

gelişmiş olması, %17.64 oran ile kentsel alanlarda yaşayan kişilerin gelirler seviyelerinin daha yüksek olduğu düşüncesi ve %14.71 oran ile kentsel alanlarda kırsal alanlara göre daha fazla iş imkanının olmasıdır.

Manisa ilinde genç çiftçilerle yapılan bir çalışmada kentlerin çekici yanı; sağlık hizmetlerine erişim olarak bulunmuştur. Diğer ifadeler sırasıyla; iş olanakları, eğitim olanakları, yaşam kalitesi, sosyal alanlar, sosyal çevre olarak sıralanmıştır (Arlı vd, 2014). İki çalışma karşılaştırıldığında ise bu çalışmada; kentlerdeki yaşam standartının yüksek olması ilk sırada yer almış, diğer çalışmada ilk sırada kentlerdeki sağlık hizmetinin daha iyi olması cevabı yer almıştır.

Şekil 6. 15. Genç çiftçileri kente çeken durumlar

Genç çiftçilerin göç etmeme gerekçeleri Çizelge 6.35'te verilmiştir. Kırsal alanda yaşam koşullarının uygun olması %40.79 oran ile ilk sırada yer olmuştur. Bunu sırasıyla %32.89 oran ile kırsal alandaki alışkanlıklar, gelenek görenek, %19.74 oran ile mali güçlüğü yaşanmaması, %3.95 oran ile yaşanılan alanın il ya da ilçeye çok uzak olmaması, %2.63 oran ile kırsal alanı seviyor olması göç etmeme gerekçeleri olarak ortaya çıkmıştır.

Çizelge 6. 35. Göç etmeme gerekçeleri

	N	%
Yaşam koşulları rahat	31	40.79
Alışkanlık, gelenek, görenek	25	32.89
Maddiyat	15	19.74
İl,ilçe uzaklık	3	3.95
Seviyor	2	2.63
Toplam	76	100.00

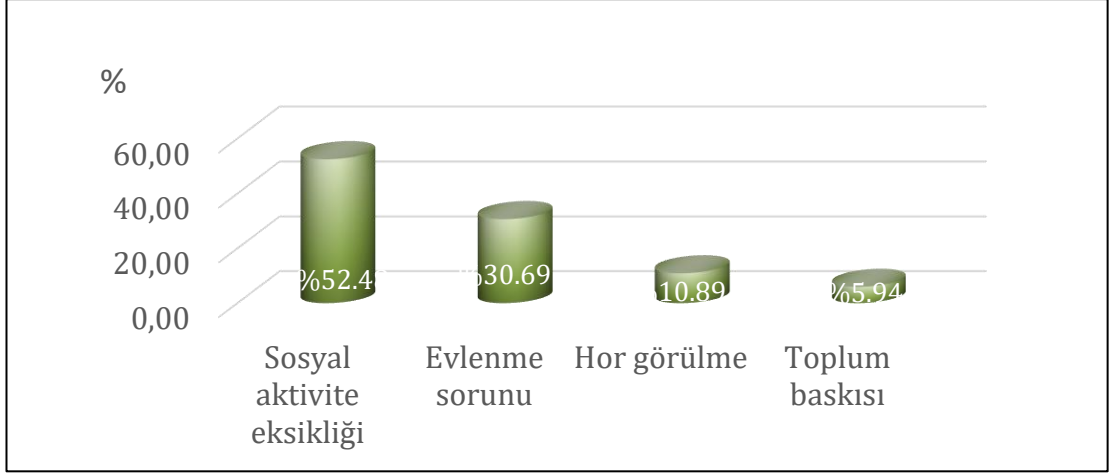
Genç çiftçilerin kırdan kente göçün azaltılabilmesi için verdiği öneriler Çizelge 6.36'da verilmiştir. Çiftçilerin en fazla önerisi %65.45 oran ile küçük işletmelere ve çiftçilere daha fazla girdi desteğinin verilmesi şeklinde olmuştur. Diğer öneriler ise %39.09 oran ile gençlere daha fazla destek verilmeli ve gençlere yönelik daha fazla projelerin geliştirilmesi, %25.45 oran ile gençlere kırsal alanda iş imkanı sağlanması, %24.55 oran ile çiftçilere maliyet düşürücü önlem alınması, %12.73 oran ile çiftçilere faizsiz kredi verilmesi, %10.00 oran ile eğitim kurumlarına daha fazla önem verilmesi, eğitim ihtiyacının köy ortamında giderilebilmesi, %9.09 oran ile fiyat dalgalanmalarının önüne geçilmesi, %5.45 oran ile arazi toplulaştırılması yaparak işletme alanının genişletilmesi şeklinde ifade edilmiştir.

Çizelge 6. 36. Kırdan kente göçün azaltılabilmesi için öneriler

	N	%*
Küçük işletmelere ve çiftçilere girdi desteği	72	65.45
Gençlere ekstra destek verilmeli	43	39.09
Gençlere iş imkanı sağlanmalı	28	25.45
Maliyet düşürücü önemler alınmalı	27	24.55
Faizsiz kredi verilmeli	14	12.73
Eğitim kurumlarına önem verilmesi	11	10.00
Fiyat dalgalanmalarının önüne geçilmeli	10	9.09
Arazi toplulaştırılması yapılmalı	6	5.45

* Birden fazla cevap olduğu için oranlar toplamı 100'den fazla çıkmıştır.

Genç çiftçilerin yaşadığı sosyo-kültürel sorunlar Şekil 6.16'da verilmiştir. Genç çiftçilerin %91.82'si sosyokültürel sorunlar yaşadığını belirtirken %8.18'i herhangi bir sorun yaşamadığını belirtmiştir. Çiftçilerin bu konuda yaşadığı en büyük sorun %52.48 oran ile sosyal aktivelerin eksiliği yaşanmasıdır. Bir diğer sorun ise %30.69 oran ile evlenilmek istenen kişinin ebeveynlerinin olumsuz düşünceleridir. Evlenilmek istenilen kişilerin ebeveynlerinin; kızlarının kırsal alanlarda yaşamasını istememesi ya da çiftçilik mesleği haricinde bir mesleği olan kişilerle evlendirmek istemesinden dolayı sorunlar yaşanmaktadır. Diğer sorunlar ise, %10.89 oran ile toplum tarafından çiftçilerin hor görülmesi, %5.94 kırsal alanda mevcut olan toplum şeklinde ortaya çıkmıştır.

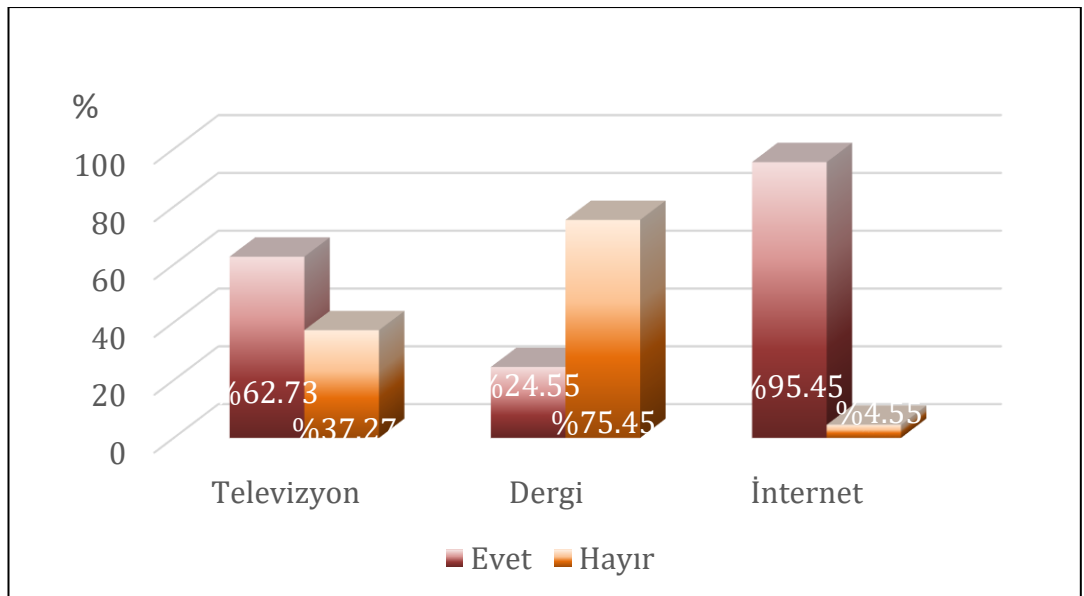
Şekil 6. 16. Yaşanılan sosyo-kültürel sorunlar

6.18. Kitle İletişim Araçlarının Kullanılma Durumu

Kitle iletişim araçlarının kullanılma durumu Şekil 6.17’de verilmiştir. Çiftçilerin %62.73’ü televizyonda tarımla ilgili programları izlerken %37.27’si tarımla ilgili herhangi bir program izlememektedir.

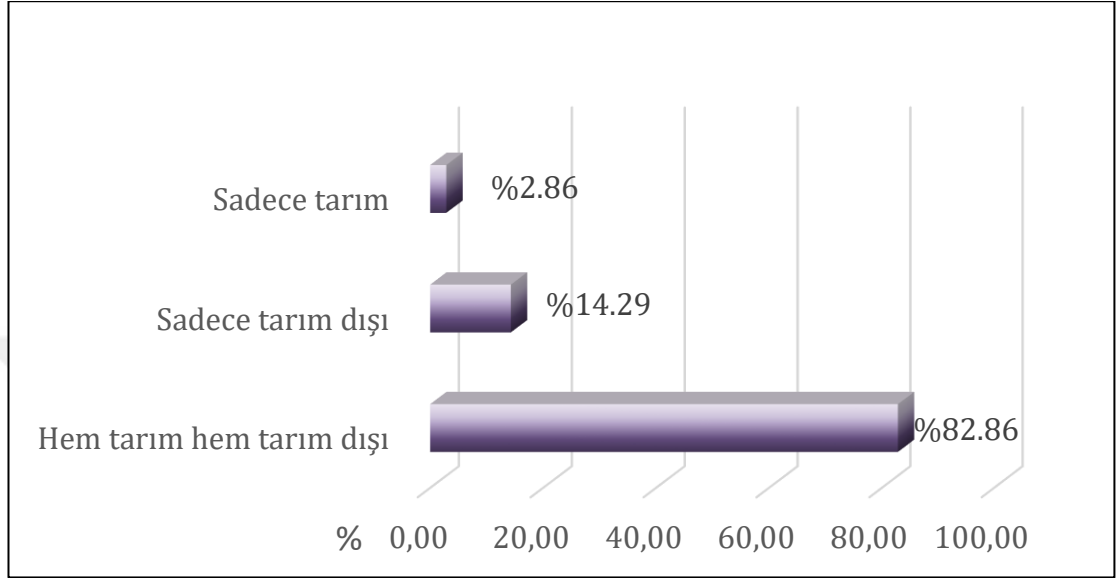
Çiftçilerin %24.55’i tarımla ilgili dergiler okuduğunu belirtirken %75.45’i tarımla ilgili herhangi bir dergi okumadığını belirtmiştir.

Çiftçilerin %95.45 gibi çok büyük bir kısmı internet kullandığını, %4.55’i ise internet kullanmadığını söylemiştir.

Şekil 6. 17. Kitle iletişim araçlarının kullanılma durumu

Genç çiftçilerin interneti kullanma amacı Şekil 6.18’de gösterilmiştir. İnterneti kullanan çiftçilerin %82.86’sı gibi büyük bir çoğunluğu interneti hem tarımsal hem de tarım dışı amaç için kullandığını, %14.29’u sadece tarım dışı amaç için interneti kullandığını, %2.86’sının ise sadece tarım amaçlı interneti kullandığı ifade etmiştir.

Şekil 6. 18. İnternet kullanma amacı

6.19. Genç Çiftçilerin Yenilikleri Takip Etme Ve Teknoloji Kullanımı

Genç çiftçilerin yenilikleri takip etme ve teknoloji kullanımıyla ilgili veriler Çizelge 6.37’de verilmiştir. Genç çiftçilerin %60.00’ı toprak analizi yaptırdığını belirtirken %40.00’i yaptırmadığını, %40.91’i yaprak analizi yaptırırken %59.09’u yaptırmadığını belirtmiştir. Genç çiftçilerin %83.64 gibi büyük bir oranının damla sulama yöntemi ile sulama yaptığı tespit edilmiştir. Çiftçilerin %41.82’sinin sertifikalı tohum-fide- fidan kullandığı, %58.18’inin kullanmadığı ortaya çıkmıştır. Çiftçilerin %79.09’unun traktör, %90.91’inin akıllı telefona sahip olduğu tespit edilmiştir.

Bitkisel üretim yanında aynı zamanda hayvansal üretim yaparak gelir elde edilen çiftçilerin ise kendi hayvanları için %25.00’inin silaj yaptığı %75.00’inin ise yapmadığı; %40.00’nin da yem bitkisi ekimi yaptığı, %60.00’inin ise yem bitkisi ekimi yapmadığı ortaya çıkmıştır. Çiftçilerin %37.50’sinin süt sağım makinesi olduğu, %62.50’nin ise olmadığı tespit edilmiştir. Genç çiftçilerin %32.50’sinin suni tohumlama yöntemini uyguladığı saptanmıştır.

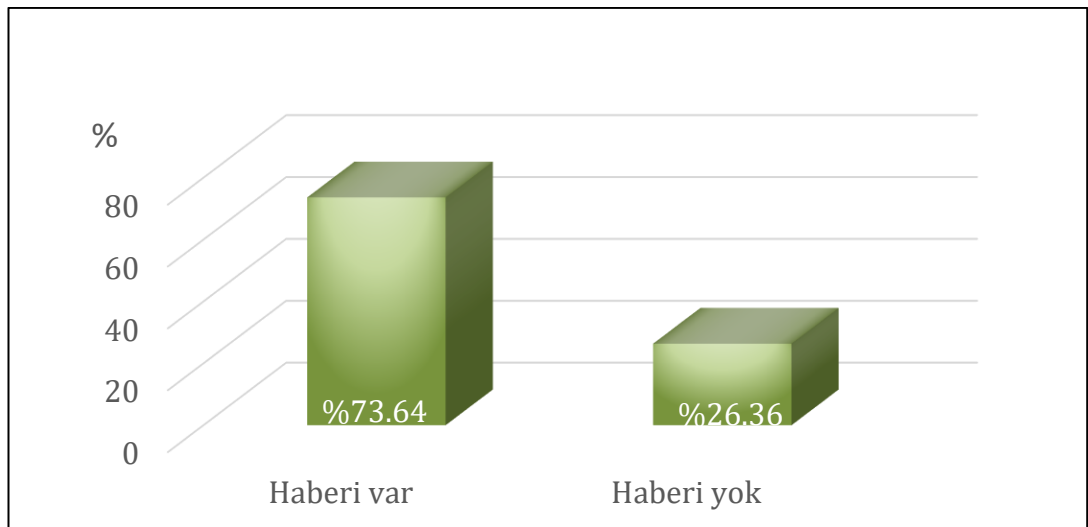
Sivas ilinde yapılan bir çalışmada çiftçilerin %27.7'sinin traktörü bulunmaktadır (Günaydın, 2017). İki çalışma kıyaslandığında yapılan bu çalışmada çiftçilerin traktöre sahip olma oranı oldukça yüksek çıkmıştır.

Çizelge 6.37. Yenilikleri takip etme ve teknoloji kullanım durumu

	Evet (N)	%	Hayır (N)	%	Toplam
Toprak analizi yaptırma durumu	66	60.00	44	40.00	110
Yaprak analizi yaptırma durumu	45	40.91	65	59.09	110
Damla sulama varlığı	92	83.64	18	16.36	110
Sertifikalı tohum – fide-fidan kullanımı	46	41.82	64	58.18	110
Kendisine ait traktör varlığı	87	79.09	23	20.91	110
Akıllı telefon kullanımı	100	90.91	10	9.09	110
Yem bitkisi ekimi yapma durumu	16	40.00	24	60.00	40
Silaj yapma durumu	10	25.00	30	75.00	40
Süt sağım makinesi varlığı	15	37.50	25	62.50	40
Suni tohumlama uygulaması	13	32.50	27	67.50	40

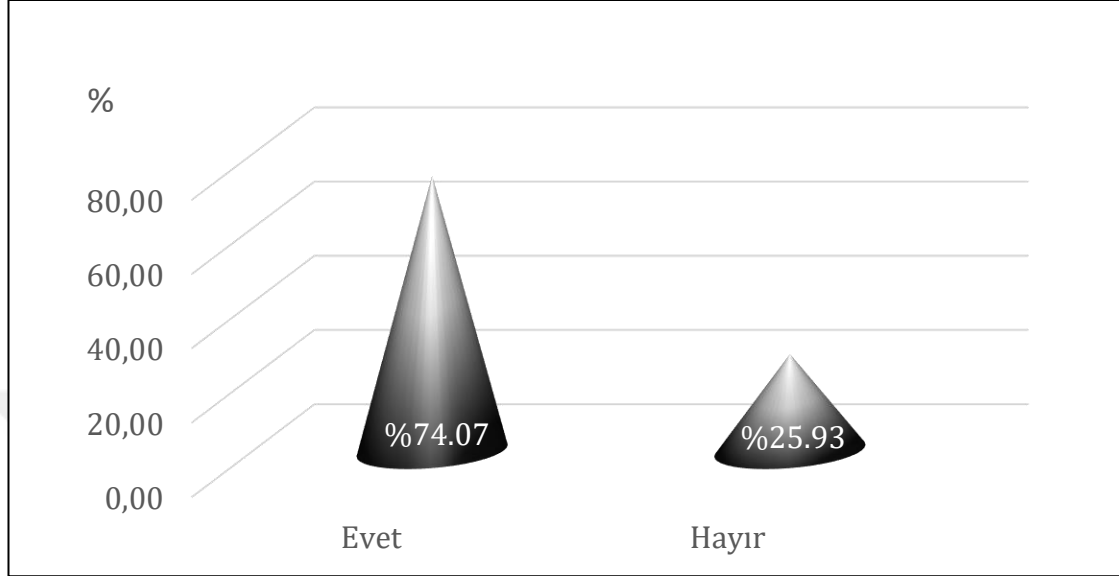
6.20. Genç Çiftçi Destekleme Projesi Hakkında Genel Bilgiler

Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nden haberdar olma durumları Şekil 6.19'da verilmiştir. Çiftçilerin %73.64'ü Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nden haberdar olduğunu belirtirken %26.36'sı haberdar olmadığını belirtmiştir.

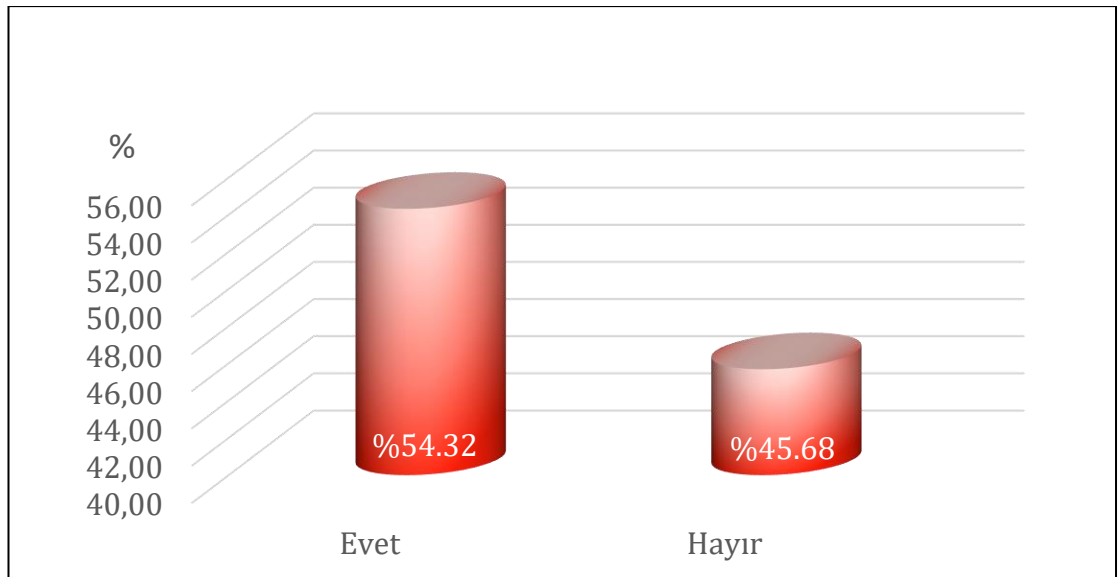
Şekil 6. 19. Genç Çiftçi Destekleme Projesin'den haberdar olma durumu

Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'ni araştırma durumları Şekil 6.20'de verilmiştir. Genç çiftçi projesinden haberdar olan çiftçilerin %74.07'si projeyi araştırdığını belirtirken %25.93'ünün projeyi araştırmadığı tespit edilmiştir.

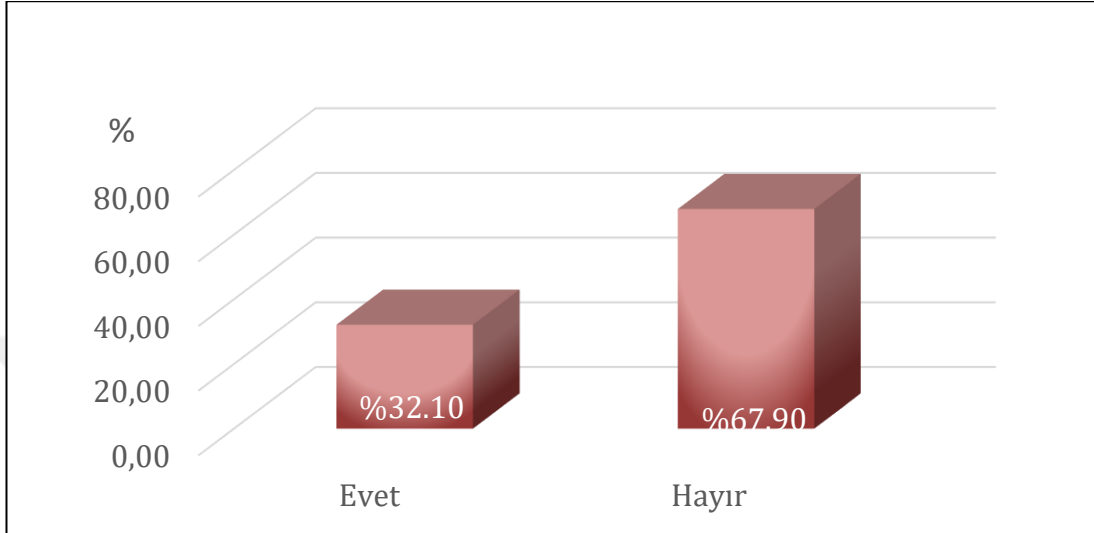
Şekil 6. 20. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'ni araştırma durumu

Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'ne başvuru yapmayı düşünme durumu Şekil 6.21'de verilmiştir. Projeden haberdar olan çiftçilerin %54.32'si başvurmayı düşündüğünü belirtirken %45.68'i başvurmayı düşünmediğini belirtmiştir.

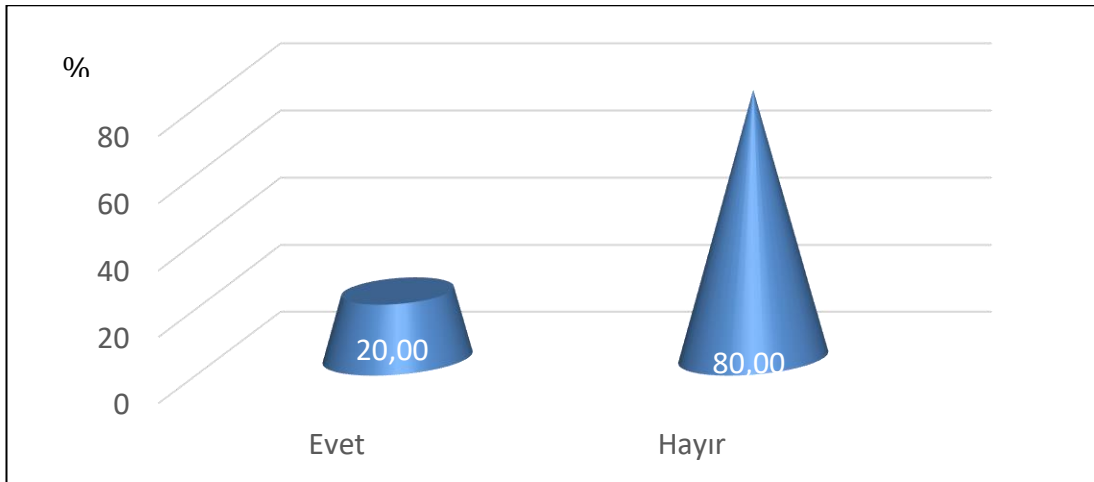
Şekil 6. 21. Genç Çiftçi Projesi'ne başvuru yapmayı düşünme durumu

Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'ne başvuru yapma durumu Şekil 6.22'de verilmiştir. Çiftçilerin %32.10'u projeye başvurduğunu belirtirken %67.90'ı projenin kendisine çıkmayacağını düşünmesi, başvuru şartlarının çok olması gibi sebeplerden dolayı projeye başvuru yapmadığını söylemiştir.

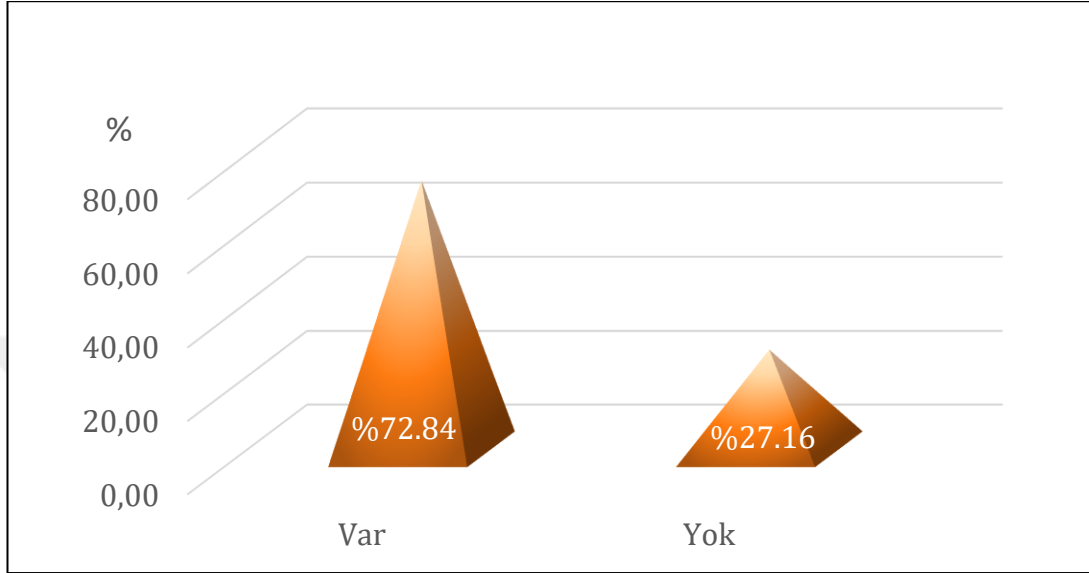
Şekil 6. 22. Projeye başvuru yapma durumu

Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nden destek alma durumu Şekil 6.23'te verilmiştir. Başvuru yapan çiftçilerin %20.00'si proje kapsamında faydalandığını belirtirken %80.00'i destek alamadığını belirtmiştir. Destek alan çiftçilerin ikisinin küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, üçünün ise büyükbaş hayvan yetiştiriciliği kapsamında destek aldığı belirlenmiştir.

Şekil 6. 23. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nden destek alma durumu

Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'ni avantajlı görme durumları Şekil 6.24'te verilmiştir. Çiftçilerin %72.84 gibi büyük bir çoğunluğu projenin avantajlı yönlerinin olduğunu belirtirken %27.16'sı projenin herhangi bir avantajının olmadığını söylemiştir.

Şekil 6. 24. Projeyi avantajlı görme durumları

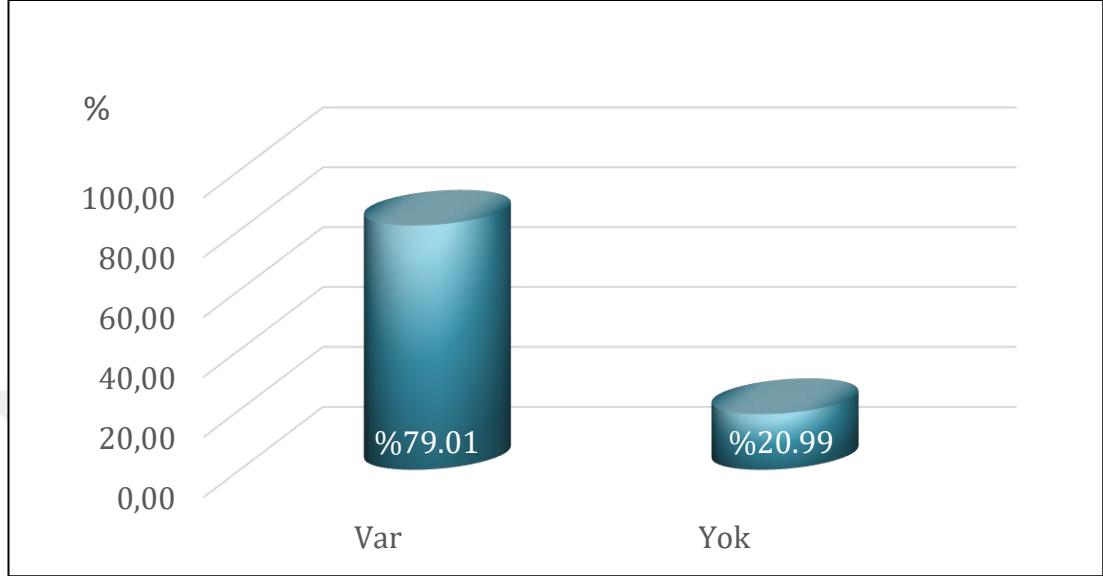
Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nde avantaj olarak gördüğü durumlar Çizelge 6.38'de verilmiştir. Projenin en önemli avantajı %44.07 oran ile desteğin genç çiftçilere karşılıksız verilmesi şeklinde ifade edilmiştir. Diğer avantajlar ise; %37.29 oran ile gençleri tarımsal üretime teşvik etmesi, %28.81 oran ile kırsal alanda yaşayan kişilerin kente olan göç eğilimlerini ortadan kaldırması, %25.42 oran ile kırsal alandaki kişilere iş imkanı sağlaması, %13.56 oran ile tarım sektöründe faaliyette bulunarak ülke ekonomisine katkı sağlaması şeklinde sıralanmıştır.

Çizelge 6. 38. Proje'de avantaj olarak görülen durumlar

	N	% *
Karşılıksız olması	26	44.07
Tarımsal üretimi teşvik etmesi	22	37.29
Kırsal alandan göçü engellemesi	17	28.81
Kırsal alanda iş imkanı sağlaması	15	25.42
Ekonomiye katkı sağlaması	8	13.56

* Birden fazla cevap olduğu için oranlar toplamı 100'den fazla çıkmıştır.

Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'ni dezavantajlı görme durumları Şekil 6.25'te verilmiştir. Çiftçilerin %79.01'i projenin dezavantajlı yönlerinin olduğunu belirtirken %20.99'u herhangi bir dezavantaj görmediğini belirtmiştir.

Şekil 6. 25. Projede dezavantajlı görülen durumlar

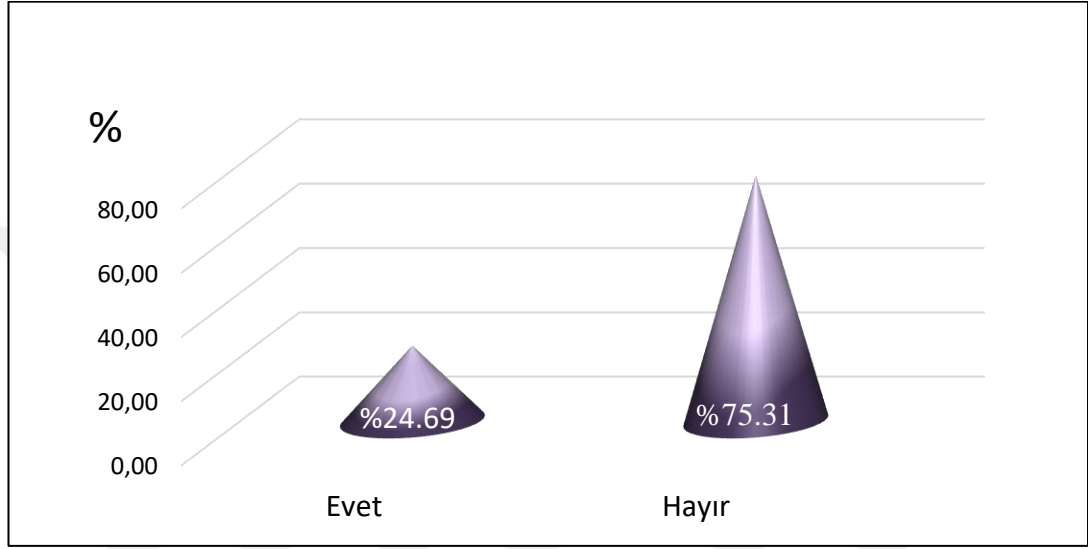
Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nde dezavantaj olarak gördüğü durumlar Çizelge 6.39'da verilmiştir. İlk sırada dezavantaj olarak %34.38 oran ile desteğin ihtiyacı olan kişiye verilmediği düşüncesi yer almaktadır. Diğer dezavantajlar; %26.56 oran ile verilen hayvanların hasta ya da verimsiz olarak teslim alınması, %26.56 oran ile verilen desteğin yetersiz olması, %26.56 oran ile destek verilen kişi sayısının az olması, %15.63 oran ile destekleme sonrası kurumların denetlemelerinin yetersiz olması, %12.50 oran ile destek çıkan kişiye desteğin ulaşma süresinin uzun olması, %6.25 oran ile destek alma koşullarının çok olması şeklinde belirtilmiştir.

Çizelge 6. 39. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nde dezavantaj olarak görülen durumlar

Durum	N	%*
İhtiyacı olana verilmiyor	22	34.38
Verilen hayvanlar hasta - verimsiz	17	26.56
Destek miktarı az	17	26.56
Kişi sayısı az	17	26.56
Denetleme yeterli değil	10	15.63
Destek alma süresi uzun	8	12.50
Destek alma koşulları çok	4	6.25

* Birden fazla cevap olduğu için oranlar toplamı 100'den fazla çıkmıştır.

Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nden beklentinin karşılanma öngörüsü Şekil 6.26'da verilmiştir. Projede tarım sektöründe sürdürülebilirliğin sağlanması, genç çiftçilerin gelir düzeyinin artırılması ve kırsal alanda genç nüfusun istihdamına katkı sağlaması şeklinde beklentiler vardır. Çiftçilerin %24.69'u bu beklentilerin karşılanabileceğini düşünürken %75.31'i gibi büyük bir oranı bu beklentilerin karşılanamayacağı düşüncesine sahiptir.

Şekil 6. 26. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nden beklentinin karşılanma öngörüsü

Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nden beklentinin karşılanabilir nedenleri Çizelge 6.40'ta verilmiştir. Çiftçilerin %85.00'i kırsal alanlarda gençlere geçim kaynağı yaratması, %15.00'inin ise üretimde devamlılığı sağlaması gerekçeleri ile beklentileri karşılayabileceğini belirtmişlerdir.

Çizelge 6. 40. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin beklentileri karşılama nedenleri

	N	%
Geçim kaynağı yaratıyor olması	17	85.00
Üretime devam etmeyi teşvik etmesi	3	15.00
Toplam	20	100.00

Genç çiftçilerin Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nden beklentileri karşılamama gerekçeleri Çizelge 6.41'de verilmiştir. Çiftçiler, %44.26 oran ile verilen destek miktarını az görmesi, %21.31 oran ile destek alan kişi sayısını yetersiz görmesi, %16.39 oran ile verilen hayvanların verimli olmadığını düşündüğü için, %11.48 oran ile destek alan kişilerin hak eden kişiler olmadığını düşündüğü için ve %6.56 oran ile

destek alma sırasında bürokrasi işlemlerinin çok olması gibi sebeplerden dolayı Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin beklentileri karşılayamayacağını düşünmektedirler.

Çizelge 6. 41. Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nin beklentileri karşılamama nedenleri

	N	%
Destek miktarının az olması	27	44.26
Kişi sayısının az olması	13	21.31
Verilen Hayvanların verimsiz/hasta/uyumsuz olması	10	16.39
Hak edene verilmemesi	7	11.48
Bürokrasinin çok olması	4	6.56
Toplam	61	100.00

6.21. Genç Çiftçilerin Çiftçiliği Algulamalarına İlişkin Ki Kare Analiz Sonuçları

Genç çiftçilerin çiftçiliği algulamalarına yönelik veriler Çizelge 6.42'de verilmiştir. Bu bölümde genç çiftçilerin çiftçiliği algulamalarına yönelik sorular ve çiftçilerin bu sorulara verdiği cevaplar yer almaktadır. Saha çalışmaları sırasında bitkisel üretim yanında aynı zamanda hayvansal üretimden gelir sağlayan çiftçilerin, bazı konularda bakış açılarının farklı olduğu gözlemlenmiştir.

Anket yapılan genç çiftçiler; sadece bitkisel üretimden gelir elde edenler ile hem bitkisel hem de hayvansal üretimi birlikte yaparak gelir edenler olmak üzere iki gruba ayrılmış ve bu iki grup arasında çiftçiliği algılama açısından bir fark olup olmadığı ki-kare analizi ile test edilmiştir. Analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur.

1. Madde 'Tarım geliri, temel aile ihtiyaçlarınız için yeterlidir.' şeklinde ifade edilmiştir. P değeri: $0.05 < 0.468$ olduğu için iki grup arasında istatistiki açıdan bir farklılık söz konusu olmamıştır. Çiftçilerin %45.5'i evet cevabı verirken %55.5'i hayır cevabını vermiştir.
2. Madde 'Eğer iş teklifi gelirse çiftçiliği bırakırım' şeklinde sorulmuştur. P değeri: $0.10 > 0.094$ olduğu için 0.10 olasılıkla iki grup arasında bir farklılığın olduğu ortaya çıkmış, bu farklılık istatistiki açıdan önemli bulunmuştur.

Bu durum bitkisel ve hayvansal üretim yapan çiftçilerin %52.5'i, sadece bitkisel üretim yapanların ise %68.6'sı evet demesiyle açıklanabilir. Bitkisel üretim yanında hayvansal üretim yapan genç çiftçilerin çiftçilik yapma memnuniyetinin; sadece bitkisel üretim yapan genç çiftçilere göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

3. Madde 'Tarımsal üretimde gençlerin yeni teknolojileri kullanmaları ve modern üretim tekniklerini uygulamaları daha kolaydır.' şeklinde ifade edilmiştir. P değeri: $0.05 < 0.261$ olduğu için iki grupta istatistiki açıdan bir farklılık söz konusu olmamıştır. Çiftçilerin %95.5'i evet derken %4.5'i hayır demiştir. Dolayısıyla genç çiftçilerin çoğunluğu, gençlerin tarımsal üretimi daha modern yaptığı ve yeniliklere daha açık olduğu düşüncesindedir.
4. Madde 'Düşük gelir ve yaşam standartı, tarımdaki gençlerin göç etmesinde temel sebeptir.' şeklinde ifade edilmiştir. P değeri: $0.05 < 0.475$ olduğu için iki grupta istatistiki açıdan bir farklılık söz konusu olmamıştır. Çiftçilerin %94.5'i evet derken %5.5'i hayır demiştir. Buna göre kırsal alanlardaki gelir seviyesindeki düşüklük ve kentsel alanlardaki yaşam koşullarının daha iyi olması gençleri göç etme düşüncesine yönelttiği yorumu yapılabilir.
5. Madde 'Çocuklarınızın çiftçilik yapmasını ister misiniz?' şeklinde ifade edilmiştir. P değeri: $0.05 < 0.497$ olduğu için her iki grup arasında çıkan farklılıklar istatistiki açıdan önemli bulunmamıştır. Çiftçilerin %23.6'sı evet derken %76.4'si hayır demiştir. Genç çiftçilerin tarım sektöründeki desteklerin yetersizliği, piyasadaki istikrarsızlıklar gibi olumsuz sebepler dolayısıyla çocuklarının çiftçilik mesleğine yönlendirmeyi istememeleri gelecek nesillerde tarım sektöründe istihdam eden kişi sayısında olumsuz yönde bir etki yaratacağı düşünülmektedir.

6. Madde 'Tarım sektörü potansiyel olarak gençler için büyük bir istihdam alanıdır.' şeklinde ifade edilmiştir. P değeri: $0.05 > 0.009$ olduğu için 0.5 olasılıkla iki grup arasında bir farklılık söz konusu olmuştur, bu farklılık istatistiki açıdan önemli bulunmuştur. Bu durum hayvansal ve bitkisel üretim yapan çiftçilerin %65.0'i, sadece bitkisel üretim yapan çiftçilerin %41.4'ü evet, demesiyle açıklanabilir. Bitkisel üretim yanında aynı zamanda hayvansal üretim yapan çiftçiler tarım sektörünün gençlere fazla istihdam olanağı sağladığını düşünmektedirler.
7. Madde 'Gençlere yönelik tarımsal destekler gençlerin tarım sektörüne katılımı için iyi bir motivasyon kaynağıdır.' şeklinde ifade edilmiştir. P değeri: $0.05 > 0.011$ olduğu için 0.5 olasılıkla iki grup arasında bir farklılık söz konusu olmuştur, bu farklılık istatistiki açıdan önemli bulunmuştur. Bu durum hayvansal ve bitkisel üretim yapan çiftçilerin %90.0'ı ; sadece bitkisel üretim yapan çiftçilerin %68.6'sı evet demesiyle açıklanabilir. Bitkisel üretim yanında hayvansal üretimle de uğraşan çiftçilerin; verilen tarımsal desteklerle daha fazla motive olduğu ortaya çıkmıştır.
8. Madde 'Genç çiftçilerin tarım sektörünü daha ileriye taşıyabileceğini düşünüyor musunuz?' şeklinde ifade edilmiştir. P değeri: $0.05 < 0.396$ olduğu için her iki grup arasında çıkan farklılıklar istatistiki açıdan önemli bulunmamıştır. Çiftçilerin %72.7'si evet derken %27.3'ü hayır demmiştir. Genç çiftçilerin çoğunluğu teknolojiyi daha kolay kullanabilmesi, modern üretim tekniklerini daha iyi yapabilmesi, yeniliklere açık olması sebebiyle tarım sektörünü geliştirebileceğine inanmakta olduğu ortaya çıkmıştır.
9. Madde 'Genç çiftçilerin sosyo-ekonomik koşulların iyileştirilmesi gençlerin köyde kalma ve çiftçilik yapma eğilimini artırır.' şeklinde ifade edilmiştir. P değeri: $0.10 > 0.057$ olduğu için 0.10 olasılıkla iki grup arasında bir farklılık söz konusu olmuş bu farklılık istatistiki açıdan önemli bulunmuştur. Bu durum hayvansal ve bitkisel üretim yapan çiftçilerin tamamının, sadece bitkisel üretim yapan çiftçilerin %91.4'ü evet demesiyle açıklanabilir. Bitkisel üretim yanında aynı zamanda hayvansal

Üretim yapan çiftçilerin sosyoekonomik koşullara daha fazla önem verdiği ortaya çıkmıştır.

10. Madde 'Çiftçilik bir meslektir.' şeklinde ifade edilmiştir. P değerisi: $0.05 < 0.945$ olduğu için her iki grup arasında çıkan farklılıklar istatistiki açıdan önemli bulunmamıştır. Çiftçilerin %92.7's'i evet derken %7.3' hayır demiştir. Genç çiftçilerin büyük bir çoğunluğunun 'çiftçiliği' meslek olarak gördüğü saptanmıştır.

11. Madde 'Çiftçilik yaşam biçimidir.' şeklinde ifade edilmiştir. P değerisi: $0.05 < 0.509$ olduğu için her iki grup arasında çıkan farklılıklar istatistiki açıdan önemli bulunmamıştır. Çiftçilerin %90.0'ı evet derken %10.0'u hayır demiştir.

12. Madde 'Çiftçilik toplumda saygı duyulan bir uğraştır.' şeklinde ifade edilmiştir. P değerisi: $0.05 < 0.744$ olduğu için her iki grup arasında çıkan farklılıklar istatistiki açıdan önemli bulunmamıştır. Çiftçilerin %55.5'i evet derken %44.5'i hayır demiştir.

13. Madde 'Çiftçiler geçimini sağlayacak kadar gelir elde etmektedirler.' şeklinde ifade edilmiştir. P değerisi: $0.05 < 0.942$ olduğu için her iki grup arasında çıkan farklılıklar istatistiki açıdan önemli bulunmamıştır. Çiftçilerin %54.5'i evet derken %44.5'i hayır demiştir.

14. Madde 'Çiftçiler çocuklarının geleceklarini hazırlayabilecekleri kadar gelir elde etmektedirler.' şeklinde ifade edilmiştir. P değerisi: $0.05 < 0.406$ olduğu için her iki grup arasında çıkan farklılıklar istatistiki açıdan önemli bulunmamıştır. Çiftçilerin %47.3' evet derken %52.7'si hayır demiştir.

Çizelge 6. 42. Çiftçilik Algıları

	Hayvansal Ve Bitkisel Üretim		Sadece Bitkisel Üretim		Toplam		X ²	P
	N	%	N	%	N	%		
1-Tarım geliri, temel aile ihtiyaçlarınız için yeterlidir.							0.526	0.468
Evet	16	40.0	33	47.1	49	44.5		
Hayır	24	60.0	37	52.9	61	55.5		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
2-Tarım haricinde iş teklifi gelirse çiftçiliği bırakırım.							2.812	0.094**
Evet	21	52.5	48	68.6	69	62.7		
Hayır	19	47.5	22	31.4	41	37.3		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
3-Tarımsal üretimde gençlerin yeni teknolojileri kullanmaları ve modern üretim tekniklerine uygulamaları daha kolaydır.							1.265	0.261
Evet	37	92.5	68	97.1	105	95.5		
Hayır	3	7.5	2	2.9	5	4.5		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
4-Düşük gelir ve yaşam standartı, tarımdaki gençlerin göç etmesinde temel sebeptir.							0.510	0.475
Evet	37	92.5	67	95.7	104	94.5		
Hayır	3	7.5	3	4.3	6	5.5		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
5-Çocuklarınızın çiftçilik yapmasını ister misiniz?							0.460	0.497
Evet	8	20.0	18	25.7	26	23.6		
Hayır	32	80.0	52	74.3	84	76.4		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
6-Tarım sektörü potansiyel olarak gençler için büyük bir istihdam alanıdır.							6.923	0.009*
Evet	26	65.0	29	41.4	55	50.0		
Hayır	14	35.0	41	58.6	55	50.0		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
7-Gençlere yönelik tarımsal destekler gençlerin tarım sektörüne katılımı için iyi bir motivasyon kaynağıdır.							6.476	0.011*
Evet	36	90.0	48	68.6	84	76.4		
Hayır	4	10.0	22	31.4	26	23.6		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
8-Genç çiftçilerin tarım sektörünü daha ileriye taşıyabileceğini düşünüyor musunuz?							0.722	0.396
Evet	31	77.5	49	70.0	80	72.7		
Hayır	9	22.5	21	30.0	30	27.3		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
9-Genç çiftçilerin sosyo ekonomik koşulların iyileştirilmesi; gençlerin köyde kalma ve çiftçilik yapma eğilimini artırır.							3.626	0.057**
Evet	40	100.0	64	91.4	104	94.5		
Hayır	0	0.0	6	8.6	6	5.5		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
10-Çiftçilik bir meslektir.							0.005	0.945
Evet	37	92.5	65	92.9	102	92.7		
Hayır	3	7.5	5	7.1	8	7.3		
Toplam	40	100	70	100	110	100		

Çizelge 6. 43. Çiftçilik Algıları (Devam)

	Hayvansal ve Bitkisel Üretim		Sadece Bitkisel Üretim		Toplam		X ²	P.
	N	%	N	%	N	%		
11-Çiftçilik yaşam biçimidir.								
Evet	37	92.5	62	88.6	99	90.0	0.437	0.509
Hayır	3	7.5	8	11.4	11	1.0		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
12- Çiftçilik toplumda saygı duyulan bir uğraştır.								
Evet	23	57.5	38	54.3	61	55.5	0.106	0.744
Hayır	17	42.5	32	45.7	49	44.5		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
13- Çiftçiler geçimini sağlayacak kadar gelir elde etmektedirler.								
Evet	22	55.0	38	54.3	60	54.5	0.005	0.942
Hayır	18	45.0	32	45.7	50	45.5		
Toplam	40	100	70	100	110	100		
14-Çiftçiler çocuklarının geleceklerini hazırlayabilecekleri kadar gelir elde etmektedirler.								
Evet	21	52.5	31	44.3	52	47.3	0.689	0.406
Hayır	19	47.5	39	55.7	58	52.7		
Toplam	40	100	70	100	110	100		

*0.05'ten küçük p değeri.

**0.10'dan küçük p değeri.

6.22. Genç Çiftçilerin Çiftçiliğe Yönelik Tutum ve Davranışlarını Değerlendirmelerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçları

Genç çiftçilerin çiftçiliğe yönelik tutum ve davranışlarını değerlendirmelerine yönelik çok sayıdaki değişkenleri daha aza indirgeyip yorumlayabilmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır.

Bu amaç doğrultusunda 21 değişkenli likert ölçeği uygulanmıştır. Bu amaca yönelik oluşturulan 21 adet değişkene ait bilgi ve kodlamalar Çizelge 6.43'te verilmiştir. Likert ölçeğine çiftçiler 3= Katılıyorum, 2=Kararsızım, 1=Katılmıyorum ifadelerinden birini seçerek cevap vermişlerdir. Likert ölçeğine verilen cevapları yorumlayabilmek için faktör analizi yapılmıştır.

Faktör analizinin en önemli amacı çok sayıdaki değişkenin içerdiği önemli bilgiyi, mümkün olan en az bilgi kaybıyla az sayıda kavramlarla özetlemek ve elde edilen verileri basite indirgeyerek daha kolay yorumlamaktır (Khalaf, 2007).

Yapılan ön analiz sonucunda faktör yükü 0.50'den küçük çıkan değişkenler ' Genç çiftçilerin kaliteli ürün yetiştirirler.' (X20), 'Genç çiftçiler örgütlenme açısından iyilerdir.' (X21) ifadeleridir. Bu yüzden analiz X20 ve X21 maddeleri ile analizde uygulamaya konmamıştır.

Çizelge 6. 44. Genç çiftçilerin çiftçiliğe yönelik tutum ve davranışlarını değerlendirmelerine yönelik önermeler

Kodlar	Değişkenler
X1	Genç çiftçiler tarımsal işletmeyi yönetme açısından iyidir.
X2	Genç çiftçiler yeniliklere açık kişilerdir.
X3	Genç çiftçiler çevreye duyarlılık açısından iyidir.
X4	Genç çiftçiler yenilikleri kullanabilme açısından iyidir.
X5	Genç çiftçiler teknoloji kullanımı açısından iyidir.
X6	Genç çiftçiler iletişim tekniklerini kullanabilme açısından iyidir.
X7	Genç çiftçiler tohum-fide-fidan seçimi açısından iyidir.
X8	Genç çiftçiler hayvan bakımı konusunda iyidir.
X9	Genç çiftçiler bilgiye erişim açısından iyidir.
X10	Genç çiftçiler yayım hizmetlerine erişim açısından iyidir.
X11	Genç çiftçiler hibe – kredi finansman kaynaklarına kolay ulaşabilirler.
X12	Genç çiftçiler üretim aşamasında karşılaştıkları problemleri çözebilme açısından yeterlidir.
X13	Genç çiftçiler kredileri etkin kullanabilirler.
X14	Genç çiftçiler üretimi daha verimli bir şekilde yapmaktadır.
X15	Gençlerin üretim bilgisi yeterlidir.
X16	Genç çiftçiler yetiştirdikleri ürünleri/hayvanları pazarlamada az sorunla karşılaşmaktadır.
X17	Genç çiftçiler ürün/ hayvan sigortası konusunda hassas davranırlar.
X18	Genç çiftçiler hastalık / zararlılarla mücadele konusunda önleyici tedbirler alırlar.
X19	Genç çiftçiler tarımla ilgili kurumlarla daha iyi etkileşim içindedir.
X20	Genç çiftçiler kaliteli ürün yetiştirirler.
X21	Genç çiftçiler örgütlenme açısından iyilerdir.

Çalışmadaki 19 değişkene ait tanımlayıcı istatistikler Çizelge 6.44'te verilmiştir. Önermelere ait ortalamalar büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Genç çiftçilerin önermelere katılım düzeyleri ortalaması $X_5 = 2.95$, $X_8 = 1.67$ arasında değişmektedir.

En yüksek ortalamaya “Genç çiftçiler teknoloji kullanımı açısından iyidir. ($X=5$)” önermesi sahiptir. Genç çiftçilerin çoğunluğu teknoloji kullanımında iyi olduğu düşüncesine sahiptir. En düşük ortalamaya “Genç çiftçiler hayvan bakımları açısından daha iyidir. ($X=8$)” önermesinin sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Genç çiftçilerin çoğunluğu hayvan bakımları açısından iyi olduğu konusunda kararsız kalmıştır. Yapılan anket çalışması sırasında çiftçilerin çoğunluğu; kendilerinden büyük ve daha deneyimli kişilerin hayvan bakımları konusunda daha iyi olduğunu, kendilerini bu konuda daha yetersiz gördüklerini söylemiştir. Çizelgeye bakıldığında çiftçilerin 19 önermenin 8 tanesini ($X_2, X_4, X_5, X_6, X_9, X_{10}, X_{13}, X_{19}$) olumlu ya da olumluya yakın algıladıkları söylenebilir (Ort. =2.95;2.37). Diğer 11 önermede ($X_1, X_3, X_7, X_8, X_{11}, X_{12}, X_{14}, X_{15}, X_{16}, X_{17}, X_{18}$) ise kararsız kaldıkları ya da olumsuzla yakın algıladıkları söylenebilir (Ort=2.28 ; 1.67).

Çizelge 6. 45. Genç çiftçilerin çiftçiliğe yönelik tutum ve davranışlarını değerlendirdikleri önermelerin tanımlayıcı istatistiği

	Ortalama	Std. Hata	Standart Sapma	Minimu m	Maksimu m	Sıralı Değişke n	Ortalam a
X1	2.1818	0.08871	0.93044	1.00	3.00	X5	2.9545
X2	2.7364	0.06285	0.65912	1.00	3.00	X6	2.9182
X3	2.2727	0.08558	0.89759	1.00	3.00	X4	2.9182
X4	2.9182	0.03683	0.38627	1.00	3.00	X9	2.7364
X5	2.9545	0.02705	0.28370	1.00	3.00	X2	2.7364
X6	2.9182	0.03449	0.36174	1.00	3.00	X10	2.7182
X7	1.8455	0.09058	0.95000	1.00	3.00	X19	2.4909
X8	1.6727	0.08480	0.88938	1.00	3.00	X13	2.3727
X9	2.7364	0.06013	0.63067	1.00	3.00	X18	2.2818
X10	2.7182	0.06212	0.65149	1.00	3.00	X11	2.2727
X11	2.2727	0.08558	0.89759	1.00	3.00	X3	2.2727
X12	2.0909	0.08999	0.94379	1.00	3.00	X14	2.2545
X13	2.3727	0.08256	0.86586	1.00	3.00	X17	2.2091
X14	2.2545	0.08413	0.88241	1.00	3.00	X1	2.1818
X15	1.8818	0.08829	0.92599	1.00	3.00	X12	2.0909
X16	1.7818	0.08604	0.90241	1.00	3.00	X15	1.8818
X17	2.2091	0.08769	0.91967	1.00	3.00	X7	1.8455
X18	2.2818	0.08772	0.92003	1.00	3.00	X16	1.7818
X19	2.4909	0.07277	0.76321	1.00	3.00	X8	1.6727

Likert ölçeğine uygulanan güvenilirlik analizinde toplam 19 değişkenin Cronbach Alpha değeri 0.794 olarak hesaplanmıştır.

Cronbach Alpha değerinin 0.70'ten yüksek olması güvenilir olduğunu ve çiftçilerin bu 19 maddeye verdikleri değerlerin birbirine benzer olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde Cronbach Alpha değeri 0.60'ın altında olduğu durumlarda güvenilirliğin zayıf olduğu söylenmektedir (Kalaycı, 2006).

Faktör analizinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerine bakılmaktadır. KMO değerinin 1'e eşit olduğu durum bir değişkenin diğer değişkenler tarafından hatasız tahmin edimesinin kanıtıdır. Analizi yapılan çalışmalarda KMO değerinin büyük olması istenmektedir (Polat, 2012).

Bulunan KMO değerleri 0.90 ise mükemmel, 0.80 ise çok iyi, 0.70 iyi, 0.60 orta, 0.50 zayıf, 0.50'nin altındaki değerler ise kabul edilmemektedir (Kalaycı, 2006).

Yapılan bu çalışmada KMO testine ilişkin bilgiler Çizelge 6.45'te verilmiştir. Analiz sonucunda KMO değeri 0.698 olarak bulunmuştur. 0.50'den büyük olduğu için analiz kabul edilebilir bir seviyededir. KMO değeri iyiye yakın bir seviyede yer almaktadır.

Çizelge 6. 46. KMO testi

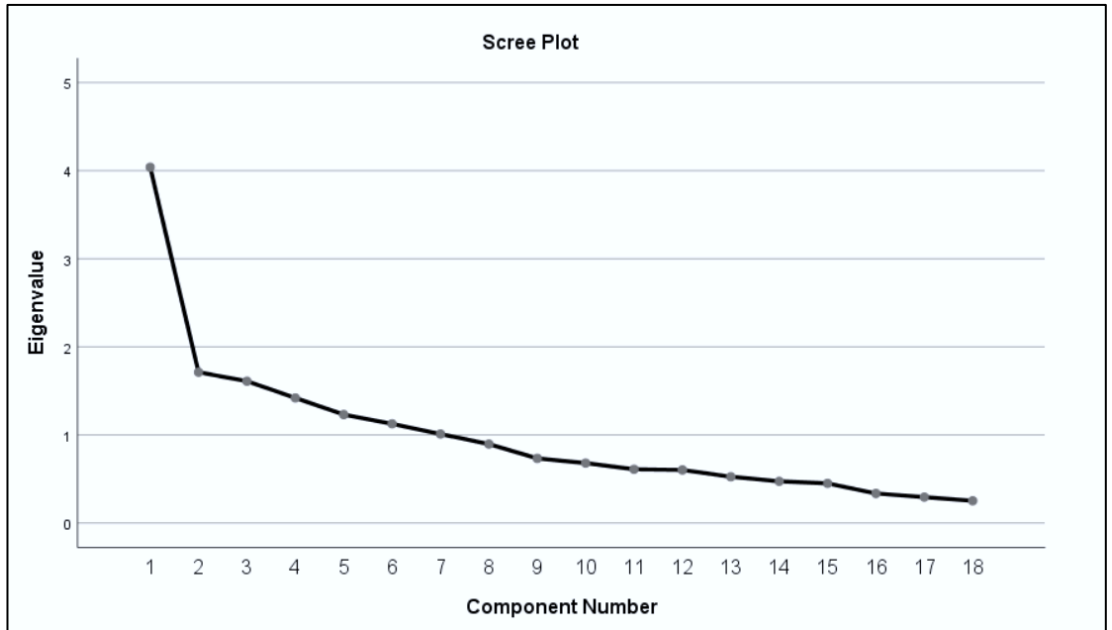
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	0.698
Bartlett's Test of Sphericity	
Approx. Chi-Square	508.026
df	171
Sig.	0.000

Özdeğerle faktör sayısının belirlenmesi ve bu faktörlerle açıklanan Varyans Çizelge 6.46'da verilmiştir. Faktör analizi sonucunda özdeğeri (Eigenvalue) birin üzerinde olan 7 bağımsız değişken tespit edilmiştir. Bağımsız değişkenin bütün değişkenleri temsil etme oranın % 65.95 olduğu ortaya çıkmıştır. Birinci faktör toplam varyansın %12.41'ini, ikinci faktör %10.58'ini, üçüncü faktör %9.96'sını, dördüncü faktör %9.27'isini, beşinci faktör %8.45'ini, altıncı faktör %8.41'ini, yedinci faktör %6.87'sini açıkladığı görülmektedir.

Çizelge 6. 47. Özdeğerle faktör sayısının belirlenmesi ve bu faktörlerle açıklanan varyans

Faktörler	Başlangıç Özdeğerleri			Kareler Toplamı			Dönüştürülmüş Kareler Toplamı			
	Toplam	Açıklanan varyans %	Birikimli %	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli %	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli %	
1	4.268	22.464	22.464	4.268	22.464	22.464	2.359	12.414	12.414	
2	1.713	9.017	31,,81	1.713	9.017	31.481	2.010	10.579	22.993	
3	1.630	8.582	40.062	1.630	8.582	40.062	1.893	9.961	32.954	
4	1.456	7.662	47.724	1.456	7.662	47.724	1.761	9.267	42.221	
5	1.287	6.774	54.498	1.287	6.774	54.498	1.605	8.448	50.668	
6	1.150	6.051	60.549	1.150	6.051	60.549	1.598	8.412	59.081	
7	1.027	5.404	65.953	1.027	5.404	65.953	1.306	6.872	65.953	

Faktör analizi Scor değerleri grafiği Şekil 6.27’de verilmiştir. Bu yöntem Cattell tarafından geliştirilmiştir. Şekle bakıldığında özdeğeri (Eigenvalue) birin üzerinde olan 7 bağımsız değişken ortaya çıkmıştır. Korelasyon matrisinin 1’den büyük özdeğer sayısı kadar faktör çıkarılacaktır. Dolayısıyla 7’den sonraki değerlerin 1’den küçük olduğu şekilde görülmektedir. Şekle bakıldığında faktör sayısının 7 olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

Şekil 6. 27. Faktör analizi Scor değerleri grafiği

Değerlendirme ölçeğinin faktör yüklerine ilişkin bilgiler Çizelge 6.47’de verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda 19 bağımsız değişkenden 7 faktör oluştuğu görülmektedir.

Faktör yükü 0.5 ve üzerinde olan değişkenler değerlendirmeye alınmış ve değerlendirmeye alınan bu değişkenlerin içeriğine göre isimlendirmelerde bulunulmuştur. Faktörler, dönüşümlü faktör yüklerinden faydalanılarak oluşturulmuştur. Faktörlerde yer alan maddelerin anlamları incelenerek faktör isimleri oluşturulmuştur. Faktör 1’in 4 maddeden, Faktör 2’nin 3 maddeden, Faktör 3’ün 2 maddeden, Faktör 4’ün 3 maddeden, Faktör 5’in 2 maddeden, Faktör 6’nın 3 maddeden, Faktör 7’nin 2 maddeden oluştuğu görülmektedir.

Faktör 1’de yer alan maddelerin yük değerlerinin 0.773 ile 0.570 arasında yer aldığı, Faktör 2’de yer alan maddelerin yük değerlerinin 0.741 ile 0.673 arasında yer aldığı, Faktör 3’te yer alan maddelerin yük değerlerinin 0.836 ile 0.672 arasında yer aldığı, Faktör 4’te yer alan maddelerin yük değerlerinin 0.810 ile 0.609 arasında yer aldığı, Faktör 5’te yer alan maddelerin yük değerlerinin 0.821 ile 0.718 arasında yer aldığı, Faktör 6’da yer alan maddelerin 0.774 ile 0.540, Faktör 7’de yer alan maddelerin 0.690 ile 0.509 arasında yer aldığı görülmektedir.

Birinci faktörü oluşturan maddelere bakıldığında, bu faktörde genç çiftçilerin yeniliklere açık olması, bilgi kullanımları, bilgiye erişimleri, işletme yönetimi yeteneğinden bahsedilen önermeler yer aldığı için 1. Faktöre ‘Tarımsal Bilinç’ faktörü adı verilmiştir. 1. Faktör incelendiğinde ‘Genç çiftçiler bilgiye erişim açısından iyidir.’ (0.773), ‘Genç çiftçiler yeniliklere açık kişilerdir.’ (0.681) , ‘Genç çiftçiler yayım hizmetlerine erişim açısından iyidir.’ (0.634), ‘Genç çiftçiler tarımsal işletmeyi yönetme açısından iyidir.’ (0.570), maddelerinin göreceli olarak daha fazla yüke sahip oldukları görülmüştür. Toplam varyansın %12.41’i bu faktör tarafından açıklanmaktadır.

İkinci faktörü oluşturan önermeler bakıldığında, bu faktörde genç çiftçilerin tarımla ilgili kurumlarla daha etkileşim halinde olması, ürünlerine sigorta yaptırılmaları, ürünleri mücadele konusunda daha önleyici tedbirler almasıyla ilgili olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu faktöre ‘Farkındalık Etkisi’ faktörü adı verilmiştir. 2. Faktör incelendiğinde ‘Genç çiftçiler tarımla ilgili kurumlarla etkileşim içindedir.’ (0.741), ‘Genç çiftçiler ürün/hayvan sigortası yaptırma konusunda hassas davranırlar.’

(0.697), ‘Genç çiftçiler hastalık / zararlılarla mücadele konusunda önleyici tedbirler alırlar.’ (0.673) maddelerinin göreceli olarak daha fazla yüke sahip oldukları görülmüştür. Toplam varyansın % 10.57’si bu faktör tarafından açıklanmaktadır.

Üçüncü faktörü oluşturan maddelere bakıldığında genç çiftçilerin kredi kaynaklarına erişimi ve kredi kullanımına yönelik önermeler yer aldığı için bu faktöre ‘Finansal Beceri’ faktörü adı verilmiştir. 3. Faktör incelendiğinde ‘Genç çiftçiler hibe- kredi finansman kaynaklarına kolay ulaşabilirler.’ (0.836), ‘Genç çiftçiler kredileri etkin kullanabilirler.’ (0.672), maddelerinin göreceli olarak daha fazla yüke sahip oldukları görülmüştür. Toplam varyansın %9.96’sı bu faktör tarafından açıklanmaktadır.

Dördüncü faktörü oluşturan maddelere bakıldığında bu faktörde genç çiftçilerin iletişimi ve teknoloji kullanımı yeteneklerinden bahsedilen önermeler yer aldığı için ‘İletişim ve Teknoloji Kullanım Becerisi’ faktörü adı verilmiştir. 4. Faktör incelendiğinde ‘Genç çiftçiler teknoloji kullanımı açısından iyidir’ (0.810), ‘Genç çiftçiler iletişim tekniklerini kullanabilme açısından iyidir’ (0.741), ‘Genç çiftçiler yenilikleri kullanabilme açısından iyidir.’ (0.609) maddelerinin göreceli olarak daha fazla yüke sahip oldukları görülmüştür. Toplam varyansın %9.26’sı bu faktör tarafından açıklanmaktadır.

Beşinci faktörü oluşturan maddelere bakıldığında bu faktörde genç çiftçilerin tohum, fide, fidan seçebilmesi, hayvanlara iyi bakabilmesine yönelik yatkinlarından bahsedilen önermeler yer aldığı için bu faktöre ‘Tarımsal Yatkinlık’ faktörü adı verilmiştir. 5. Faktör incelendiğinde ‘Genç çiftçiler tohum, fide, fidan seçme açısından iyidir’ (0.821), ‘Genç çiftçiler hayvan bakımı açısından yeterlidir.’ (0.718), maddelerinin göreceli olarak daha fazla yüke sahip oldukları görülmüştür. Toplam varyansın %8.45’i bu faktör tarafından açıklanmaktadır.

Altıncı faktörü oluşturan maddelere bakıldığında, bu faktörde genç çiftçilerin üretimi verimli yapması, üretim bilgisinin yeterli olması, üretimde karşılaştığı problemlerin üstesinden gelmesine yönelik önermeler yer aldığı için 6. Faktöre ‘Üretim Yeteneği’ faktörü adı verilmiştir. 6. Faktör incelendiğinde ‘Genç çiftçiler üretimi verimli yaparlar.’ (0.774), ‘Genç çiftçilerin üretim bilgisi yeterlidir.’ (0.673), ‘Genç çiftçiler üretim aşamasında karşılaştıkları problemleri çözme açısından yeterlidir.’ (0.540),

maddelerinin göreceli olarak daha fazla yüke sahip oldukları görülmüştür. Toplam varyansın %8.41'i bu faktör tarafından açıklanmaktadır.

Yedinci faktörü oluşturan maddelere bakıldığında, bu faktörde genç çiftçilerin ürünlerini pazarlaması, ve çevreye duyarlılık açısından iyi olduğuna yönelik önermeler yer aldığı için 7. Faktöre 'Pazarlama ve Çevre Bilinci' faktörü adı verilmiştir. 7. Faktör incelendiğinde 'Genç çiftçiler yetiştirdikleri ürün ya da hayvanları pazarlama konusundan az sorunla karşılaşmaktadır.' (0.690), 'Genç çiftçilerin çevreye duyarlılık açısından iyidir.' (0.509) maddelerinin göreceli olarak daha fazla yüke sahip oldukları görülmüştür. Toplam varyansın %6.87'si bu faktör tarafından açıklanmaktadır.

Çizelge 6. 48. Değerlendirme ölçeğinin faktör yükleri

	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7
Faktör 1	(X9) Genç çiftçiler bilgiye erişim açısından iyidir.	0.773					
	(X2) Genç çiftçiler yeniliklere açık kişilerdir.,	0.681					
	(X10) Genç çiftçiler yayım hizmetlerine erişim açısından iyidir.	0.634					
	(X1) Genç çiftçiler tarımsal işletmeyi yönetme açısından iyidir.	0.570					
Faktör 2	(X19) Genç çiftçiler tarımla ilgili kuruluşlarla etkileşim içindedir.		0.741				
	(X17) Genç çiftçiler ürün/ hayvan sigortası konusunda hassas davranırlar.		0.697				
	(X18) Genç çiftçiler hastalık / zararlılarla mücadele konusunda daha önleyici tedbirler alırlar.		0.673				
Faktör 3	(X11) Hibe – kredi finansman kaynaklarına kolay erişirler.			0.836			
	(X13) Kredileri etkin kullanırlar.			0.672			

Çizelge 6. 49. Değerlendirme ölçeğinin faktör yükleri (devam)

Faktör 4	(X5) Genç çiftçiler teknoloji kullanımı açısından iyidir.	0.810	
	(X6) Genç çiftçiler iletişim teknikleri kullanımını açısından iyidir.	0.741	
	(X4) Genç çiftçiler yenilikleri kullanabilme açısından iyidir.	0.609	
Faktör 5	(X7) Genç çiftçiler tohum seçimi açısından iyidir.	0.821	
	(X8) Genç çiftçiler hayvan bakımları açısından iyidir.	0.718	
Faktör 6	(X14) Genç çiftçiler üretimi verimli bir şekilde yapabilmektedir.		0.774
	(X15) Gençlerin üretim bilgisi yeterlidir.		0.673
	(X12) Genç çiftçiler üretim aşamasında karşılaştıkları problemlerini çözebilme açısından yetelirdir.		0.540
Faktör 7	(X16) Genç çiftçiler yetiştirdikleri ürünleri/hayvanları pazarlamada az sorunla karşılaşmaktadır.	..	0.690
	(X3) Genç çiftçiler çevreye duyarlılık açısından iyidir.		0.509

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye; tarım işletmelerindeki yapısal bozukluk, teknoloji kullanımındaki yetersizlik, düşük verimlilik gibi sorunlarla mücadele etmektedir. Tarımda yapısal bir değişikliğin meydana gelmesi için; işletme alanlarının büyümesi, modern tekniklere geçilmesi, kırdan kente göçün azalması, yaşlanan kırsal halkın gençleştirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla gençlerin kırsal alandan göçlerinin azaltılarak tarım sektöründe istihdam etmelerinin sağlanması gerekmektedir.

Bu araştırmada tarımsal üretim faaliyetinde bulunan genç çiftçilerin sosyoekonomik özellikleri, uğraştıkları tarımsal faaliyet türleri, genç çiftçilerin çiftçilik yapmasını ve genç çiftçilerin tarımsal üretimle uğraşmasını etkileyen faktörler ve çiftçiliği algılamalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada kullanılan birincil veriler; 18-40 yaş arasında ve tarım sektöründe yer alan 110 kişiyle yüz yüze görüşülerek anket yöntemi ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler 2018 yılını kapsamaktadır. Bu araştırmada ayrıca dünyada ve Türkiye’de bulunan genç çiftçilere yönelik yapılan çalışmalar da değerlendirilmiştir.

Araştırma kapsamında genç çiftçilerin ortalama yaşı 28.40 yıl, ortalama çiftçilik deneyim süreleri 11.02 yıl, ortalama eğitim gördükleri süre 10.95 yıl olarak tespit edilmiştir. Çiftçilerin en fazla öğrenim gördükleri eğitim düzeyi ise %48.18 oran ile liselerdir. Çiftçilerin %60.91’inin evli, %39.09’unun bekar olduğu saptanmıştır.

Genç çiftçilerin %47.27’sinin tarım haricinde başka bir mesleğinin de olduğu tespit edilmiştir. Genç çiftçilerin elde ettiği yıllık ortalama tarımsal gelir 40 bin 700 TL’dir. Sadece bitkisel üretimden elde ettikleri ortalama yıllık gelir 29 bin 445 TL, hayvansal üretimden elde edilen ortalama yıllık gelir 11 bin 254 TL olarak ortaya çıkmıştır. Genç çiftçilerin tarım dışı meslekten elde ettiği ortalama yıllık gelir ise 16 bin 518 TL olarak tespit edilmiştir. Genç çiftçilerin yıllık ortalama geliri ise 57 bin 218 tl olarak hesap edilmiştir.

Genç çiftçilerin ortalama işletme arazisi 54.70 dekar, ortalama işlenen arazi 51.98 dekar, ortalama sulanan arazi 33.89 dekar, ortalama kuru arazi 20.81 dekar, ortalama nadasa ayrılan arazi 1.28 dekar, nadas alanı olmayan tarıma elverişli olduğu halde boş bırakılan arazi ortalaması 1.43 dekar olarak hesap edilmiştir.

Genç çiftçilerin %41.82'si bitkisel üretim yanında aynı zamanda hayvansal üretim yaparken %58.18'i sadece bitkisel üretim yapmaktadır. Ancak bazı çiftçiler hayvansal üretimden gelir elde etmek için değil kendi öz tüketiminde kullanmak amacıyla hayvansal üretim yapmaktadır. Hayvan varlığı olan genç çiftçilerin %86.96'sı hayvansal üretimden gelir sağlarken %13.04'ü hayvansal üretimden gelir sağlamadığı, kendi tüketimi için kullandığı belirlenmiştir.

Genç çiftçilerin %43.64'ünün tarımsal desteklerden faydalandığını belirtirken %56.36'sının tarımsal desteklerden faydalanmadığı saptanmıştır.

Genç çiftçilerin %67.27'si çiftçiliğe devam etme düşüncesinde iken %32.73'ü çiftçiliğe devam etmek istemediğini söylemiştir.

Genç çiftçilerin %84.55'inin aynı ürünleri üretmeye devam edeceği, %15.45'inin ise kar oranının düşmesi, verimin azalması gibi sebeplerden dolayı ürün değişikliği yapacağı ortaya çıkmıştır.

Genç çiftçilerin miras kalacak araziye değerlendirme eğilimleri %83.64 oran ile işleme, %10.91 oran ile satma, %5.45 oran ile kiraya verme şeklinde sıralanmıştır.

Genç çiftçilerin %60.00'ının teknik bilgi aldığı, %40.00'ının teknik bilgi yardımı almadığı saptanmıştır. Genç çiftçilerin teknik bilgileri ; zirai ilaç bayi, il-ilçe tarım ve orman müdürlükleri ve internet aracılığı ile aldığı ortaya çıkmıştır. Genç çiftçilerin bilgi almaya en çok ihtiyaç duyduğu konu ise ilaçlamadır. Bu konuyu gübreleme, sulama ve budama konuları takip etmiştir. Genç çiftçilerin yenilik öğrenme kaynağı ise %62.73 oran ile eş, dost, akraba olarak tespit edilmiştir. Çiftçilerin herhangi bir sorunla karşılaştığı zaman ilk olarak başvurduğu yer %55.45 oran ile zirai ilaç bayileridir. Bunu sırasıyla kendi tecrübesine dayanarak sorunu çözmesi, eş, dost

akrabaya danışması ve İl-İlçe Tarım Ve Orman Müdürlüğüne başvurması ifadeleri takip etmektedir.

Genç çiftçilerin %12.73'ü tarımla ilgili bir sertifikaya sahiptir. Bu sertifika konuları ise; iyi tarım, budama, alet makine kullanımı, ilaçlama, hayvan yetiştirme, tohum yetiştirme şeklinde dağılım göstermiştir. Çiftçilerin %37.27'sinin tarımla ilgili bir sertifikasının olmadığı ortaya çıkmıştır.

Çiftçilerin %62.73'ü tarımla ilgili programlar izlediği, %24.55'i tarımla ilgili dergiler okuduğu, %95.45'inin internet kullandığı saptanmıştır. Çiftçilerin %2.86'sı sadece tarım amaçlı, %14.29'u sadece tarım dışı, %82.26'sı ise hem tarım amaçlı hem de tarım dışı amaç ile internet kullandığı tespit edilmiştir.

Genç çiftçilerin %85.45'i ürünlerini satma aşamasında sorun yaşadığını, %14.55'i herhangi bir sorun yaşamadığını belirtmiştir. Bu yaşanan sorunlar; fiyat, tüccar ile anlaşamamazlık, ürünleri satacak pazarlama yeri olmaması ve satıcıdan para teminin yapılamaması şeklinde sıralanmıştır.

Genç çiftçilerin işletmelerine yatırım yapma durumlarına bakıldığında ise, çiftçilerin %71.82'si işletmesine yatırım yapmış; %28.18'i yatırım yapmamıştır. Yatırım yapılan konular ise; sulama, alet-makine, arazi alımı, bina-yapım onarımı şeklinde gerçekleştirilmiştir. Çiftçilerin %53.16'sı öz kaynağından, %30.38'i yabancı kaynaktan, %16.46'sı hem öz kaynağından hem yabancı kaynaktan yararlanarak yatırım yapmıştır.

Genç çiftçilerin paralarını değerlendirme düşünceleri ise; %51.82'si tarımsal yatırım yapacağını, %19.09'u ev alacağını, %14.55'i arsa alacağını diğer çiftçiler ise; altın döviz alacağını, bankaya yatıracağını, evinde saklayacağını belirtmiştir.

Genç çiftçilerin köylerin ve çiftçiliğin gelişmesi için verdiği önerilere bakıldığında ilk sırada %48.18 oran ile köylere kooperatiflerin açılması gerektiği önerisi yer almıştır. Genç çiftçiler için kooperatifler ürünlerin tanıtımı, pazarlanması, çiftçilerin birlik olması, kredilere daha kolay erişebilmedi, bilgi düzeyini geliştirebilmesi, ihtiyaçlarını daha kolay giderebilmesi vb. gibi faktörler açısından çok önemlidir. Diğer öneriler ise;

kırsal alanlarda eğitim kurumlarına daha fazla önem verilmeli, tarım projeleri geliştirilmeli, pazar imkanları yaratılmalı, tarım kuruluşları çiftçilerle daha aktif olmalı, ürünler için ihracat ortamları yaratılmalı ve arazi toplulaştırma çalışmalarının çoğaltılması şeklinde sıralanmıştır.

Genç çiftçilere göre kırsal avantajlar incelendiğinde ilk sırada %30.00 oran ile kırsal alanların geçim kaynağı yaratma ifadesi yer almıştır. Diğer avantajlar ise %23.64 oran ile sakin ve huzurlu olması, %20.91 gelenek, göreneklerin daha güçlü olması, %13.64 oran ile doğal yaşamın olması, %9.09 ile kırsal alanların temiz havaya sahip olması ve %2.73 oran ile akraba ilişkilerin iyi olması ifadeleri yer almıştır. Dezavantajlara bakıldığında ise ilk sırada %29.09 oran ile sosyal alanların eksikliği yer almaktadır. Diğer dezavantajlar ise; %21.82 oran ile gelir seviyesinin düşüklüğü, %18.18 oran ile eğitim hizmetlerinin eksikliği, %13.64 oran ile kırsal alanlardaki işsizlik, %10.91 oran ile ulaşım eksikliği, %3.64 oran ile sağlık hizmetlerinin eksikliği, %2.73 oran ile altyapı eksikliği yer almıştır.

Genç çiftçilerin göç etme eğilimlerine bakıldığında; %30.91 oran ile genç çiftçilerin göç etmek istediği, %69.09 oran ile göç etmek istemediği saptanmıştır. Bu oranlara bakıldığında ise göç etmek isteyen çiftçilerin oranı azımsanmamalıdır. Çiftçilerin göç etme gerekçelerinde ilk sırada %73.53 oran ile gelir yetersizliği yer almıştır. Diğer gerekçeler ise; üretime devam etmeyecek olması, aile içi anlaşmazlık ve mevcut arazinin olmaması şeklinde ifade edilmiştir.

Genç çiftçileri kente çeken durumlara bakıldığında ilk sırada %47.06 oran ile yaşam standartlarının yüksek olması yer alırken, %20.59 oran ile kentsel alanlarda eğitimin kalitesinin daha iyi olması, %17.64 oran ile gelir seviyesinin daha yüksek olması, %14.71 oran ile kentsel alanlarda iş imkanlarının olması şeklinde sıralanmıştır.

Genç çiftçilerin göçlerin azaltılması için verdiği önerilerde ilk sırada %65.45 oran ile küçük işletmelere ve çiftçilere girdi desteği verilmesi şeklinde olmuştur. Diğer öneriler ise %39.09 oran ile gençlere kırsal alanlarda iş imkanı sağlanmalı, %24.55 oran ile maliyet düşürücü önlemler alınmalı, %12.73 faizsiz kredi verilmeli, %10.00 oran ile eğitim kurumlarına önem verilmeli ifadeleri yer almıştır.

Genç çiftçilerin yaşadığı sosyokültürel sorunlar incelendiğinde yaşanan en büyük sorun %52.48 oran ile sosyal aktivite eksikliği olmuştur. Bir diğer sorun ise %30.69 oran ile kırsal alanda yaşayan genç erkeklerin evlenme aşamasında sorun yaşamasıdır. Bu sorunu oluşturan başlıca etmen; ebeveynlerin kız çocuklarının kırsal alanlarda yaşamasını istememesi ve ebeveynlerin çocuklarını çiftçilik mesleği haricinde diğer meslek gruplarında çalışan kişilerle evlendirmek isteğidir. Diğer sorunlar ise %10.89 oran ile toplumda çiftçilerin hor görülmesi ve %5.94 oran ile kırsal alanlarda yaşanan toplum baskıları olmuştur.

Genç çiftçilerin %60.00'ının toprak analizi, %40.00'ının yaprak analizi yaptırdığı, %83.64'ünün damla sulama yöntemini kullandığı ortaya çıkmıştır. Çiftçilerin %79.09'unun traktörü, %90.91'inin akıllı telefonu olduğu saptanmıştır. Hayvansal üretim yapan çiftçilerin ise %40.00'ı yem bitkisi ekimi, %25.00'ı silaj yapmaktadır. Bunun yanında hayvansal üretim yapan çiftçilerin %37.50'sinin suni tohumlama yöntemini kullandığı ve %35.50'sinin süt sağım makinesine sahip olduğu saptanmıştır. Genç çiftçilerin %73.64'ü Genç Çiftçi Destekleme Projesi'nden haberdardır. Haberdar olan çiftçilerin %74.07'si projeyi araştırmış, %54.32'si başvurmayı düşünmüş, %32.10'u başvuruyu yapmıştır. Başvuru yapan çiftçilerin ise %20.00'si desteklerden faydalanmıştır.

Genç çiftçilerin %72.84'ü projenin avantajlı yönlerinin olduğunu düşünürken %27.16'sı projenin avantajlı bir yönünün olmadığını belirtmiştir. Bu avantajlar ise; projenin karşılıksız olması, kırsal alanlarda yaşamaya devam etmeye teşvik etmesi, kırsal alanlarda yaşayanların göç etme eğiliminin azalması, kırsal alanlarda iş imkanı yaratması, tarımsal üretimde sağlanacak artış sayesinde ülke ekonomisine katkı sağlaması şeklinde belirtilmiştir.

Genç çiftçilerin %79.01'i projenin dezavantajlı yönlerinin olduğunu düşünürken %20.99'u dezavantaj olmadığını düşünmektedir. Bu dezavantajlar ise; desteğin ihtiyacı olana verilmemesi, hayvanların hasta ya da verimsiz olması, destek miktarının yeterli olmaması, destek verilen kişi sayısının az olması, destek sonrası kontrollerin yetersiz olması, destek alma süresinin uzun olması ve destek alma aşamasındaki koşulların çok olması şeklinde ifade edilmiştir.

Genç çiftçilerin %24.69'u geçim kaynağı yaratması, üretimde devamlılığı sağlaması yönünden projeden beklentilerinin karşılanacağını düşünürken %75.31'i destek miktarının, kişi sayısının, hayvan sayısının az olması gibi sebeplerden dolayı beklentinin karşılanmayacağını düşünmektedir.

Çalışmada çiftçilik algılamaları bölümünde sadece bitkisel üretim yapanlar ile bitkisel üretim yanında hayvansal üretim yapan çiftçiler karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda 'Eğer iş teklifi gelirse çiftliği bırakırım.', 'Tarım sektörü potansiyel olarak gençler için büyük bir istihdam alanıdır.', 'Gençlere yönelik tarımsal destekler gençlerin tarım sektörüne katılımı için iyi bir motivasyon kaynağıdır.', 'Genç çiftçilerin sosyoekonomik koşulların iyileştirilmesi gençlerin köyde kalma ve çiftçilik yapma eğilimini artırır.' İfadelerinde istatistiki anlamda bir farklılığın olduğu, iki grup arasındaki farklılığın tesadüften ileri gelmediği ortaya çıkmıştır.

Anket yapılan çiftçilerin; çiftçiliğe yönelik tutum ve davranışlarını değerlendirmeleri amacıyla 19 değişkenli likert ölçeği uygulanmış, güvenilirlik analizinde toplam 19 değişkenin Cronbach Alpha değeri 0.794 olarak hesap edilmiştir. Analizde KMO değeri 0.698 olarak bulunmuştur. 0.50'den büyük bulunduğu için KMO değerinin kabul edilebilir bir seviye olduğu ortaya çıkmıştır. Faktör analizi sonucunda özdeğeri birin üzerinde olan 7 bağımsız değişken tespit edilmiştir. Bağımsız değişkenin bütün değişkenleri temsil etme oranı % 65.95 olarak hesaplanmıştır. Birinci faktör toplam varyansın %12.41'ini, ikinci faktör %10.58'ini, üçüncü faktör %9.96'sını, dördüncü faktör %9.27'isini, beşinci faktör %8.45'ini, altıncı faktör %8.41'ini, yedinci faktör %6.87'sini açıkladığı görülmektedir.

Kırsal alanlarda yaşayan gençlerin ikamet ettikleri alanlarda istihdam sağlayamamaları, sosyo-kültürel etkinliklerden yeteri kadar faydalanamamaları gibi nedenlerden dolayı gençler, imkân ve istihdam olanakları daha fazla olan kentlere göç etmektedirler. Bu göç de terk edilen kırsal alanların etkin bir şekilde kullanılamaması gibi sorunlar nedeniyle ülke ekonomisi için oldukça kötü sonuçlar doğurarak tarım sektörünün gerilemesine ve yaşlanmasına neden olmaktadır. Bu sebeple tarım sektöründe faaliyet gösteren kişilerin giderek yaşlanmasını önlemek amacıyla gençlere yönelik projeler geliştirilmeli ve bu projeler uygulanmalıdır. Gençlerin kırsal alanda faaliyet gösterebilmelerine yardımcı olunarak, gençlerin desteklenmesi

gerekmektedir. Dolayısıyla gençler için kırsal alan daha cazip hale getirilmelidir. Genç çiftçilere yönelik yapılacak çalışmalar tarım sektörünün potansiyelini artırıcı etki gösterecektir. Bu doğrultuda gençler tarım sektörüne kazandırıldığında hem tarım nüfusu gençleşecektir hem de gençler istihdam edilmiş olacaktır. Gençleşen tarım sektöründe modern üretim tekniklerinin kullanılması kolaylaşarak, verim artacak, tarım sektöründe istihdam eden kişilerin refah düzeyinde bir artış yaşanacaktır. Bunun sonucunda ise kırsal kesimdeki gençler istihdam imkanı bulabildiği için tarım sektöründeki kişilerin giderek yaşlanması probleminin önüne geçilmiş olunacaktır.

Gençlerin çiftçilikten vazgeçmemeleri ve vazgeçenlerin de çiftçiliğe dönmelerini sağlamak için Genç Çiftçi Destekleme Projesi gibi uygulamaların yanında genç çiftçilerin kırsalda yaşam kalitelerini ve yaşam güvencelerini sağlayacak sosyo ekonomik ve kültürel düzenlemeler gerçekleştirilmelidir. Gençler için çiftçilik bir yaşam biçiminden ziyade bir meslek olarak algılanacak şekilde düzenlemelerin yapılması önem arz etmektedir. Ayrıca çiftçiliğin bir meslek olarak algılanması için istikrarlı gelir sağlayıcı bir geçim kaynağı olarak çiftçiliğin yeniden kurgulanması gerekmektedir. Bu amaçla tarımsal üretimde kendine yeterliliğin ve üretimde devamlılığın sağlanması için tarım politikaları kurgulanırken genç çiftçilerin içinde yer aldığı projelere öncelik verilmeli, ürün ve girdi piyasalarında istikrar sağlayıcı önlemler alınmalıdır.

Araştırma sonucunda çiftçilerin görüşleri de dikkate alınarak; tarım sektörünün sürdürülebilirliğinin sağlanabileceği, kırsal alanlarda gençlerin istihdam imkanı bulabileceği, kırsal alanların yaşlanmasının önüne geçilebilmesi için Türkiye’de genç çiftçilere yönelik yapılabilecek öneriler aşağıda verilmiştir:

- Genel olarak bakıldığında kırsal alanlarda yaşayan kişiler gelir seviyelerinin düşük olduğunu belirtmektedir. Gelir seviyesinin düşük olması ise ekonomik sorunları meydana getirmektedir. Çiftçilerin girdi kullanımındaki maliyetlerin düşürülmesi gibi önlemler alınarak kırsal alanlarda yaşayan kişilerin gelirlerinin artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir.
- Kırsal alanlarda tarımsal ürünlerin işlenebileceği yatırım faaliyetleri artırılarak kırsal sanayi geliştirilmeli, gençlere kırsal alanlarda istihdam imkanı sağlanmalı bu sayede tarım sektöründe gençlerin rolü artırılmalıdır. Ayrıca

kırsal yatırım faaliyetlerinde genç yatırımcılara öncelik verilmeli, istihdam olanakları yaratılmalı dolayısıyla kırdan kente göçlerin önüne geçilmeye çalışılmalıdır

- Genç çiftçilere üretimi destekleyici olarak faizsiz kredi imkanları yaratılarak, ekonomik açıdan karşılaştığı sorunların yıkıcı etkisi azaltılmaya çalışılmalıdır.
- Kırsal alanlarda, eğitim, sağlık ve ulaşım gibi hizmetlere kolay erişim olanaklarının sağlanması, bu sayede kentsel alanların çekici özelliğinin azaltılması gerekmektedir.
- Kooperatifler; ortaklarının her türlü ihtiyaçlarını elde etmelerini sağlamak için kurulmaktadır. Kırsal alanlarda genç odaklı kooperatifler kurularak gençler arasında dayanışma arttırılmalı ve kooperatifler sayesinde gençlerin ihtiyaçları giderilmeye çalışılmalıdır.
- Kırsal alanlarda gençlere tarımsal konular hakkında yayım ve eğitim çalışmalarına daha fazla önem verilmelidir, aynı zamanda çiftçiliğin saygınlığından bahsedilerek dünya genelinde önemli ve vazgeçilemez bir meslek konumunda olduğu gençlere aşılansarak çiftçilik mesleğine yönelik pozitif bakış açısı yaratılmalıdır.
- Tarım sektöründe çalışan gençler herhangi bir sorun veya bir ihtiyaçla karşılaştığı zaman kurumlar tarafından öncelik sağlanarak gençlerin taleplerine yönelik teknik yardımlar edilmelidir.
- Tarımsal üretimde gençlere; ürün çeşitlendirmesi gibi tarımsal risklerin azaltılabileceğine dair bilgilendirmeler yapılarak, tarımsal üretimde yaşayacağı sorunlar en aza indirgenmeye çalışılmalıdır. Dolayısıyla tarım sektöründe meydana gelebilecek istenmeyen durumların önlemleri alınmalıdır.

- Gençlere yönelik tarımsal destekleme projeleri, projedeki destek miktarı ve yararlanacak kişi sayıları daha da artırılarak gençlere kırsal alanlarda istihdam imkanı sağlanmalı bu sayede tarım sektöründe gençlerin rolü artırılmalıdır.
- İyi tarım, organik tarım gibi çevreye de zararın az olduğu üretim modellerinin desteklemesi yapılarak gençlerin üretim kalitesi artırılmalı ve bu ürünlere yönelik oluşan pazarların gelişmesine katkı sunulmalıdır.

8. KAYNAKÇA

- Abacı, N., (2018). *Çiftçilerin Üretim Desenine Karar Verme Süreci: Samsun İli Bafra İlçesi Sebze Yetiştiricileri Örneği*. (Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Adamowicz M., Szepeluk A. (2016). *Support To Young Farmers As Part Of Agricultural Policy Of The European Union*. Problems of Agricultural Economics, 3(348), 106-127.
- Aggelopoulos S., Rabatzis G. (2010.) *European Union Young Farmers Program: A Greek Case Study*. New Medit, A Mediterranean Journal of Economics, Agriculture and Environment 9(2), 50-55.
- Anonim (2000). *Isparta Çevre Durum Raporu*, Isparta Valiliği İl Çevre Müdürlüğü, Isparta.
http://webdosya.csb.gov.tr/db/isparta/menu/isparta-cevre-durum-raporu-2018_20180523040208.pdf (Son Erişim Tarihi: 01.10.2018)
- Anonim (2010). *Çoban Eğitimi Projesi Tanıtım Toplantısı*,
http://www.mevka.org.tr/Content/ViewArticle/coban_egitimi_projesi_taniti_toplantisi?articleID=DwzVOOmT9q8%3D (Son erişim tarihi :20.06.2019)
- Anonim (2016). Tarım Ve Orman Bakanlığı, *14 bin 970 Genç Çiftçi Projesine Hibe Desteği Verilecek*.
<https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/987/14-Bin-970-Genc-Ciftci-Projesine-Hibe-Destegi-Verilecek> (Son erişim tarihi: 01.10.2018)
- Anonim (2016a). Tarım ve Orman Bakanlığı, *Genç Çiftçi Projesi*
<https://www.tarimorman.gov.tr/BIDB/Haber/24/Genc-Ciftci-Projesi>(Son erişim tarihi: 29.12.2018)
- Anonim (2017). *Tarım Ve Orman Bakanlığı, Genç Çiftçilere 2017 Yılında 483 Milyon TL Hibe Verilecek*.
<https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/1148/genc-ciftcilere-2017-yilinda-483-milyon-tl-hibe-verilecek> (Son erişim tarihi: 01.10.2018)
- Anonim (2017a). Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, *2017 Yılı Performans Programı*.
https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_01/30154029_2017_YYIY_Performans_ProgramY.pdf (Son erişim tarihi:19.06.2019)
- Anonim (2018). Tarım Ve Orman Bakanlığı, *Bu Yıl 16 Bin 733 Genç Çiftçimize 503 Milyon TL Hibe Vereceğiz*,
<https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/1427/Bu-Yil-16-Bin-733-Genc-Ciftcimize-503-Milyon-Tl-Hibe-Verecegiz> (Son erişim tarihi:03.10.2018)
- Anonim (2018a). Isparta İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü.
<http://www.ispartakulturturizm.gov.tr/tr,71025/iklim.html> (Son erişim tarihi 03.08.2018)

- Anonim (2018b). Isparta Tarım ve Ormancılık İl Müdürlüğü, *Isparta İlinde Arazi Dağılımı*.(Son erişim tarihi: 03.10 2018)
- Anonim (2018c). Isparta Tarım ve Ormancılık İl Müdürlüğü, *Isparta İlinde Tarım Alanları Dağılımı*. (Son erişim tarihi: 22.11. 2018.)
- Anonim (2018d). Isparta Tarım ve Ormancılık İl Müdürlüğü, *Isparta İlinde Hayvan Varlığı*. (Son erişim tarihi: 22.11. 2018)
- Anonim (2019). Isparta İli Haritası. Erişim Tarihi : 14.04.2019.
<http://ozenliforum.com/archive/index.php/thread-3777.html>
- Arlı, R., Balcı, M., Abay. C. (2014). *Gençlerin Kırsalda Çiftçilik Yapma Eğilimleri: Akhisar İlçesi Örneği*. Ulusal Aile Çiftçiliği Sempozyumu 30-31 Ekim 2014, Ankara. 27-32.
- Aşkın, E., Yayar, R., Oktay, Z., (2013). *Kırsal Göçün Ekonometrik Analizi: Yeşilyurt İlçesi Örneği*. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 14 (2): 231-252.
- Baran, A., G. (2013). *Genç ve Gençlik: Sosyolojik Bakış Gençlik*. Araştırmaları Dergisi, 1 (1), 5-25, Ankara.
- Basmacı, G., S. (2011). *Genç İşsizliği Ve Türkiye’de Genç İşsizliğine Yönelik Çözüm Arayışları*. (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü)
- Baş, H. (2017). *Türkiye’de Genç Nüfus: Sorunlar Ve Politikalar*. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2 (27), 255-288, Isparta.
- Başbuğ, T. (2016). *Yayla Koşullarında Örtüaltı Yetiştiriciliği Yapan İşletmelerin Maliyet Ve Karlılığının Analizi: Antalya İli Elmalı İlçesi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Bıtrık, F. (2018). *Eğirdir Gölü Çevresinde Tarımsal Üretim Yapan Çiftçilerin Çevresel Tutumlarının Belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Bozkıran, S. (2015). *Tıbbi Ve Aromatik Bitkiler Pazarlaması: Lavanta Örneği-Isparta* (Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Faktör Analizi: Temel Kavramlar Ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı*. Eğitim Yönetimi Dergisi, 32, 470-483
- Can, A. B., Engindeniz, S. (2017). *Kırsal Kesimde Gençlerin İstihdam Sorunları: Türkiye Üzerine Bir İnceleme*, Kayıt Dışı İstihdam ve Ekonomi, 94-103.

- Carbone A., Subioli G. (2008). *The Generational Turnover In Agriculture: The Ageing Dynamics And The Eu Support Policies To Young Farmers*. The Cap After The Fischler Reform: National Implementations, Impact Assessment And The Agenda For Future Reforms.
- CEJA, (2016). *Young Farmer Manifesto*. The European Council of Young Farmers.
- Coşkun, O., Zaman. S. (2012). *Kentlere Göç Eden Kırsal Nüfusun Kentsel Uyumu Ve Kentleşme Düzeyleri Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma: Erzurum Kenti Örneği*. Uluslararası İnsan Ve Bilim Dergisi, 9 (1), 1050 – 1062.
- Çelik, N. (2018). *Tarımda Kadın Girişimciliği Ve Genç Çiftçi Projesi: Kahramanmaraş İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Çetin, F., G. (2014). *Genç İstihdam Ve Türkiye’de Teşviklerin Genç İstihdamına Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü)
- Doğan, H. G., Kan, A., Kan, M., Tosun, F., Uçum, İ., Solmaz, C., Birol., D. (2019). *Türkiye’de Genç Çiftçi Proje Desteğinden Yararlanma Düzeyini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi*. Türk Tarım Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi, 6(11): 1599-1606.
- DAKA, (2018). *Genç Çiftçi Profili Araştırması, Van İli Örneği*. http://www.daka.org.tr/panel/files/files/yayinlar/genc_ciftci_raporu_2018.pdf
- Deviren, D. (2016). *Kırsal Alan Koşullarında Kırsal Gençliğin Yaşam Memnuniyetleri Ve Gelecek Beklentileri: Tokat İli Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Doğanay, S., Alım, M. (2010). *Türkiye’de Kırsal Nüfusun Şehir Algısı Üzerine Bir Araştırma: Yeşilyurt Köyü Trabzon*, Doğu Coğrafya Dergisi, 15 (23), 172-184.
- Eren Y. G., ve Öcal. F. (2016). *Kırsal Göç ve Tarımsal Üretime Etkileri*, Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi, 20 (2), 154 – 158.
- Günaydın, B. (2017). *Sivas İlinde Yem Bitkileri Üretimi Ve Maliyeti*. (Yüksek Lisans Tezi Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Gülbasar, Şire, G. (2009). *Lise Eğitimine Devam Eden Kırsal Gençlik Ve Toplumsal Cinsiyet: Adana İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Gülçubuk, B., Yıldırak, N., Kızılaslan N., Özer, D., Kan M., Kepoğlu. A. (2010). *Kırsal Kalkınma Yaklaşımları Ve Politika Değişimleri*, Türkiye Ziraat Mühendisliği VII. Teknik Kongresi, 11-15 Ocak 2010, Ankara.

- Gürbüz, M., Karabulut, M. (2008). *Kırsal Göçler ile Sosyo-Ekonomik Özellikler Arasındaki İlişkilerin Analizi*. Türk Coğrafya Dergisi, (50),37-60, İstanbul.
- Güresinli, S., B. (2015). *Tarım Sektöründe Aile Çiftçiliği, Kadın Ve Genç İstihdamı Üzerine Bir Değerlendirme*, Avrupa Birliği Uzmanlık Tezi. 117s. Ankara.
- Güreşçi, E. (2009). *Kırsal Göç ve Tarım Politikası Arasındaki İlişki*. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE), (22), 51-67, Muğla.
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, 2.Baskı, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti., 331s.
- Karahan, H. (2006). *İli Harmanlık İlçesinin Sosyo-Ekonomik Yapısı Ve Göç Sorununun İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı)
- Karaturhan, B., Çukur, T., Bostan, D., Kaya, S. (2012). *Türkiye’de Kırsal Gençliğe Yönelik Yürütülen Yayım ve Eğitim Çalışmaları*. 10. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi. 5-7 Eylül 2012. Konya.
- Resmi Gazete. (2018). *Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ*, 24 Mart 2018, Resmi Gazete (Sayı: 30370).
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180324-14.htm>
- Kızılaslan, N. (2006). *Kente Uzaklığın Kırsal Aile Yapısına Etkileri*. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (3), 141-162.
- Kimaro, P. J ., Towo, N., Moshi, B., H. (2015). *Determinants Of Rural Youth’s Participation In Agricultural Activities: The Case Of Kahe East Ward In Moshi Rural District, Tanzania*, International Journal Of Economics, Commerce And Management, 3(2). 1-49.
- Kan, A., Kan, M., Doğan, H. G., Tosun, F., Uçum, İ., Solmaz, C. (2018). *Evaluation Of Young Farmers Project Support Program In Terms of Agri-Entrepreneurship in Turkey*. Journal of Agricultural Sciences. 55(4), 1021-1031. Pakistan
- Kan, M. Tosun, F. Kan, A. Gokhan Dogan, H., Ucum, I., Solmaz, C. (2019) *Young Farmers in Agriculture Sector of Turkey: Young Farmers Support Program*. Journal of Agricultural Science and Technology. 21. 15-26.
- Khalaf, K. (2007). *Faktör Analizi ve Bir Uygulaması*. (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Kocaman, B., Yanık, R. (2013). *Kırsal Yerleşimlerde Göç İsteğinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma*, Alinteri Zirai Bilimler Dergisi, 23(2). 29-34.

- Kontogeorgos, A., Tselempis, D., Karipidis, P. (2014). *Young Farmers' Perceived Service Quality of the Greek Ministry of Agriculture: A SERVQUAL Approach*. Agricultural Economics Review, Greece.
- Köseoğlu, M., Yamak, R. (2008). *Uygulamalı İstatistik*. Derya Kitapevi, 341s.
- ILO. (2014). *Global Employment Trends 2014: Risk of a Jobless Recovery*, Geneva.
- ILO. (2018). *World Employment Social Outlook Trends 2018*
- Lwanga, H. (2015). *Adopting and Practising ICT-led Agriculture by Young Farmers: A Success Story in Luwero District, Uganda*. CTA Working Paper. Uganda.
- Maç, H. (2013). *Yem Bitkileri Üretim Desteği Politikasının Değerlendirilmesi: Konya İli Ereğli İlçesi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Mesci, O. (2018). *Isparta İlinde Arazi Topluştırması Yapılan Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi*,(Yüksek Lisans Tezi Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Miller, L. (2010). *Young Farmers: The Future of Agriculture*. Report of the Standing Committee on Agriculture and Agri-Food. 40. Parliament, 3.Session, Canada.
- Nag, A.; Jha, S. Kumar; Mohammad, A.; Maiti, S.; Gupta, J.; Gosain, D. K.; Datta, K. K.; Mohanty, T. K. (2018). Predictive Factors Affecting Indian Rural Farm Youths' Decisions to Stay in or Leave Agriculture Sector. *Journal of Agricultural Science and Technology*. 20(2), 221-234.
- Ögel, H. (2018). *Şırnak İlinde Küçükbaş Yetiştiriciliğinin Ekonomik Yapısı Ve Sorunları*. (Yüksek Lisans Tezi ,Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Öz, Ç. F. (2016). *Isparta İli Kiraz İhracatının Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Özgür, A. (2018). *Adana İli Ceyhan İlçesinde Çiftçilerin Tarımsal Desteklemeye Yaklaşımları Ve Desteklerin Üretime Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Öztürk, H. (2015). *Yaşlanma Ve Kırsal Yaşlılık Mevcut Durum Raporu*, Bilim, Kültür, Eğitim, Araştırma, Uygulama, Üretim ve İşletme Kooperatifi, Ankara.
- Quendler, E. (2012). *Young Farmers with Future*. Bundesanstalt für Agrarwirtschaft, Austria.

- Parlak, H. (2018). *Taze Fasulye Üretiminin Ekonomik Yapısı Ve Sorunları: Burdur İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Polat, Y. (2012). *Faktör Analizi Yöntemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi Ve Hayvancılık Denemesine Uygulanışı*. (Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Redigor, J. (2012). *EU Measures to Encourage and Support New Entrants*. A Study By The European Parliament. Available at:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>
- Romoto, G. (2012). *Young People Perception Of Rural Areas*. A European Survey Carried Out In Eight Member States. L'agricoltura A Beneficio Dı Tutti, Italy.
- Saçlı, Y. (2014). *Tarımsal Üretim ve Tarımsal İşletmelerin Sürdürülebilirliğinin Sağlanmasında Aile Çiftçiliğinin Rolü ve Türkiye*, Ulusal Aile Çiftçiliği Sempozyumu 30-31 Ekim 2014, Ankara.
- Szafraniec, K. Szymborski, P., Wasielewski, K. (2017). *Between the School and Labour Market. Rural Areas and Rural Youth in Poland, Romania and Russia*. Eastern European Countryside, 21(1) 5-25.
- Tatlıdil, H. (2002). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Analiz*. Ankara
- Turhan, Ş. (2005). *Tarımda Sürdürülebilirlik Ve Organik Tarım*. Tarım Ekonomisi Dergisi, 11(1), 13 - 24.
- TÜİK, (2016). *Türkiye İstatistik Kurumu Kayıtları Sistemi*, 2016. Erişim Tarihi:03.11.2018.
- TÜİK, (2016a). *Tarımsal İşletme Yapı Araştırması*, 2016. Erişim Tarihi: 03.01.2019
- TÜİK, (2019). *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi*, 2016. Erişim Tarihi: 03.01.2019
- TÜİK, (2019a). *İşgücü İstatistikleri, 2018*. Erişim Tarihi : 09.04.2019
- Unakıtan, G. Başaran, B., (2018) *Genç Çiftçi Projesinin Başarısı İçin Bir Öneri: Genç Çiftçi Kooperatifleri*, Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 04 (02). 149-157.
- Üçpınar, F. (2016). *Konya İli Derbent İlçesi Taze Fasulye Üretimi Yapılan Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Ünal, Ç. İlter, İ. Yılar, B. (2013). *Kırsal Kesimde İkamet Eden Lisans Öğrencilerin Şehir Algıları: Nitel Bir Analiz*. Atatürk Üniversitesi Doğu Coğrafya Dergisi, 18 (30), 29 -46.

- Vidickienė, D. (2017). *Attractiveness of Rural Areas for Young, Educated Women in Post-Industrial Society*. In *Eastern European Countryside* 23(1):171– 190.
- Villa, M. (1999). *Born To Be Farmers? Changing Expectations in Norwegian Farmers' Life Courses*, *Sociologia Ruralis*, 328- 342.
- Yılmaz, M. (2012). *50 Yılda (1960-2010) Van İlinde Kırsal Nüfus Değişimi*, Atatürk Üniversitesi, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 17(28). 33-56.
- Yılmaz, Ş. G. (2012). *İşletmelerde Pamuk Üretim Maliyeti, Karlılık Düzeyi Ve Uygulanan Politikaların Değerlendirilmesi: Antalya İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Yılmaz, M. (2015). *Türkiye’de Kırsal Nüfusun Değişimi Ve İllere Göre Dağılımı (1980-2012)*, Atatürk Üniversitesi, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 20 (33), 161- 188.
- Yiğit, F. (2019). *Antalya İlinde Serada Sebze Üretimi Yapan İşletmecilerin Girişimcilik Davranışları Ve Kararlarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü)

EKLER

EK A. Kriter Tabloları

Ek A.1. 2016 Yılı Genç Çiftçi Puanlama Kriterleri

Ek A.2. 2017 Yılı Genç Çiftçi Puanlama Kriterleri

Ek A.3. 2018 Yılı Genç Çiftçi Puanlama Kriterleri

EK A. Kriterler Tabloları

Ek . A .1. 2016 Yılı Genç Çiftçi Puanlama Kriterleri

A- GENÇ ÇİFTÇİ KRİTERLERİ	Puan	Referans Puan	Aldığı Puan
1.Başvuru Sahibinin Yaşı			
18-30	10	10	
31-40		8	
2.İkametgah Yerinin Kırsal Nüfus Sayısı			
1000 ve Altında	10	10	
1001 – 10.000		8	
10.001- 20.000		6	
3. İkametgah Yerinin İl – İlçe Merkeze Uzaklığı			
40 Km'den Uzak	10	10	
10 - 40 Km		8	
10Km'den Yakın		6	
4. Başvuru Sahibinin Eğitim Düzeyi			
Okuma Yazma Bilen – Ortaokul	10	10	
Lise ve Üstü		8	
5. Tarımsal Üretim Konusu			
Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliği	10	10	
Bitkisel Üretim, Yöresel, Tıbbi ve Ar. Bit. Yetiştiriciliği		8	
Kanatlı, Arıcılık ve Pamuk Yetiştiriciliği		6	
6. Yerli Gen, Coğrafi İşaretleme Olan(**)		5	
7.Tarımsal Üretim Konularında Eğitim Alanlar(***)		5	
8. İkameti Başvuru Aşamasında Kırsal Alanda veya Yatırım Yerinde Olan		5	
9. Başvuru Aşamasında İşletme Ve Yatırıma Konu Arazi Mülkiyeti Kendisine Ait Olan		5	
10. Engelli - Şehit Yakını – Gazi (*)		5	
11. Kadın		5	
12. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60. Maddesinin Birinci Fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt hükmünce aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olanlar.		5	
13. Evli		5	
B- KOMİSYON PROJE İÇERİK DEĞERLENDİRİLMESİ		1-10	
TOPLAM PUAN		100	

Kaynak: TOB, 2016

(*)Engelli: Doğuştan veya sonradan; bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yetenekleri bakımından engel oranının yüzde kırk veya üzerinde ve çalışabilir

durumda olduğunu ilgili mevzuat hükümlerine göre alınacak sağlık kurulu raporu ile belgeleyen.

(**) Coğrafi İşaret: Belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibariyle kökenin bulunduğu bir yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren ve Türk Patent Enstitüsü tarafından tescillenmiş işaretli ürünler. Yerli gen: Kökeni ülke sınırları içerisinde olan, illere göre dağılım gösteren ve uygulama rehberindeki ekli listede belirtilen nüyükbaş, küçükbaş ve kanatlı evcil hayvanlar.

(***) Eğitim Belgesi: Yaygın eğitim veren resmi kurumlarca düzenlenen veya Bakanlığın bu kurumlarla veya diğer resmi kurumlarla işbirliği yaptığı projeler veya protokoller kapsamında düzenlenen eğitimlerin sonunda almaya hak kazanılan belge. (Ana Bilim Balı, Bakanlığın çalışma konularını kapsayan lise ve üstü diplomalar da bu kapsamda değerlendirilmiştir)

Ek . A. 2. 2017 Yılı Genç Çiftçi Puanlama Kriterleri

A- GENÇ ÇİFTÇİ KRİTERLERİ	Puan	Referans Puan	Aldığı Puan
1.Başvuru Sahibinin Yaşı			
18-25	14	14	
26-32		10	
33-40		6	
2.İkametgah Yerinin Kırsal Nüfus Sayısı			
1000 ve Altında	14	14	
1001 – 10.000		10	
10.001- 20.000		6	
3. Başvuru Sahibinin Eğitim Düzeyi			
Okuma Yazma Bilen – Ortaokul	14	14	
Lise ve Üstü		10	
4. İşletme ve Hayvan Varlığı			
Mülkiyeti Kendisine ait işletmesi/arazisi olan	14	14	
Mülkiyeti Kendisine ait olmayan işletmesi / arazisi olan		10	
İşletmesi / arazisi olmayan		6	
5. Tarımsal Üretim Konusunda Eğitim Alanlar(***)	14		
6. İkameti başvuru aşamasında kırsal alanda veya yatırım yerinde olan	10		
7. Engelli - Şehit Yakını – Engelliye Bamakla Yükümlü –Gazi (*)	10		
8. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60. Maddesinin Birinci Fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt hükmünce primi hazine tarafından karşılanır	10		
9. Evli	5		
10.Proje Konusunda, Coğrafi İşaretleme Olan(**)	5		
11. Kadın	5		
12. Kanatlı ve Bitkisel Proje konularında, İyi Tarım veya Organik Tarım uygulaması yapan	5		
B- KOMİSYON PROJE İÇERİK DEĞERLENDİRİLMESİ	0-30		
TOPLAM PUAN			

Kaynak: TOB, 2017

(*)Engelli: Doğuştan veya sonradan; bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yetenekleri bakımından engel oranının yüzde kırk veya üzerinde ve çalışabilir durumda olduğunu ilgili mevzuat hükümlerine göre alınacak sağlık kurulu raporu ile belgeleyen.

(**) Coğrafi İşaret: Belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibariyle kökenin bulunduğu bir yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren ve Türk Patent Enstitüsü tarafından tescillenmiş işaretli ürünler. Yerli gen: Kökeni ülke sınırları içerisinde olan, illere göre dağılım gösteren ve uygulama rehberindeki ekli listede belirtilen nüyükbaş, küçükbaş ve kanatlı evcil hayvanlar.

(***) Eğitim Belgesi: Yaygın eğitim veren resmi kurumlarca düzenlenen veya Bakanlığın bu kurumlarla veya diğer resmi kurumlarla işbirliği yaptığı projeler veya protokoller kapsamında düzenlenen eğitimlerin sonunda almaya hak kazanılan belge. (Ana Bilim Balı, Bakanlığın çalışma konularını kapsayan lise ve üstü diplomalar da bu kapsamda değerlendirilmiştir)

Ek . A. 3. 2018 Yılı Genç Çiftçi Puanlama Kriterleri

C- GENÇ ÇİFTÇİ KRİTERLERİ	Puan	Referans Puan	Aldığı Puan
1.Başvuru Sahibinin Yaşı			
18-25	14	14	
26-32		10	
33-40		6	
2.İkametgah Yerinin Kırsal Nüfus Sayısı			
1000 ve Altında	14	14	
1001 – 10.000		10	
10.001- 20.000		6	
3. Başvuru Sahibinin Eğitim Düzeyi			
Okuma Yazma Bilen – Ortaokul	14	14	
Lise ve Üstü		10	
4. İşletme ve Hayvan Varlığı			
Mülkiyeti Kendisine ait işletilmesi/arazisi olan	14	14	
Mülkiyeti Kendisine ait olmayan işletilmesi /arazisi olan		10	
İşletmesi / arazisi olmayan		6	
5. Tarımsal Üretim Konusunda Eğitim Alanlar(***)	14		
6. İkameti başvuru aşamasında kırsal alanda veya yatırım yerinde olan	10		
7. Engelli - Şehit Yakını – Engelliye Bakmakla Yükümlü –Gazi (*)	10		
8. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60. Maddesinin Birinci Fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt hükmünce primi hazine tarafından karşılanır	10		
9. Evli	10		
10.Askerliğini Yapmış olan	10		
11.Proje Konusunda, Coğrafi İşaretleme Olan(**)	6		
12. Kadın	6		
13. Kanatlı ve Bitkisel Proje konularında, İyi Tarım veya Organik Tarım uygulaması yapan	6		
D- KOMİSYON PROJE İÇERİK DEĞERLENDİRİLMESİ	0-30		
TOPLAM PUAN			

Kaynak: TOB, 2018

(*)Engelli: Doğuştan veya sonradan; bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yetenekleri bakımından engel oranının yüzde kırk veya üzerinde ve çalışabilir durumda olduğunu ilgili mevzuat hükümlerine göre alınacak sağlık kurulu raporu ile belgeleyen.

(**) Coğrafi İşaret: Belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibariyle kökenin bulunduğu bir yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren ve Türk Patent Enstitüsü tarafından tescillenmiş işaretli ürünler.

(***) Eğitim Belgesi: Yaygın eğitim veren resmi kurumlarca düzenlenen veya Bakanlığın bu kurumlarla veya diğer resmi kurumlarla işbirliği yaptığı projeler veya protokoller kapsamında düzenlenen eğitimlerin sonunda almaya hak kazanılan belge. (Ana Bilim Balı, Bakanlığın çalışma konularını kapsayan lise ve üstü diplomalar da bu kapsamda değerlendirilmiştir)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Cansu BAŞARANOĞLU

Doğum Yeri ve Yılı : Isparta, 1994

Medeni Hali : Bekar

Yabancı Dili : İngilizce

E-posta : c.basaranoglu@hotmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Isparta Gülkent Anadolu Lisesi, 2012

Lisans : SDÜ, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi, 2016